

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

32) Fortsættelse af tredje behandling af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 1993.

Af finansministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 6/10 92. Første behandling 22/10 92. Betænkning 28/10 92. Anden behandling 19/11 92. Tillægsbetænkning 9/12 92. Bilags-hæfte 1 og 2 til tillægsbetænkningen. Første del af tredje behandling 16/12 92).

Lovforslaget som helhed sattes til forhandling.

Forhandling

Bilgrav-Nielsen (RV):

Efter afstemningerne i går har vi i Finansudvalget holdt et møde med det formål at tjekke afstemningsforløbet, og vi konstaterer, at der ikke var noget at rette, hvorfor jeg nu på Finansudvalgets vegne kan indstille, at finanslovsforslaget sættes under fortsat behandling.

Lykketoft (S):

Det at få vedtaget budgettet er jo altid en mere eller mindre bunden opgave, som skal løses af Folketinget, og Socialdemokratiet har gennem en længere årrække angrebet opgaven på den måde, at vi har arbejdet så godt, vi nu kunne, med at få finanslovens indhold til at afspejle de flertalsforhold, der på nogle hovedområder faktisk var i Folketinget, så det også kom til at sætte sit præg på den endelige finanslov og gjorde det, uanset hvem der – jeg havde nær sagt – tilfældigvis sad på regeringsbænken.

Arbejdet med finanslovsforslaget for 1993 og den aftale, vi har lavet om det, sammen med andre store og vigtige aftaler, der er lavet i løbet af efteråret, såsom det nationale kompromis omkring EF-politikken, forsvarsforlig og

praktikpladsforlig, understreger, at arbejdet bliver gjort til trods for de mange myter, der er om, at Folketinget er lammet, og at det bliver gjort i en rimelig god kvalitet på en række områder.

Når resultatet af finanslovforhandlingerne er blevet rimeligt, mener vi i Socialdemokratiet, at det i høj grad skyldes den måde, vi selv – men også andre partier – har grebet det an på, at vi takket være et samarbejde, som har været meget tæt og positivt, med Det Radikale Venstre, men også med CD og SF, har fået skrevet meget omfattende ændringer ind i forhold til regeringens udspil fra august måned.

Jeg hørte godt, at finansministeren under debatten i går ligesom lod forstå, at vi måske fra de andre partiers side havde fået løbet en åben dør ind, fordi regeringen slet ikke rigtig havde ment det finanslovsforslag, man fremsatte i august måned. Vi skulle ikke have taget det så alvorligt; selvfølgelig ville regeringen noget andet end det, regeringen foreslog. O.k., man kan da i hvert fald rose regeringen for, at den endnu en gang har vist en betydelig tilpasningsduelighed over for Folketingets flertal.

Jeg skal for en ordens skyld præcisere, at når jeg føjede SF med til listen af partier, som har bidraget positivt til dette her, er det også udtryk for, at jeg mener, det er forkert, at Socialistisk Folkeparti ikke var inviteret til de afsluttende forhandlinger i Finansministeriet. Og jeg mener ikke, afstanden mellem i hvert fald Socialdemokratiet og SF's holdninger til, hvordan finansloven skulle se ud, var uoverkommelige. Jeg beklager, at regeringen valgte det forhandlingsmønster, der betød, at SF ikke er med i den afsluttende runde.

Vi har haft et roligt forløb af finanslovforhandlingerne i øvrigt. Det skyldes også, at der imellem partierne har været en udbredt forståelse af, at den valutauro og økonomiske krise, der truer ude omkring i Europa, og som allerede har fået land efter land til at falde for valutaspekulanternes angreb, tilsagde, at Danmarks finanslov for 1993 var noget, der blev ekspederet roligt, værdigt og hurtigt i den situation. Og det lykkedes, selv om jeg ikke altid synes, finansministeren og regeringen opfatter begrebet kompromis sådan som det, jeg gerne vil lægge i det. Jeg mener nemlig, at de gode kompromiser, de ædle kompromiser, de holdbare kompromiser er dem, hvor alle parter har

[Lykketoft]

vundet. De gode kompromiser er ikke dem, hvor man prøver, hvis den anden part – dem, man forhandler med – skal have noget positivt ind, så også at påtvinge dem et eller andet negativt.

Det er faktisk muligt, når politik er bedst, udelukkende at lave aftaler, hvor alle parter er tilfredse, hvor alle parter har nået resultater. Og jeg tror, at finansministeren, hvis han ellers – hvad jeg hverken håber eller tror – skulle få chancen en gang til, skulle lægge sig det lidt på sinde, at det er sådan, man laver de gode forlig. Der er for mange ting, vi har skullet pille ud, der er også ting tilbage, som vi hellere havde været foruden, fordi regeringens forhandlingsteknik i høj grad er at stille så mange uspiselige retter på bordet som muligt og så få tiden til at gå med, at vi andre skal pille tidslerne ud af buketter.

Men til trods for at vi altså ikke har helt den samme opfattelse af, hvad gode kompromiser er, så lykkedes det her at lave et rimelig godt kompromis i et samspil især, som jeg sagde før, mellem partier uden for regeringen.

Det samlede resultat er udtryk for en kursændring på mange måder – en kursændring, som er positiv. Det er udtryk for, at vi nu definitivt i dag begraver al den futile og uanvendelige snak om måltal. Der er ikke for dette finanslovsforslag blevet lavet måltalsberegninger, jeg kender til i hvert fald, og godt nok det samme. For det har været en svøbe mere end et anvendeligt redskab under de foregående års finanslovforhandlinger, at regeringen har siddet med det primitive styringsinstrument, som de hidtidige måltal var udtryk for.

Vi har også fået begravet det, som var det bærende i borgerlig ideologi op gennem 1980'erne, en udtalt målsætning fra regeringens side om, at det var en succesrig økonomisk politik, hvis man hvert eneste år fik nedlagt 10.000 stillinger i den offentlige sektor. Den politik er blevet begravet, for den politik døde under vægten af sin egen indre meningsløshed i en situation, hvor arbejdsløsheden i Danmark bliver ved og ved og ved med at stige i den private sektor. Den var i øvrigt også blevet en uholdbar politik, fordi det er åbenbart, at der rundt omkring i vores velfærdssystem og rundt omkring i vores offentlige sektor er sket en nedslidning, er sket en forringelse af kvaliteten af de ydelser, man giver borgerne, fordi

man for længe havde held med fra regeringens side vedvarende og mekanisk at skære stillinger væk.

Den fornuftige politik er naturligvis ikke at vende det om og sige: Nu skal vi løse arbejdsløshedsproblemet ved at ansætte dem alle sammen i den offentlige sektor. Den fornuftige politik er at tage stilling til punkt for punkt, område for område, hvilke ressourcer der antalsmæssigt og kvalitetsmæssigt er nødvendige for, at den offentlige sektor kan løse de opgaver, den er sat til at løse, med service for borgerne og med at skabe nogle forudsætninger for, et rygstød for, at vore virksomheder kan blive mere konkurrencedygtige i den store verden.

Hvori består så kursændringen i øvrigt? Ja, vi er kommet igennem med fremrykning af væsentlige samfundsinvesteringer i infrastruktur, i baner, i veje m.v. Det er udtryk for et synspunkt, som Socialdemokratiet jo igen og igen har hamret på, nemlig at dels har vi for at forbedre vores samfunds langsigtede konkurrencekraft brug for at modernisere hele vores infrastruktur, dels er det selvfølgelig det aller mest valgte tidspunkt overhovedet, når man har de ledige maskiner, det ledige mandskab i bygge- og anlægssektoren, til både fra statens og kommunernes side at fremrykke planlagte investeringer. Det er der lagt op til – ikke i det bedst mulige omfang, men i betydeligt omfang – i finanslovaftalen.

Derudover har vi jo, både hvad angår nybyggeri af boliger, renovering af boliger og forbedring af boliger, fået væsentlige investeringsmål sat op i finanslovaftalen.

Som det fjerde punkt vil jeg fremhæve, at vi har fået styrket den aktive erhvervs politik. En række konkrete tiltag, som har været skåret helt ned under sokkeholderne ved regeringens forrige forlig med Fremskridtspartiet om finanslov, er nu kommet til live igen. Og vi har fået lavet en garantiordning, der for de mindre virksomheder vil betyde, at de lettere kan overvinde de lammelser, der er i den finansielle sektor i disse måneder. Det er godt.

Det femte punkt, jeg vil fremhæve, er, at dette finanslovsforslag rummer et enestående stort og flot løft i indsatsen på voksen- og efteruddannelsesområdet. Vi i Socialdemokratiet betragter præcis det punkt som aldeles afgørende og som en del af et længere forløb, vi skal plan-

[Lykketoff]

lægge op gennem 1990'erne, sådan at vi ved udgangen af dette årti har mandskabet og uddannelseskapaciteten til, at der i forhold til det nuværende niveau hele året igennem ekstra vil være 60.000 mennesker, der er på en eller anden form for efteruddannelse.

Det er også en afgørende faktor, hvis det skal lykkes for det danske samfund at klare sig bedre i konkurrencen i de kommende år. Det er nødvendigt, både fordi det er en styrkelse af det enkelte menneskes udfoldelsesmuligheder, mulighed for at få bedre og sikrere beskæftigelse, og også fordi det for samfundet som helhed er nødvendigt for at kompensere for, at tilgangen af ny viden falder i de kommende år på det danske arbejdsmarked, simpelt hen fordi de veluddannede ungdomsårgange bliver mindre i de nærmeste år. Det er derfor en meget vigtig målsætning, vi her tager hul på at realisere med oprustningen af voksen- og efteruddannelsesindsatsen.

I det hele taget ser Socialdemokratiet denne finanslovaftale ud fra den gode cirkels perspektiv. Det er et perspektiv, der går ud på om sider at bruge alle de instrumenter, som samfundet har, til at prøve at knække den stadig opadgående ledighedskurve.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har regnet på aftalen og mener, at den indeholder en stimulans af vores økonomi på 17 mia. kr., og at det skulle give 26.000 arbejdspladser i første år og noget mere i det efterfølgende år, fordi nogle af de elementer, som er nye og værdifulde, jo ikke kommer i gang med fuld kraft i 1993; det gælder f.eks. den private byfornyelse. Disse tal er selvfølgelig en alt andet lige betragtning, en sammenligning med, hvad der ville være sket, hvis man havde vedtaget regeringens oprindelige finanslovsforslag.

Man må jo gøre sig pinagtig klart, at den kommende finanslov med de positive virkninger, den i sig selv har på økonomien og beskæftigelsen, vedtages i en situation, hvor erhvervslivets beskæftigelsesudvikling er den mest negative siden 1930'erne. Vi står med en erhvervskrise både for industri og landbrug, som tegner til at blive måske endda dybere end i 1930'ernes værste år, og som vi kun får camoufleret i kraft af, at det samfund, vi nu står med, jo indeholder en stor og stabiliserende offentlig sektor.

Vi er nødt til meget mere grundlæggende, end vi har formået det med denne ene finanslov, at tænke igennem, hvad vi kan gøre for at fjerne arbejdsløshedens svøbe, hvad vi kan gøre for at undgå det enorme spild af ressourcer og menneskelige muligheder, den ulighed, som vokser sig stærkere og stærkere, når man har en massearbejdsløshed. Der skal meget mere end en enkelt finanslov til. Der skal meget mere klogskab til, meget mere målbevidsthed, også fra regeringens side, og der skal et langsigtet internationalt samarbejde til, hvis vi for alvor skal bringe arbejdsløsheden nedad.

Jeg ved godt, at vældig mange mennesker ude i landskabet har opgivet tanken om fuld beskæftigelse. Vi oplever det på møderne. Det bliver nærmest betragtet som sådan lidt gammeldags, hvis man kommer ind i et lokale i disse måneder og siger: Jo, vi tror, der vil blive genskabt fuld beskæftigelse. Folk kan – og det forstår jeg godt – ikke rigtig se det. De kan ikke rigtig forestille sig den situation, hvor vi igen har fuld beskæftigelse i Danmark.

Og hvis man forlader sig alene på de borgerlige recepter, altså hvis man fortsætter med at sige: Det eneste, der i virkeligheden skal til, men som vi ikke har fået taget os tilstrækkeligt sammen til i Folketinget, er at fjerne stillinger i den offentlige sektor og give skattelettelser til borgerne, er der naturligvis heller ikke megen udsigt til det. Hvis det var de recepter, folk skulle tro kunne ændre situationen fundamentalt, er det klart, at der ikke er nogen tillid til det.

Der er i virkeligheden 3 hovedforudsætninger, der skal være opfyldt, hvis vi skal have en chance over nogle år for at nærme os noget, vi kunne kalde fuld beskæftigelse.

Det ene er et væsentligt bedre internationalt samarbejde netop om at sætte gang i økonomien.

Det andet er en meget mere målbevidst, vedvarende national politik for at styrke den danske konkurrenceevne dér, hvor samfundet kan styrke den.

Det tredje er en meget mere gennemtænkt fordeling af arbejdet, end vi hidtil har betjent os af.

Men kunne vi gøre noget på alle disse tre fronter? Ja, for massearbejdsløsheden er ikke en naturlig, ikke en naturkatastrofe, der ikke kan gøres noget ved. Hvis man er i tvivl, kan man jo se sig om i andre dele af verden.

[Lykketoff]

Man kan se over til det ekspansive område i Østasien, hvordan man dér kører med meget høje økonomiske vækstrater og meget høj beskæftigelse og ikke gør det i kraft af en lallende liberalistisk politik, hvor man siger: Lad os nu se, hvad der sker, hvis vi giver folk skattelettelser, men gør det i kraft af målbevidst national indsats for at styrke eget erhvervsliv, for at styrke egen forskningsindsats, for at have et ordentligt uddannelsessystem, for at have en ordentlig infrastruktur.

Det er vel også præcis det, vi skal gøre og gøre i fællesskab her i Europa for at vende udviklingen. Danmark har et stort ansvar for i det europæiske samarbejde at slå på, at de samme typer af politikændringer, som vi nu på nationalt plan prøver at bygge ind i finansloven, også bliver bygget ind i den europæiske indsats. Delors har været ude med nogle gode ideer, og der blev taget nogle små skridt i den retning på Edinburghtopmødet.

Men Danmarks ansvar er jo selvfølgelig også mere vidtgående i forhold til det europæiske samarbejde. Vi har vores meget store ansvar for nu at få overvundet de lammelser, vi selv har været med til at påføre det europæiske samarbejde som sådant. Derfor er der også i forhold til det at gøre noget ved beskæftigelsen en sammenhæng mellem de politiske resultater, vi har nået på finansloven, og de politiske resultater, vi har nået igennem det nationale kompromis, og det gennemslag, vi har fået for det ved aftalerne i Edinburgh. For det er ikke den tilstrækkelige løsning, men det er det nødvendige første skridt til at få det europæiske samarbejde til at virke efter de samme linier, som vi prøver her på egen hånd at få sat noget i gang efter.

Men der skal jo meget mere til i det internationale samarbejde. Der skal også meget mere til i retning af at overbevise eksempelvis tyskerne – og ikke mindst tyskerne – om, at de skal få finansieret deres egen genforening, sende regningen ud til befolkningen, så vi i hele Europa kan få renten ned og investeringer og beskæftigelse op.

I det bare lidt længere, men meget påtrængende perspektiv om også at gøre noget ved vores egen hjemlige beskæftigelse ligger den forpligtelse, vi i virkeligheden så stærkt som noget har, til at få iværksat en Marshallplanlignende indsats over for vores naboer i Øst- og

Centraleuropa, før det totale økonomiske og sociale sammenbrud indtræder i disse lande.

Der er meget mere, der kan gøres, end vi vil gøre i den lille danske finanslov, og vi har også mere handlefrihed på egen hånd, end vi politisk har kunnet tage os sammen til at blive enige om at udnytte i den indgåede aftale. For Danmark er til trods for international krise og tilbageslag jo i den enestående situation historisk, at vi også efter de ting, vi nu sætter i gang af aktivitet, har et meget stort betalingsbalanceoverskud og formentlig vil få et stadig større betalingsbalanceoverskud i de kommende år. Det skal vi selvfølgelig i en eller anden størrelsesorden konvertere, lave om, til en stærkere beskæftigelse i endnu større omfang især på de samme områder som dem, vi har beskæftiget os med ved finanslovaftalen nu.

Vi skal fortsætte og forstærke den linie, der ligger her, og supplere den med de store strukturreformer, der er talt om – lidt for ubestemt og måske også med et højst forskelligt reelt indhold mellem partierne – strukturreformer for arbejdsmarkedet og strukturreformer i skattesystemet.

Jeg vil gerne for en ordens skyld sige, at den arbejdsmarkedsstrukturreform, Socialdemokratiet forestiller sig, har to hovedelementer. Det ene er at fortsætte og forstærke den linje på vokseneruddannelsesområdet, som er lagt med finanslovaftalen for 1993, op igennem 1990'erne og dermed smidiggøre arbejdsmarkedet, ruste arbejdskraften til de typer job, der kan komme i fremtiden. Det andet er at kombinere det med de forbedrede orlovsordninger – både når det gælder uddannelse, og når det gælder forældreorlov til at passe småbørn, og måske andre variationer – som i virkeligheden er den allermest effektive, konstruktive måde at fordele arbejdet på, som man kan forestille sig. I modsætning til de generelle arbejdstidsforkortelser, vi tidligere har oplevet, og som ikke har givet alverden, tror vi, at der i orlovsordningerne, de forbedrede ordninger, de mere smidige ordninger i forhold til dem, vi har aftalt i aktiveringsforliget, ligger en betydelig mulighed for at lave en fornuftig omfordeling af beskæftigelsen og dermed også få i spil det væsentlige bidrag til at komme på vejen tilbage til en ordentlig beskæftigelsessituation.

Finansministeren (Henning Dyremose):

[Finansministeren]

Jeg har bedt om ordet allerede på nuværende tidspunkt for at få rettet en efter min mening ret så alvorlig misforståelse i hr. Lykketofts indlæg.

Det er i forbindelse med hr. Lykketofts bemærkninger om de udgiftspolitiske måltal. Jeg kan ikke huske alle tillægsordene, men hr. Lykketoft sagde, at der ham bekendt ikke længere var tale om måltal.

Jeg vil godt lige være sikker på, at det er den samme aftale, vi har indgået, og derfor vil jeg gerne citere fra aftalen side 30 i kapitel 7 om øvrige merudgifter og besparelser. Der står – og jeg citerer de væsentlige dele af afsnittet:

»Finanslovsforslaget for 1993 er udformet på grundlag af et udgiftspolitisk måltal på 263 mia. kr.

Der er enighed om at omforme det hidtidige måltal til en driftsramme og en anlægsramme.

Driftsrammen forhøjes med 4,8 mia. kr. Anlægsrammen forhøjes med 1,5 mia. kr. Driftsrammen for 1993 udgør herefter 262,3 mia. kr. Anlægsrammen for 1993 udgør 7,0 mia. kr.

Der er enighed om at gennemføre de nedenfor omtalte budgetforbedringer på i alt 9,5 mia. kr., som sikrer overholdelse af de reviderede rammer for henholdsvis drifts- og anlægsbudget.«

Det er faktisk den aftale, vi har indgået. For min skyld må man godt kalde det driftsramme og anlægsramme i stedet for udgiftspolitisk måltal. Men der er tale om rammer, som vi har aftalt.

Det er da også grunden til, at da vi ikke kunne nå at udmønte alle budgetforbedringerne, så aftalte vi – og det fremgår af side 31 punkt 16 – en budgetregulering på 250 mio. kr. Det fremgår af kommentaren til punkt 16 på side 34 i aftalen, at partierne er enige om at udmønte budgetreguleringskontoen ved reelle besparelser.

Der er altså klart tale om, at vi har indgået en aftale med en driftsramme og en anlægsramme. Jeg har en klar forventning om, at driftsrammen og anlægsrammen bliver holdt ved, at der bliver udmøntet de besparelser, vi har aftalt skal udmøntes. Jeg har også en klar forventning om, at der ikke bliver vedtaget nye udgifter vedrørende 1993, uden at de seks partier er enige herom.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Når man sammenligner hr. Stavads glade, positive, opmuntrende, ja, nærmest begejstrede tale i går om det finanslovforlig, der var indgået, og så hører hr. Lykketofts tale i dag, så vidner det om, at Socialdemokratiet nærmest har fortrudt i løbet af natten, at man har indgået finanslovforliget.

Lægger man mærke til hr. Lykketofts beskrivelse af ledighedssituationen, og hvilke fantastiske ting der nu vil blive sat i gang som følge af Socialdemokratiets indsats, så er der også store uoverensstemmelser mellem det, hr. Lykketoft siger, og så det, man er blevet enige med regeringen om.

Af den budgetoversigt, vi alle sammen har fået, nr. 4, fremgår det, at ledigheden i 1993 kun skønnes at blive reduceret med 5.000 personer, og det er oven i købet et efter vores mening lidt overoptimistisk skøn.

Hr. Lykketoft var oppe i langt større tal for, hvor mange mennesker der ville komme i beskæftigelse næste år. Hvor har hr. Lykketoft de tal fra? Det er ikke dem, der fremgår af budgetoversigten, som regeringen altså har udarbejdet som sit skøn over, hvad konsekvenserne af finanslovaftalen er.

Så siger hr. Lykketoft – hvad jeg i øvrigt er enig med hr. Lykketoft i – om de tyske politikere, at de burde sende regningen for deres genforening ud til det tyske folk.

Vil hr. Lykketoft ikke godt fortælle mig og resten af Folketinget, hvorfor det danske Folketing så ikke også skal sende regningen for de offentlige udgifter ud til den danske befolkning?

Eller sagt på en anden måde: Hvorfor fortsætter man med at skubbe denne enorme bunke af uopkrævede skatter foran sig i form af gæld og gæld og atter gæld?

Næste år – skal jeg minde hr. Lykketoft om – får vi en finanslov, som i bedste fald får et underskud på 44 mia. kr.

Det er altså skatter, som ikke bliver opkrævet. Er det, fordi hr. Lykketoft ikke har politisk mod til at opkræve skatter, et politisk mod, som han åbenbart mener hans tyske kolleger bør have?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg ved ikke, om der inden for en kort be-

[Lykketoft]

mærknings rammer er tid til at give en nationaløkonomisk vejledning til hr. Kim Behnke, men der er faktisk ikke nogen uoverensstemmelse mellem at prøve at vurdere de isolerede beskæftigelsesvirkninger af finanslovaftalen og det at konstatere nedslået, at de samlede konjunkturer meget vel kan betyde, at de ikke vil slå igennem på tallene. Det var det, der lå i mine bemærkninger, og hvis det ikke var klart, så er det hermed klargjort. Jeg tror ikke, der er væsentlige forskelle i skøn over virkningen af selve finanslovaftalen mellem det, jeg sagde, og det, regeringen har regnet på.

Så vil jeg godt sige til hr. Kim Behnke, at der er pokker til forskel på det tyske underfinansieringsproblem og det danske, og det er en meget dårlig politik i en situation som den, Danmark er i i øjeblikket, at ville gå ud – som jeg forstod på hr. Kim Behnke at han nu ville – og opkræve 40 mia. kr. ekstra i skat eller noget i den retning. Det vil ikke nedbringe underskuddet. Det vil øge ledigheden endnu mere, og det vil i den situation, vi er i, altså være en fuldstændig katastrofal metode.

Til finansministeren vil jeg bare sige, at finansministeren må jo gerne have sit bogholderi over måltal for min skyld, men finansministeren ved også godt med sig selv, at det bogholderi bliver kun bragt på plads ved hjælp af nogle meget, meget diskutabile skøn, som finansministeren påtager sig det fulde ansvar for.

Lad mig for illustrationens skyld bare nævne ét element: det med salget af de statslige aktiver. Finansministeren påtager sig – og det er i øvrigt nogle tal, der varierer noget i løbet af finanslovforhandlingerne – et skøn over, hvor meget han kan få hjem ved salg af statslige aktiver, aktier fra virksomheder, der er omdannet. Det skøn var, da finansministeren skulle have måltallet til at passe sidste år ved denne tid, 3,1 mia. kr. Det faktisk realiserede aktiesalg er mig bekendt på 100 mio. kr. Nu har vi så de samme aktier på den nye finanslov til salg, og det er så det, der har fået måltallet til at passe. Det kan vi da godt tage et stort skænderi om. Det er finansministerens fulde ansvar. Hvis finansministeren vil have måltallet til at passe på den måde, havde der ikke været et politisk problem i det, men lad os nu se, om vi får solgt de aktier.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Det er klart, at der kan i forhold til en aftale ske afvigelser. Det ændrer ikke på, at når man har indgået en aftale, er man forpligtet til at søge at overholde den, og derfor regner jeg med, at når Socialdemokratiet i dag stemmer for finansloven, så stemmer Socialdemokratiet også for, at der er indgået en aftale om en driftsramme for 1993 på 262,3 mia. kr. Man vedkender sig, at man med henblik på at udfylde den har indgået en aftale om, at vi skal finde reelle supplerende besparelser på ca. 250 mio. kr. – tallet er blevet reguleret under de seneste ugers forhandlinger – og at vi har en aftale om udgiftspolitikken i 1993, som ikke kan ændres, uden at de seks partier er enige herom.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Må jeg først sige om arbejdsløshedstallene, at en af grundene til, at et skøn fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på 26.000 i effekt over for arbejdsløsheden ikke slår igennem i de faktiske tal, er, at udgangspunktet fra finansministerens side var negativt. Der var minus 10.000 i effekt, da finansministeren startede. Så selv om man laver et plus på 26.000 i løbet af forhandlingerne, skal det først veje minusset op, inden det overhovedet kan komme til at slå igennem.

Så er det rigtigt, som hr. Lykketoft var inde på, at resten af effekten såmænd nok desværre risikerer at drukne i devalueringer rundt omkring os.

Så vil jeg sige et par ord om musefældeklausul, for det er jo det, vi snakker om i øjeblikket. Der må jeg sige, at jeg ikke har læst teksten sådan, som finansministeren gør. Der står, at der er lavet en finanslovaftale, og at den er udformet på baggrund af nogle måltal. Det er sådan, det er formuleret: »Udformet på baggrund af nogle måltal«. Det kan jeg ikke opfatte sådan, at finansministeren har en så absolut binding, som finansministeren lægger op til. Så jeg må indtil videre i debatten gå ud fra, at det er udformet på baggrund af et måltal, men at finansministeren ikke har en så håndfast binding på alle andre partier i salen, som han ønsker at give det indtryk af. Sådan må jeg opfatte det.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Når hr. Lykketoft ikke ønskede at diskutere forudsætningerne for ledighedstallene, forstår jeg det selvfølgelig godt, for det er en kendsgerning, at kun i allerbedste fald vil 5.000 flere komme i arbejde næste år, og det er kun de 5.000, der kan mærke det. At der så er nogle, der sidder derude, og som hr. Lykketoft har sat hvide kridtmærker på ryggen af, der skal fortælle, at hvis Socialdemokratiet under visse forudsætninger osv., så ville de også være kommet i arbejde, det gavner jo ikke de mennesker, det kan de ikke bruge til noget. Kendsgerningen er, at der i bedste fald kommer 5.000 flere i arbejde. Så spar os for alle de foredrag om, hvad den dér gode cirkel osv. kunne have betydet! Det er ikke de realiteter, vi beskæftiger os med i dag.

Så fik hr. Lykketoft det misforståede indtryk, at Fremskridtspartiet ønskede at gå ud og opkræve nye høje skatter. Det er ingenlunde tilfældet, men jeg synes bare, at det er ulogisk, når hr. Lykketoft på den ene side mener, at de tyske politikere bør gå ud og opkræve ekstra skatter til finansiering af deres underskud, men på den anden side ikke i Danmark vil gå ud og opkræve skatter til finansiering af det underskud, som hr. Lykketoft er med til at generere.

Men så kom hr. Lykketoft med en meget interessant bemærkning, nemlig at hvis man gik ud og opkrævede underskuddet i form af højere skatter, ville ledigheden stige. Tak for det udsagn, for det var nemlig sådan, at i sit hovedindlæg talte hr. Lykketoft om »den lallende liberale politik«, hvor man tror på, at skattelettelser giver flere mennesker i arbejde.

Men hvis højere skatter giver mere ledighed, så må lavere skatter nødvendigvis også give flere mennesker i arbejde. Så det er ikke lallende liberal politik, det er ganske almindelige kendsgerninger. Derfor skal vi lade være med at lave de store underskud, for de store underskud er udtryk for, at vores efterkommere bliver nødt til på et eller andet tidspunkt at opkræve de skatter.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Nu forstår jeg, at man skal være lidt forsigtig med at rose finansministeren. Jeg lyttede til

det, hr. Lykketoft sagde om, at vi i denne forhandling i modsætning til tidligere forhandlinger har undgået at grave os ned med nogle fir-kantede måltal. Men det, vi har siddet og foretaget, er nogle realøkonomiske vurderinger af de ændringer, vi aftalte med hinanden. Derfor vil jeg godt tilslutte mig rosen til finansministeren om, at vi netop ikke ved denne finanslov har brugt en masse kræfter på at sidde og stille talkolonner op og lave mere eller mindre tekniske beregninger på, hvordan man nu kunne komme uden om det ene eller det andet tal. Derfor synes jeg, at vi skal lade være med at ødelægge en fornuftig aftale om en fornuftig finanslov med diskussioner af den karakter, når vi nu engang har undgået det under forhandlingerne.

Måtte jeg så sige til hr. Jes Lunde på baggrund af finansministerens bemærkninger om musefældeklousul: Der findes ikke i den finanslovaftale, vi har indgået, nogen musefældeklousul. Jeg mindes ikke engang, at vi har haft emnet på bane under forhandlingerne. Det tager jeg som udtryk for, at de partier, der har siddet sammen, alle sammen hver især godt ved, under hvilke præmisser man indgår aftaler med hinanden, at vi alle sammen føler os ansvarlige i forhold til en finanslov, men at vi ikke har behov for at have papir på hinanden om, hvad man må, og hvad man ikke må, og at der ikke i den aftale, vi har indgået, er nogen form for musefældeklousul partierne imellem.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil meget gerne bekræfte, at ordet musefældeklousul eller tilsvarende ikke har været anvendt eller diskuteret under forhandlingerne. Det var et ord, hr. Jes Lunde opfandt til lejligheden.

Men det ændrer ikke på, at vi har en aftale, og at der allerede den 14. oktober, da regeringen beskrev sit udspil i forlængelse af åbningstalen, deri lå et oplæg til revision af rammerne på 6,2 mia. kr. i umiddelbar budgetvirkning. Det er dem, der næsten uændret genfindes på side 3 i aftalen, tabel 1, dér er de blevet til 6,3 mia. kr., og det ændrer ikke det fjerneste ved, at vi har den aftale, jeg nu har citeret et par gange.

Jeg synes heller ikke, vi skal ødelægge den gode stemning og den gode diskussion. Det

[Finansministeren]

kan man også meget nemt undgå, idet vi selvfølgelig bare forudsætter, at aftalen bliver holdt, og at Socialdemokratiet derfor er villig til at medvirke til de reelle besparelser, som vi har aftalt at vi skal finde. Så simpelt er det. Det har stået i aftaleteksten hele tiden, og det er selvfølgelig det, vi har aftalt, og det er det, vi stemmer igennem.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg kan i hvert fald kun bekræfte det indtryk, hr. Stavad videregav. Vi har ikke diskuteret måltal på samme måde i år som tidligere år, og det, der har været realiteten, er, at finansministeren afgiver sine skøn over, hvad restanceforbedringer vil give, hvad aktiesalg vil give, og dermed får han sine måltal til at passe. Det er finansministerens privilegium. Vi er ikke gået så meget op i det, for den del af det har ikke de store nationaløkonomiske virkninger.

Det, der er afgørende, er, at realiteterne i denne finanslov er en optrapning af samfundets indsats med hensyn til uddannelse, det er et brud med den linje, at man fjerner stillinger i den offentlige sektor mekanisk hele vejen rundt. På den måde er vi kommet til at tale om finanslov på en god ny måde. Det er det, jeg har hæftet mig ved. Det er grunden til, at jeg synes, det er sådan et udmærket resultat, vi har nået med finansloven.

Finansministerens eget efterrationaliseringsregnskab omkring måltal må han gerne have for mig. Jeg har ikke meget at bruge det til.

Så en bemærkning til hr. Kim Behnke fra Fremskridtspartiet. Der er to betragtninger, jeg synes hr. Kim Behnke skal have med. Den ene er, at de arbejdspladser, der skabes ved en finanslovaftale som denne her, er reelle nok og et meget større tal end det, hr. Kim Behnke har regnet sig frem til. Det er jo i SiD-området, det er bygge- og anlægssektoren, der bliver sat gang i. Men det ændrer ikke ved den sørgelige kendsgerning, som vi alle sammen er nødt til at forholde os til, og som kan være det, der stiller krav til os om nye indsatser i erhvervspolitikken, eksempelvis: At der forsvinder danske arbejdspladser på grund af valutasituationen, at dansk eksportindustri vil få det dårligere i det kommende år. Derfor bliver nettotallet på beskæftigelsen ikke særlig godt alene i kraft af den aftale, vi har lavet her. Der skal mere til i fremtiden.

Det andet, jeg godt lige vil sige til hr. Kim Behnke, er, at forskellen på det danske og det tyske underskud er, at der ikke er noget underskud tilbage på det danske statsregnskab, når vi bare har halveret vores ledighed, mens det tyske regnskab vil have et underskud, uanset om de nogen sinde når fuld beskæftigelse.

Finansministeren (Henning Dyrmosé):

Vi kan jo ikke blive ved med dette her evigt.

Men det, hr. Lykketoft kalder finansministerens egne efterrationaliseringer, er en del af den aftaletekst, som Socialdemokratiet har skrevet under på, og hvori der står, at der er enighed om at omforme det hidtidige måltal til en driftsramme og en anlægsramme. Der står, hvilken størrelse de skal have. Der står, hvilke budgetforbedringer der skal gennemføres, for at de kan blive efterlevet. Over en række af tallene er det usikre skøn, det er klart. Men der er også noget af det, der er meget konkret, og det er det, jeg hæfter mig ved gentagne gange. Det er aftalt, at der skal findes reelle besparelser for 250 mio. kr., og vi har en aftale om udgiftspolitikken for 1993. Det er i hvert fald den aftale, som står i teksten, og det er det, Socialdemokratiet sammen med fem andre partier har aftalt, og det er det, vi stemmer igennem, når vi stemmer for finansloven.

Jeg håber, at hr. Lykketoft også mener det, når det kommer til stykket, og at han vedstår hele aftalen, ligesom vi gør det.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg kan godt forstå, at hr. Lykketoft har brug for at lægge slør over spørgsmålet om ledigheden. Det ville jeg også have, hvis jeg, som hr. Lykketoft gør, repræsenterede Folketingets største parti med 70 mandater bag sig – der er vist ikke gået flere fra siden sidst, så det er vel 70 – og så måtte komme i Folketinget og fortælle, at den store finanslovaftale resulterer i, at man i bedste fald får sølle 5.000 flere job skabt næste år.

Det er ikke, som hr. Lykketoft prøvede at give det indtryk af, nogle tal, som er Fremskridtspartiets eller mine tal. Nej, det er de tal, som Finansministeriets Budgetdepartement har givet os i den seneste budgetoversigt, nr. 4.

Så har hr. Lykketoft lange forklaringer om internationale konjunkturer og valutauro osv.

[Kim Behnke]

Hvad kan de danske arbejdsløse bruge det til? Ingenting.

De 5.000 mennesker, der måske kommer i arbejde næste år, det er godt for dem. Men hvad med de 320.000, der stadig væk står derude og venter? Hr. Lykketoft har promoveret sig og sit parti på, at nu skulle der gøres noget ved ledigheden. 5.000, det er jo så lille en procentdel, at den ikke engang kan regnes ud. Og med den usikkerhed, der er om det, ved vi jo godt, at det er mere luftsteg og vindfrikadeller, end det er realiteter. Det er kendsgerningen. Det er, hvad det danske Socialdemokrati formår i en finanslovssituation. Man kan kun sige, at det er et sølle resultat.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Denne finanslovaftale er udtryk for, hvad man kan nå af isoleret, positiv indsats på beskæftigelsen i det danske Folketing midt i en international krise med valutauro og lavkonjunktur.

Jeg har ikke prøvet at camouflere eller snakke væk fra, at vi har et enormt beskæftigelsesproblem derudover. Jeg brugte faktisk hovedparten af mit indlæg på at beskrive, hvor mange forudsætninger vi er nødt til at forfølge opfyldelsen af både nationalt og internationalt for at komme videre med at løse det problem, og at dette kun i den store sammenhæng er et mindre, men betydningsfuldt og positivt skridt, vi har taget på de områder, hvor man ved beslutninger inden for det enkelte år på det enkelte lands nationale budget kan gøre noget for beskæftigelsen: investeringer, uddannelser. Det var det, jeg talte om.

Så vil jeg bare sige til finansministeren, at det er dog en besynderlig sofistisk diskussion, vi har om måltallene.

Jeg vil f.eks. ikke gøre det til et aftaleproblem vedrørende finansloven i 1992, at finansministeren, selv om han frimodigt vovede det skøn for et år siden, at han kunne sælge aktier i privatiserede virksomheder for 3,1 mia. kr., kun har solgt for 100 mio. kr. Det betragter jeg ikke som et aftaleproblem. Det eneste, jeg prøvede at hjælpe Folketinget med, var den form for pædagogik, der ligger i, at man kan grave sig ned og sige: Vi har en aftale – omkring 100 mio. kr., 250 mio. kr. – men der er i denne måde at lave aftaler på nogle blokke af ganske

almindelige skøn over, hvad der kan realiseres, som er langt, langt større og mere betydningsfulde for det endelige resultat end de ting, som er bevillingsmæssigt aftalt.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg må sige til finansministeren, at jeg stadig må gå ud fra, at det gør en forskel, at de formuleringer af musefældekláusuler, som vi i tidligere finanslovforhandlinger har haft på bordet – for det har vi jo haft – ikke har været her denne gang. Det må gøre en forskel.

For så at skære helt ind til benet i denne debat: Det må betyde, at hvis arbejdsløsheden udvikler sig fuldstændig uacceptabelt i 1993 og der er et flertal i Folketinget, som er parat til at gøre en fornyet indsats imod arbejdsløsheden, så gør det flertal det – uden vetoret til Det Konservative Folkeparti, uden vetoret til partiet Venstre, som på det tidspunkt måske ikke sidder på det sted i salen, hvor de sidder i øjeblikket. Det må jeg gå ud fra.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.56

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Henning Andersen (KF):

Her ved afslutningsdebatten om finansloven for 1993 og den endelige afstemning herom senere i dag vil jeg gerne benytte lejligheden til at knytte nogle bemærkninger til det forlig, som seks partier har indgået.

Det indebærer, at finansloven naturligvis ikke indeholder alle de konservative elementer og ikke opfylder alle de konservative mål, som vi og regeringen har formuleret for dansk økonomi, for beskæftigelsen og for den statslige udgiftspolitik, men rammerne er holdt, og det er vigtigt. Det er en fælles indsats fra de seks partiers side, og det er politik, når det er godt. Jeg hørte, at hr. Lykketoft i formiddags sagde, at det er politik, når det er bedst. Det er en lidt anden formulering.

[Henning Andersen]

Vi Konservative er glade for det indgåede forlig, hvad jeg gav udtryk for ved gårsdagens debat. Vi mener, det er fyldt med ganske mange positive elementer, som bringer os videre frem mod de mål, vi har opstillet, først og fremmest for vækst i beskæftigelsen og en stærk økonomi. Det er rigtigt, at vi gerne havde set, at endnu flere mål kunne nås i samme omgang, men realiteterne for os alle her er, at vi tager ét skridt ad gangen. For Det Konservative Folkepartis vedkommende kan jeg utvetydigt sige, at vi ikke har mistet vore mål af syne, og at midlerne, bl.a. de mange delelementer i finanslovsforliget, også er udtryk for vores politik og naturligvis har vores opbakning.

For at understrege dette finder jeg, der er god grund til at minde om, hvad statsministeren sagde i sin åbningsredegørelse den 6. oktober i år. Statsministeren sagde udtrykkeligt, at han i redegørelsen ville koncentrere sig om de store samfundsspørgsmål, som endnu ikke er løst, og nævnte så arbejdsløsheden. Samtidig med åbningsredegørelsen fremlagde regeringen forslag til, hvordan vi kan bekæmpe arbejdsløsheden, og statsministeren redegjorde for regeringens treleddede strategi på dette område. Som en slags bilag til åbningsredegørelsen fremlagde regeringen skriftligt »Vejen til fuld beskæftigelse«.

I den nævnte treleddede strategi fastholdes den økonomiske politik, som bl.a. indebærer, at der skal sikres en forsvarlig aftale om finansloven for 1993.

Det andet led vedrører beskæftigelsesfremmende initiativer – jeg gentager: beskæftigelsesfremmende initiativer – og statsministeren nævnte som eksempel herpå fremrykning af investeringer, og det er sket af anselig størrelse på en lang række områder, som det også blev nævnt i går. Faktisk var statsministerens gennemgang af regeringens påtænkte initiativer meget fyldig og målrettet.

Da finansministeren præsenterede finanslovsforslaget i august, redegjorde han bl.a. for hovedpunkterne i udgiftspolitikken og påpegede, at forslaget, som viderefører den stramme udgiftspolitik og sikrer et fortsat fald i udgiftstrykket, giver dansk økonomi et godt udgangspunkt for vækst og beskæftigelse.

Med disse udvalgte henvisninger til, hvad statsministeren og finansministeren bl.a. har sagt om målene i dansk politik, mener jeg at

have vist, at det indgåede finanslovsforlig til fulde kan leve op til de mål, vi har, og at det ikke er korrekt, når nogle uddrager af forligsteksten, at nogle har fået næsten alt og andre meget lidt. Jeg mener, det er meget mere reelt, at vi kvitterer for et godt forlig ved at anerkende de resultater, der er nået i samarbejde og med bidrag fra alle de seks partier, og hvoraf de bedste er valgt, og det er godt også for Danmark.

Jeg brugte kun få bemærkninger i går på at se fremad. Det vil jeg gerne supplere i dag. Når finansloven for 1993 er vedtaget, er endnu et vigtigt skridt taget for Danmark som helhed. Vi fastholder med denne finanslov en målrettet indsats for at nå vigtige resultater på de områder, hvor vi endnu ikke er nået langt nok, og sikrer, at de resultater, som er nået, ikke sættes over styr.

De seneste historiske begivenheder i Edinburgh fuldender for mig det billede, som giver os tro på, at dansk økonomi fortsat vil have styrke, og at Danmark får befæstet sit medlemskab af det internationale samarbejde i EF. Vi skal ikke her tage forskud på de forhandlinger og den kampagne, som skal føres i foråret forud for den kommende afstemning. Jeg vil dog gerne her udtrykke forventningens glæde vedrørende et ja ved denne afstemning.

EF-samarbejdet får en særlig betydning for Danmark i det kommende halvår. Vi står over for en stor og spændende opgave i det nye år, hvor Danmark beklæder formandsposten i EF. Mange store opgaver venter forude, heriblandt dette, at vi skal have afsluttet GATT-forhandlingerne med et positivt resultat. Det er afgørende for vores økonomiske fremtid, at vi får skabt et godt klima i verdenshandelen. Herhjemme kan vi glæde os over, at der anslås at blive ca. 30.000 nye danske arbejdspladser i de kommende år som følge af et konstruktivt resultat af GATT-forhandlingerne.

Vi ved, at mange i dansk landbrug er meget bekymrede over udsigten til det nye GATT-forlig. Det er en bekymring, vi naturligvis tager alvorligt. At vi tager landbrugets situation alvorligt, fremgår også af finanslovsforliget, hvor vi har påpeget nødvendigheden af at afsætte midler til en omstillingsstøtte til landbruget som følge af indgåelse af en GATT-aftale, som vi håber kan gennemføres i den kommende tid under det danske formandskab og forhåbentlig med forbedringer.

[Henning Andersen]

Der er god grund til at se fortrøstningsfuldt på fremtiden. Danmark har alle muligheder for at bidrage positivt til EF-samarbejdet og dermed til den økonomiske udvikling, som påvirkes heraf. Straks i det nye år kan finansloven og delelementerne heri træde i kraft, så vi i løbet af året kan aflæse effekten af vore beslutninger i form af øget beskæftigelse. Det er min forventning, at mange allerede står på spring for at udnytte bl.a. de liberaliserede regler om realkredit og reglerne om boligforbedringer.

På det kommunale område kan vi allerede i disse dage se, når vi læser vore aviser, at flere kommuner rundt i landet har taget forskud på det brede finanslovsforlig og vedtaget at sætte en lang række arbejder i gang. Det lover godt, hvis det vil brede sig til gavn for beskæftigelsen.

Til slut vil jeg gerne gentage, at denne finanslov indeholder meget positive elementer med hensyn til beskæftigelse og uddannelse – det er meget, meget vigtigt – og at der er grund til at hæfte sig ved og glæde sig over, at vi med aftalen stimulerer væksten mest muligt, uden at vi af den grund øger underskuddet på statens finanser væsentligt. Med andre ord: Med den indgåede finanslovaftale fastholder vi fortsat den stramme økonomiske politik.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Der var to ting i hr. Henning Andersens indlæg, der får mig til at stille spørgsmål. For det første var hr. Henning Andersen inde på, at regeringen i sin publikation »Vejen til fuld beskæftigelse« havde anvist muligheden for at få nedbragt den alt for høje ledighed i Danmark. Jeg ved ikke, om hr. Henning Andersen har læst den analyse, Ugebrevet Mandag Morgen publicerede den 7. december. Regeringen har peget på tre vækstområder i Europa, bl.a. South-East Anglia i England, men af Ugebrevet fremgår det, at hvis man ser på South-East Anglia, viser det sig, at der er to grunde til, at der er fuld beskæftigelse dér. Den ene er, at Londonområdet har en finanssektor, der er lige så stor som hele det øvrige EF's, og den anden er, at der er en meget betydelig våbenproduktion i det område.

Derfor må jeg spørge hr. Henning Andersen, hvilket af de to scenarier Det Konservative

Folkeparti forestiller sig vi skal have opfyldt her i Danmark, for at vi kan få fuld beskæftigelse, som man har det pågældende sted. Skal vi have en våbenproduktion, eller vil man prøve at gøre London rangen stridig som Europas finanscentrum?

Det andet, hr. Henning Andersen hæftede sig ved, var spørgsmålet om den danske afklaring med hensyn til Maastrichttraktaten. Det har jo forlydt gang på gang, særlig fra De Konservatives og Venstres side, at en af konsekvenserne af, at Danmark stemte nej, var, at vi ville miste 100.000 arbejdspladser. Af Ugebrevet Mandag Morgen fra den 7. december fremgår det tydeligt, at det ikke passer. Udenlandske investeringer i Danmark er steget efter det danske nej den 2. juni, og beregningerne med hensyn til arbejdspladser holder heller ikke, så vil hr. Henning Andersen ikke prøve bare at sandsynliggøre, at det, regeringen står for, hænger sammen?

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Nu kan hr. Kim Behnke jo spørge om mange ting, som vi også oplevede det i formiddags. Hr. Kim Behnke henviser til Ugebrevet Mandag Morgen og til England med London som finanscentrum og England som våbenproducent. Det er klart, at det ikke er sådan nogle tanker, jeg personlig har gjort mig, heller ikke Det Konservative Folkeparti. Når det drejer sig om beskæftigelse – det er det, vi taler om, og det er også det, hr. Kim Behnke henviser til – tror jeg virkelig, at delelementerne i finansloven vil give nogle arbejdspladser, specielt inden for boligsektoren, men også inden for servicesektoren.

Jeg er enig med hr. Kim Behnke i, at der kunne have været andre og bedre og flere elementer. Dette var mulighederne denne gang. Der er ikke tale om våbenproduktion og finanscentrum, og det ved hr. Kim Behnke meget godt, så det vil jeg bare ryste på hovedet ad og sige, at jeg tror, hr. Kim Behnke en gang imellem har tendens til at spørge om noget, man slet ikke har berørt, med henvisning til forskellige publikationer og analyser.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

[Jes Lunde]

Jeg vil gerne spørge hr. Henning Andersen, om det ikke efterhånden er blevet lidt svært at være konservativ. Jeg tænker på, at alle de planer, regeringen har stået for igennem ti år, efterhånden er brudt sammen. Planen om at skære ned på antallet af offentligt ansatte med 100.000 har vi i hvert fald ikke med i aktuel politik længere; den ser ud til at være standset. Jeg ved ikke, om den er opgivet – det kan hr. Henning Andersen måske svare på – men det ser sådan ud.

Forestillingen om, at bare man får en tilstrækkelig lav lønudvikling, kan den private eksportsektor aftage alle de arbejdsløse, hører vi heller ikke så meget om mere. Er den tanke opgivet, som regeringen har kørt rundt med i snart ti år?

Jeg forstår godt, at man hos De Konservative er i krise med hensyn til de ideer, man har stået for, for det er også det billede, vi ser internationalt i øjeblikket, f.eks. i USA, hvor man har fået et præsidentskifte, som varsler en helt anden økonomisk politik end den, vi har set i de senere år. Så i disse år, hvor konservatismen falder rundt omkring, må det være svært at bevare nogen som helst form for optimisme.

Når hr. Henning Andersen derfor holder en tale, hvori han siger, at De Konservative står fast på alle de oprindelige mål osv., passer det så i virkeligheden? Nu sufler finansministeren, kan jeg se, så det kan være, han har nogle ideer til et par ting, som De Konservative stadig står for. Men er problemet i øjeblikket ikke, at Det Konservative Folkeparti og dets ideer tilhører fortiden, og at fremtiden tilhører et andet flertal herinde?

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Henning Andersen ville gerne have det til at lyde, som om jeg bragte ting på banen, der slet ikke diskuteres.

Hr. Henning Andersen har et manuskript med og vil kunne se, at han selv henviste til publikationen »Vejen til fuld beskæftigelse«, som regeringen har udgivet. Så må det også være fair at kommentere den publikation, når hr. Henning Andersen i sit indlæg henviser til den.

I den publikation henviser man på side 7 til tre områder i Europa: Prøv at se, de steder har man fuld beskæftigelse. I stedet for bare at på-

stå, at den sammenligning ikke holder, tager jeg udgangspunkt i Ugebrevet Mandag Morgen, som grundigt har redegjort for, at man ikke kan sammenligne med dem, bl.a. fordi der i et af eksemplerne, nemlig South-East Anglia i England, er to årsager til, at de har fuld beskæftigelse. Den ene er, at her ligger Europas finanscentrum, og den anden er, at de har en meget omfattende våbenproduktion.

Nu har hr. Henning Andersen fortalt, at vi ikke skal gøre Danmark til et finanscentrum, og at vi ikke skal have våbenproduktion i Danmark. Godt, men hvordan hænger publikationen »Vejen til fuld beskæftigelse« så sammen, hvis de eksempler, man har brugt deri, ikke holder? Hvad er det så, vi skal have i Danmark, som kan bringe os til fuld beskæftigelse, når de eksempler, man fra regeringens side har brugt, viser sig ikke at kunne holde vand?

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Når hr. Jes Lunde spørger mig, om jeg synes, det er svært at være konservativ, kan jeg med et smil på læben sige: Nej tværtimod, det er dejligt at være konservativ. Jeg vil også gøre hr. Jes Lunde opmærksom på, at socialisering og kommunisme jo er slut, de er faldet. Jeg siger ikke, at det konservative er det rigtige i verden, bestemt ikke. Men når hr. Jes Lunde henviser til de sidste ti år, vil jeg gerne gøre opmærksom på de resultater, vi har opnået, og som bliver rost fra mange landes side: den faste kronekurs, den lave inflation osv.; hr. Jes Lunde kender resultaterne.

Vi har to alvorlige ting tilbage. Den ene er den store arbejdsløshed, som vi alle her i Folketinget tager alvorligt, og den anden er den store udlandsgæld. Det siger jeg klart, det er to store problemer, vi har tilbage. Dem vil vi gerne være med til sammen med andre partier at gøre endnu mere for, og jeg mener også, der er elementer i denne finanslov, der gør noget i denne retning, bestemt er der det.

Hr. Kim Behnke nævner bogens side 7, hvor man remser de lande op, der har fuld eller næsten fuld beskæftigelse, men der henvises jo også til andre lande. Jeg besøgte i år Norditalien – jeg siger udtrykkelig Norditalien – som ikke har fuld beskæftigelse, men nok har noget af den laveste arbejdsløshed i Europa, når vi tager den del. Det er ikke på grund af våben,

[Henning Andersen]

det er ikke på grund af placeringen i finansverdenen. Det er på grund af dygtig teknologi og en lang række dygtige industrier. Jeg kunne også nævne steder i Tyskland, hvor det er lige så, men det er, som om hr. Kim Behnke vil have drejet det over på den anden side ved at nævne disse to specifikke ting.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Henning Andersen, det, vi ser ude i verden i øjeblikket, er jo konservatismens fald. Vi ser det meget tydeligt i den vestlige verden, hvor den form for økonomisk politik, der har været ført i små ti år rundt omkring – man kan kalde det Reaganomics, man kan kalde det Thatcherisme, forskellige navne har været fremme – hvor man skærer voldsomt ned i den offentlige sektor og regner med, at den private sektor nok skal sørge for, at det hele går, bare man har en tilstrækkelig lav lønomkostningsudvikling, har slået fejl.

Det er blevet beskrevet meget flot af Vestremanden, amtsborgmesteren i Vejle Amt, Erling Tiedemann, i bladet Danske Kommuner. Han har været en tur i England og beskriver, hvordan det var at kigge ud ad vinduet på alle de nedlagte fabrikker. Hans kommentar er: Her ser vi virkningerne af ti års opsving.

Retorikken har aldrig fejlet noget på den konservative side. Retorikken har altid været, at det gik fantastisk, og den retorik bevarer De Konservative herinde åbenbart stadig væk. Men realiteterne har været dyb økonomisk krise i verden som følge af den form for økonomisk politik.

Jeg vil såmænd gerne tage de kommunistiske diktators fald med ind under den samme synsvinkel. Det er for mig også konservatismens fald, at de diktaturer er kommet væk, og den glæde, hr. Henning Andersen gav udtryk for i anledning af, at diktaturerne er væk i Østeuropa, deler vi i SF fuldt og helt, så det er vi med på.

Men det er lidt svært at forstå, at De Konservative kan holde fast i nogen som helst form for optimisme i forbindelse med deres egen politik, når vi ser på de elendige resultater, det har givet i dansk økonomisk politik i de sidste ti år, hvor vi har dyb krise og voldsom arbejdsløshed, og når vi ser på resultaterne ude omkring i verden, hvor befolkningerne flere og

flere steder – først i USA og senere også her i Europa – er på vej væk fra den linie.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

I et forsøg på at bortforklare, at de tre eksempler i »Vejen til fuld beskæftigelse« ikke holder vand, bringer hr. Henning Andersen et nyt eksempel på banen, nemlig Norditalien. Vi har lagt mærke til, at finansministeren har sagt, at vi skal have et japansk industrividunder i Danmark. Jamen fortsæt da! Hver gang viser det sig bare, at de forudsætninger, der er til stede i de pågældende lande, ikke kan sammenlignes med Danmarks. Skulle vi ikke tage at lave nogle løsninger, der holder til det danske samfund, frem for at sidde og spejle ud i den store verden og prøve at hæve os op ved hjælp af andre landes mere eller mindre usammenlignelige succeser?

Hr. Henning Andersen vil også gerne have det til at se ud, som om der efter ti år med en konservativt ledet regering kun er to problemer tilbage. Hr. Henning Andersen nævner som det første arbejdsløsheden. Jeg er enig med hr. Henning Andersen. Det er et problem, at man år efter år har kunnet konstatere en stigende, stigende, stigende arbejdsløshed. Som det andet eksempel nævner hr. Henning Andersen, at udlandsgælden stadig væk er et problem, men det er jo ikke rigtigt, hr. Henning Andersen. Sandheden er, at de senere års betalingsbalanceoverskud har været med til at reducere udlandsgælden.

Hr. Henning Andersen siger så, at den finanslovaftale, man nu har lavet, betyder, at der vil blive gjort noget ved de to ting. Lad os tage det med udlandsgælden først. Der har blandt forligspartierne været enighed om, at man ville bruge noget af betalingsbalanceoverskuddet til at gavne det danske marked. Hvis man bruger noget af betalingsbalanceoverskuddet, bliver gældsætningen til udlandet jo ikke gjort mindre. Tværtimod får den lov til at accelerere igen. Det, jeg tror hr. Henning Andersen mente, var den store statsgæld, for den er i allerhøjeste grad et problem.

Med hensyn til at tage fat på at løse arbejdsløshedsproblemet har vi jo før middag talt om, at det kun drejer sig om sølle 5.000 nye arbejdspladser, og hvis man regner forkert på sidste decimal i beregningsforudsætningerne,

[Kim Behnke]

er det ikke 5.000 flere i arbejde, så er det 5.000 færre.

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Til hr. Jes Lunde, som talte om kapitalismen: Jeg vil gerne sige, at det danske og de fleste af de vesteuropæiske konservative partier ikke fører kapitalistisk politik. Hvis hr. Jes Lunde mener det rene kapitalistiske system, er jeg enig med hr. Jes Lunde i, at det lige så vel som det socialistiske og det kommunistiske system er udeligt. Men det er heller ikke den politik, vi har ført i Danmark, tværtimod. Det er en god, sund konservativ politik med nogle gode grundelementer og med stærkt socialt sigte. Det sidste vil jeg gerne understrege meget stærkt, og det er bl.a. baggrunden for – lad dette også være et svar til hr. Kim Behnke, der graver i disse ting bare på en anden vis – at vi har nogle gode resultater i Danmark.

Hvis jeg sagde det med udlandsgælden, er det klart, at det er forkert. Det er statsgælden, og jeg tror godt, hr. Kim Behnke vidste, at det var det, jeg mente, men o.k., jeg retter den fejl.

Jeg vil også sige til hr. Kim Behnke, at når disse tal ikke udvikler sig helt, som vi kunne ønske os det, selv om vi gør de tiltag, vi også gør i denne finanslov, er det bl.a. på grund af, at vi også på det store sociale område virkelig gør en indsats. Det mener vi konservative er et vigtigt element i vores politik, og det ønsker vi at fastholde så godt og så længe, vi kan.

Jeg husker tilbage i tiden, da en del partier herinde vedtog et godt socialt system. Vi kan altid diskutere, om der er nogle fejl, om der er nogle urimeligheder, og så se at få dem rettet, men det er et godt system. Det er ikke et billigt system, og Danmark er et af de bedste lande at leve i. Sådan kunne jeg blive ved at nævne en lang række andre ting.

Svend Heiselberg (V):

Finanslovsforliget betyder fremme af offentlige investeringer og styrkelse af erhvervsuddannelse og boligpolitik, men besparelserne på overførselsindkomsterne, en dagpengereform med sænkning af skatte trykket og fuld frigivelse af investeringsfonds fik vi ikke igenem.

Det kan næppe sandsynliggøres, når vi har vedtaget finansloven for 1993, at Folketinget

ikke har været i julehumør. Vi vil have vedtaget fremrykningen af en lang række offentlige investeringer; vi vil have vedtaget en række foranstaltninger til fremme af erhvervsinvesteringer, ligesom der er sket en styrkelse af erhvervs- og uddannelsespolitikken, og boligpolitikken vil have fået et betydeligt løft.

Det skal ikke skjules, at regeringen gerne havde set besparelser på overførselsindkomsterne, sådan som vi også foreslog det, og vi beklager, at vi ikke i forbindelse med finansloven fik en aftale om en dagpengereform, således at det økonomiske grundlag for en sænkning af de direkte og indirekte skatter kunne være til stede.

I Venstre vil vi ikke skjule, at vi er betænkelige ved en tendens til et årligt stigende underskud på de samlede offentlige budgetter, et underskud, der i dag vurderes til 44 mia. kr. i 1993, og vi skal vel ikke blive helt overrasket, hvis det går så galt, at det bliver større. Et underskud på 44 mia. kr. betyder, at statens gæld forøges med 4,5 mia. kr. Renten af 44 mia. kr. er ca. 4,5 mia. kr. årligt. Det vil sige, at underskuddet i 1993 vil forøge statens udgifter med 4,5 mia. kr. årligt i mange år frem.

I Venstre er vi af den opfattelse, at det er pinende nødvendigt med en stram økonomisk politik. Det må vel også siges, at hvis det ikke havde været regeringens politik siden 1982 og vi ikke til dels havde fastholdt den, ville Danmark have befundet sig i en økonomisk katastrofal situation, og det er den situation, vi vil advare imod.

Men lad os glæde os over, at 27 års uafbrudt underskud på betalingsbalancen er forvandlet til et årligt stigende overskud, og at vi er gået fra højinflations til lavinflations og er begyndt at indrette os herefter, hvilket jo til fulde har belønnet danskerne. På trods af den valutauro, som i de sidste måneder har hærget Europa, har Danmark kunnet klare at fastholde kronens værdi. Havde vi ligget under for det politiske pres, vi ofte er ude for, ville vi ikke have klaret valutauroen i Europa uden kronetilpasning. Jeg behøver næppe at minde om begivenheden i EMS'en m.v. her i efteråret, hvor både den svenske og den norske krone samt den finske mark flyder eller i realiteten er nedskrevet ligesom den italienske og portugisiske valuta.

[Svend Heiselberg]

For dansk erhvervsliv er det vigtigt at kunne fastholde en fast kronekurs, der også bidrager til en lavere rente end ellers. En lav rente er den bedste støtte, vi kan give erhvervslivet. Vi har desværre haft en højere rente det sidste halve års tid. Det skyldes et flertal af vælgernes nej den 2. juni. Men med den danske sær aftale i Edinburgh har vi skabt fornyelse og optimisme i erhvervene med hensyn til et ja ved den kommende folkeafstemning. Det er glædeligt, at samtlige partier bortset fra Fremskridtspartiet nu siger ja til Edinburgh-aftalen. Vælgerundersøgelserne viser i øvrigt, at et stort flertal af dette partis vælgere nu også siger ja. Jeg vil derfor opfordre fru Pia Kjærsgaard til at sadle om. Fremskridtspartiet skal da ikke optræde sammen med de gamle kommunister i Enhedslisten. Nu må man tage sig sammen og erkende nødvendigheden af, at vi forbliver i EF af hensyn til erhvervslivet, ikke mindst landbruget, ja, af hensyn til hele samfundet.

Det er Danmarks fremtid, det gælder. Nu har vi brug for, at vi nationalt udviser stor forståelse for erhvervslivet, og jeg synes, det er ærgerligt, at vi ikke fik frigivet investeringsfondsmidlerne generelt til erhvervslivet, også af hensyn til landbruget. Men flertallet var imod, og vi fik kun en beskedent frigivelse i tørkehjælpsspakken.

Landbruget er ude i store økonomiske vanskeligheder, og man kan nu se, at konjunkturudligningsfonde havde været en fordel i situationer med uforudset lave indkomster. Hvis Folketinget havde gennemført noget sådant, kunne man med større ret have henvist erhvervet til selvhjælp. Nu er det blevet et samfundsproblem, som vi ikke kan vise fra os.

Foruden fuld frigivelse af investeringsfondsmidler og afskaffelse af ejendomsskatterne vil Venstre henvise til regeringens løfter om i det kommende halve år at genforhandle EF's landbrugsreform og i den forbindelse pege på EF-kapitalkompensation til landbruget til afvikling af en væsentlig del af landbrugets gældsbyrder. Det havde som nævnt været godt, om de mange penge, der ligger i investeringsfondene, kunne have været frigivet til aktive erhvervsinvesteringer.

Som sagt – forligspartierne har været i julehumør, da man aftalte finansloven, og det er der jo ikke noget forkert i. I Venstre glæder vi os over de mange nye investeringer på anlægs-

området og også over, at der på kulturområdet i modsætning til tidligere år er sket en betydelig stigning i aktiviteten. Men jeg skal afstå fra at komme med for mange enkeltstående eksempler på, hvad der er godt i aftalen forligspartierne imellem.

For Venstre er det fundamentalt, at erhvervslivet ikke på baggrund af finansforliget er kommet ud for nogen økonomisk rystelse. Det, der skal skabe grundlaget for vores socialpolitik, ulandspolitik, udgifter til flygtninge osv., er, at erhvervslivet har rimelige økonomiske betingelser. Og i lyset heraf kan vi så føre den politik, der kan skabes flertal for. Foreløbig har vi en klar aftale forligspartierne imellem, så driftsrammerne for 1993 udgør 262,3 mia. kr.

Med disse ord kan Venstre anbefale finansloven til endelig vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Hr. Svend Heiselberg beklagede, at regeringen ikke var kommet igennem med de besparelser på overførselsindkomsterne, som der var lagt op til.

Det lyder meget uskyldigt. Hvad er overførselsindkomster for noget? Hvis vi prøver at sætte lidt mere præcise adresser på, hr. Svend Heiselberg, vil jeg gerne spørge: Hvor store forringelser mener Venstre, at pensionisterne skal bære? Hvor store forringelser mener Venstre, der skal ske i efterlønnen? Hvor meget skal dagpengene til de syge, til de arbejdsløse, bære i nedskæringer?

Jeg synes – for at vi kan forholde os til noget, der er mere konkret – at Venstre, regeringspartierne skylder at give svar på, hvad det egentlig var, man havde tænkt på. For vi er jo aldrig kommet længere end til at se en besparelse på ca. 3,3 mia. kr. på finansloven i august måned. Og på grund af kloge udmeldinger fra et bredt flertal her i Folketinget uden om regeringen blev den besparelse meget hurtigt fjernet. Regeringen har aldrig fortalt befolkningen og Folketinget, hvor meget pensionister, efterlønsmodtagere, arbejdsløse osv. skulle beskæres. Det går jeg ud fra at hr. Svend Heiselberg, der i dag har beklaget, at man ikke kom igennem med det, vil fortælle os.

Så vil jeg stille et spørgsmål mere til hr. Svend Heiselberg. Hr. Svend Heiselberg var

[Stavad]

ked af, at der ikke var blevet lavet en konjunkturudligningsordning. Så må jeg spørge: Er det ikke gået op for hr. Svend Heiselberg, at vi i forbindelse med sidste skattereform lavede en virksomhedsskatteordning, som faktisk rummer en ganske udmærket konjunkturudligningsordning? Hvis man har svingende indkomster, kan man benytte sig af den mulighed, og de landmænd, der har gjort det, har selvfølgelig nogle muligheder, som de, der ikke har taget imod tilbudet, ikke har.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Svend Heiselberg mente, at forligspartierne havde været i julehumør, da aftalen blev indgået. Nu er der jo det underlige ved julen, at der er nogle, der giver, og nogle, der modtager. Hvis hr. Svend Heiselberg mener, at man som forligsparti har været i modtagerens rolle, er det selvfølgelig korrekt, i og med at resultatet af finanslovaftalen jo er, at skatter og afgifter stiger. Resultatet af finanslovaftalen er, at gældsætningen bliver større. Så tillykke med dét! Hr. Svend Heiselberg synes sikkert, det er glimrende, men lad mig i beskedenhed minde om, at der nok er nogle millioner danskere ude i virkeligheden, som ikke bryder sig om at have fået deres skatter og afgifter forhøjet, og at et flertal her i Folketinget bruger dem som kautionister for mere gæld.

Så synes hr. Svend Heiselberg også, at lejligheden lige skulle benyttes til et indlæg om EF. Det benytter Venstrefolkene sig tilsyneladende af overalt i øjeblikket. Senest i mandags kunne man på et af disse landbrugsmøder høre nøjagtig den samme misforståelse, som hr. Svend Heiselberg gengiver. Man sagde: Nu skal der stemmes ja til EF engang i april-maj måned, fordi ellers ryger vi ud af EF. Det samme sagde man også forud for afstemningen den 2. juni, men Danmark er jo ikke røget ud af EF; hele dette forkvaklede billede, man giver folk af, at hvis man stemmer nej, ryger man ud, så ryger alle landbrugsordningerne og det hele fra hinanden, det passer ikke. Senest har den engelske regering meddelt os – og det burde de også have gjort forud for den 2. juni, men nu gør de det forud for vores næste folkeafstemning – at hvis Danmark igen stemmer nej, kan man godt tage det stykke papir, der hedder Maastricht, og makulere det. Det er selvfølgelig det, vi fortsat anbefaler den danske befolkning at gøre.

Når hr. Svend Heiselberg er vældig bekymret for, hvorvidt Fremskridtspartiets vælgere nu vil stemme det ene eller det andet, skal jeg blot minde hr. Svend Heiselberg om, at den seneste meningsmåling viser, at et flertal af Fremskridtspartiets vælgere selvfølgelig er enig med Fremskridtspartiets folketingsgruppe.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Hvor må det være dejligt for hr. Kim Behnke fortsat at gå i en virkelighedsfjern drømmeverden omkring EF; men den debat kan vi så få på et andet tidspunkt.

Det, der kaldte mig herop, var hr. Svend Heiselbergs bemærkninger om en omlægning af finansieringen af arbejdsmarkedsydelse og skattelettelser. Jeg har ingen grund til at gå i slagsmål med andre forligspartier, men jeg vil alligevel gerne stille hr. Svend Heiselberg et spørgsmål. Hr. Svend Heiselberg siger, at man var ked af, at der ikke kom en dagpengereform, for det kunne have ført til skattelettelser. Mig bekendt var det en skatteomlægning, der var tale om. Mig bekendt var det sådan, at det, mennesker i dag ikke kom til at betale via skatten, ville de komme til at betale via nogle ekstra bidrag til arbejdsmarkedet. Så vidt jeg husker – hvis jeg ikke husker meget galt – var den reelle skattelettelser, der var tale om, nogle ganske, ganske få hundrede kroner om året. Jeg vil gerne spørge hr. Svend Heiselberg, om det er de dér par hundrede kroners, eller hvor meget det nu var, skattelettelse, hr. Svend Heiselberg er så ked af ikke kom igennem.

Dernæst vil jeg gerne spørge hr. Svend Heiselberg, om hr. Svend Heiselberg ikke også er bekymret for, at man som led i en dagpengereform som foreslået af regeringen ville lægge nogle yderligere byrder på erhvervslivet, der ville ødelægge erhvervslivets konkurrenceevne på et tidspunkt, hvor vi faktisk har brug for det modsatte. Altså, jeg synes, at hr. Svend Heiselbergs bemærkning efterlod det indtryk, at alle vi andre var nogle fåle nogle, der nu havde frataget befolkningen skattelettelser og gjort mange onde ting. Men faktisk var det jo sådan, at når dagpengereformen ikke kom igennem, var det, fordi regeringens forslag havde en meget negativ virkning på det danske samfund.

Jeg ved ikke, hvad hr. Svend Heiselberg vil sige til den analyse.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg vil gerne sige til hr. Stavad, som spurgte, hvor der skulle spares, og som som sædvanlig nævnte pension, efterløn og dagpenge, de områder dér, at tilbudet fra regeringen var, at vi ville diskutere med forligspartierne, hvordan man udmøntede de 3,3 mia. kr. Det ville forligspartierne ikke være med til, og som følge deraf har regeringen naturligvis accepteret, at man ikke kunne finde de besparelser. Det er alene grunden til, at vi nu efterfølgende skal til at diskutere finansloven. Det ville vi gerne have gjort, hvis lejligheden havde budt sig.

Når jeg nævnte frigivelse af investeringsfondshenlæggelser, som vi gerne havde set at vi var kommet igennem med, således at vi i en 2-årig periode kunne få midlerne frigivet, er det, fordi vi tror, at det ville have sat megen beskæftigelse i gang inden for hele det danske erhvervsliv. Vi tror, at det ville have været af meget, meget stor betydning for beskæftigelsen og for erhvervslivet. Men så kom dér en indstilling fra bl.a. Socialdemokratiet gående ud på, at skulle nogle få en økonomisk fordel af det, var det jo en katastrofe; så hellere lade nogle gå arbejdsløse.

Hr. Kim Behnke mindede mig om, at jeg havde sagt, at vi havde været i julehumør. Jeg tilføjede også, at det var der vel ikke noget forkert i, for forudsætningerne for at kunne være det var, at vi igennem flere års slid og slæb havde gjort det muligt, at vi kunne være i julehumør, idet vi har holdt fast ved ikke bare at lade økonomien flyde, sådan som mange havde ønsket. Derfor har der været grund til og mulighed for, at vi netop kunne være i julehumør.

Vedrørende EF: Ja, det er jo alt efter, hvordan man læser aviserne. Sådan som jeg har forstået dem, er Fremskridtspartiets vælgere og tillidsfolk vel ikke særlig begejstret over den holdning, som man har indtaget.

Til sidst vil jeg gerne sige til hr. Duetoft, som glimrede ved sit fravær i går, da vi diskuterede finansloven – havde hr. Duetoft været til stede, kunne han have hørt hele debatten i går – at vi rent faktisk havde ønsket, at vi kunne have fået en dagpengereform. Hvis vi havde fået en dagpengereform, havde der også været mulighed for, at vi efterfølgende kunne have taget fat på en skattesænkning.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Det er en lidt speciel måde, hr. Svend Heiselberg har at debattere på. Han starter med at rejse et spørgsmål, og når man spørger, hvad hr. Svend Heiselberg mener med det, siger hr. Svend Heiselberg, at der ikke er grund til at tage den sag op igen.

Det var faktisk hr. Svend Heiselberg, der i sit indlæg startede med at beklage, at man ikke var kommet igennem med massive nedskæringer på overførselsindkomsterne. Hvis man beklager det, hr. Svend Heiselberg, må man vel anstændigvis også have gjort sig visse tanker om, hvor store beløb pensionisterne skulle af med, hvor store beløb efterlønsmodtagerne skulle af med, hvor store beløb dagpengemodtagerne skulle af med. Det er da ikke et urimeligt krav, hr. Svend Heiselberg, at stille.

Måtte jeg så til hr. Svend Heiselbergs anden bemærkning, hvor han svarede på mit andet spørgsmål uden at komme ind på emnet – i hvert fald var det et andet emne – men hvor hr. Svend Heiselberg tog diskussionen om investeringsfondsmidlerne op, sige, at hvis hr. Svend Heiselberg gør sig den ulejlighed at læse den daværende skatteministers fremsættelsestale, vil hr. Svend Heiselberg af fremsættelsestalen kunne se, at forudsætningerne i regeringens beregninger, i ministerens beregninger har været, at vi får flere milliarder færre kroner til investeringer som følge af den ordning, man lagde op til.

Og jeg må sige til hr. Svend Heiselberg: Vi vil i Socialdemokratiet ikke være med til at gennemføre initiativer, som forringer beskæftigelsen, som mindsker investeringerne i dansk erhvervsliv. Derfor sagde vi nej sammen med et flertal i Folketinget, og jeg er glad for, at der også på det punkt var et flertal uden om regeringen, som forhindrede en løsning, der ville mindske erhvervslivets investeringer og øge arbejdsløsheden.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Svend Heiselberg fortæller på vegne af Venstre, at når der er grund til at være i julehumør, er det, fordi regeringen ikke bare lader økonomien flyde. Det var hr. Svend Heiselbergs ordvalg.

[Kim Behnke]

Nu ved jeg ikke, hvor meget hr. Svend Heiselberg læser aviser, men f.eks. kunne man på forsiden af dagbladet Børsen i går få verificeret det, jeg nu siger, nemlig at stort set siden 1987 – i går stod der kun siden 1990, men det er faktisk siden 1987 – er statens underskud i en ubrudt linie steget år for år. I de forslag til finanslov, man er kommet med, har man haft forventning om, at der var små underskud. Når så finansloven er vedtaget, er underskuddene blevet meget større, og når året er gået, er det blevet endnu mere meget større. Jamen så flyder økonomien da! 40 milliarder eller 44 milliarder kroner i forventet underskud, og det kommer sikkert til at runde de 50 milliarder kroner. Så flyder økonomien, hr. Svend Heiselberg, og så er der ingen grund til at være i julehumør. For der er altså en befolkning derude, som på et eller andet tidspunkt skal indfri den skattebombe, som hr. Svend Heiselberg bygger med på ved sit partis medvirken til finansloven.

Så var hr. Svend Heiselberg ikke vidende om, hvilke aviser jeg henviste til. Den seneste meningsmåling, offentliggjort i dag i Berlingske Tidende, gennemført af Gallup Institutet, siger klart og tydeligt, at et flertal af Fremskridtspartiets vælgere vil stemme nej ved en kommende folkeafstemning. Hvis man ser, hvordan det foregik op til 2. juni-afstemningen og meningsmålingerne dengang: Jamen da var det på et meget senere tidspunkt, at et flertal af Fremskridtspartiets vælgere valgte at følge Fremskridtspartiet. Det er jo, fordi der først skal være en reel information om, hvad indholdet af det nationale komplot, man har indgået, er.

Så henviser hr. Svend Heiselberg til Fremskridtspartiets tillidsfolk. Jamen vi ved da godt, at en tredjedel af vores tillidsfolk vil stemme ja denne gang, som de gjorde det den 2. juni, og dem kan hr. Svend Heiselberg så citere fra nu af og så til afstemningen, men det ændrer ikke på det synspunkt, vi har.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

For det første vil jeg gerne give hr. Svend Heiselberg det råd, at han skal blande sig uden om mit politiske arbejde, og hvordan jeg administrerer det; det kan i hvert fald ikke være op til hr. Svend Heiselberg at vurdere, om det er

rigtigt eller forkert, at jeg har prioriteret en anden debat i går.

Men så må jeg sige, at jeg forstod på hr. Svend Heiselbergs svar til mig, at det altså ikke var dagpengeomlægningen, der skulle give skattelettelsen. For nu sagde hr. Svend Heiselberg, at efter en omlægning af dagpengene ville man tage fat på en skattelettelse. Og det lyder selvfølgelig mere fornuftigt i den forstand, at der ikke var nogen skattelettelse i forbindelse med omlægningen af dagpengene. Men så spørger jeg hr. Svend Heiselberg: Hvor er egentlig problemet for hr. Svend Heiselbergs parti med hensyn til at komme med forslaget til denne omlægning? Jamen så kom dog med det! Vi kan ikke garantere, at der er noget flertal for det, og jeg er ret sikker på, at der heller ikke i den danske befolkning er et flertal for det. For sandheden er, at hvis hr. Svend Heiselberg skulle have de skattelettelser, som hr. Svend Heiselberg snakker så meget om her fra denne talerstol, skulle hr. Svend Heiselberg nemlig ud og gennemføre nogle foranstaltninger i det danske samfund, som en stor del af den danske befolkning ikke ønsker at acceptere. En stor del af det danske samfund er nemlig godt tilfreds med det serviceniveau, der findes i det offentlige i dag, og ønsker ikke at betale med en nedgang i serviceniveauet, for at hr. Svend Heiselberg kan svinge nogle ideologiske faner.

Men det er så utrolig let at stå her og sige: skattelettelser, og vi ville gerne det ene og det andet, uden overhovedet at sætte noget konkret på, således at mennesker rundt omkring i det danske samfund kan tage stilling til, om det er det, de vil have, eller om de vil beholde de niveauer og det sikkerhedsnet, de har i dag.

Hr. Svend Heiselberg, jeg synes, at Venstres finanspolitiske ordfører i denne debat har lært alt for meget af hr. Kim Behnke, hvad angår de fine ord uden noget konkret indhold i virkeligheden.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Det er i anledning af hr. Svend Heiselbergs indlæg.

Jeg skylder den bemærkning, at jeg tror, at for de fleste af os andre her i salen gælder det, at når julen nærmer sig, giver vi alle sammen lidt, og vi får alle sammen lidt. Sådan er det til jul.

[Marianne Jelved]

Jeg kan forstå på hr. Svend Heiselberg og dermed på Venstre, at det er dybt irriterende, at man ikke har kunnet spare 3,3 mia. kr. på overførselsindkomsterne. Men det kan jeg sådan set godt forstå at Venstre synes, når det nu var finanslovforslaget fra regeringen, der så sådan ud.

Men jeg vil gerne spørge hr. Svend Heiselberg, om Venstre oprigtigt tror på, at vi kan spare os ud af statsunderskud og beskæftigelsesproblemer; om Venstre har en eller anden form for strategi, der kan give et resultat ved hjælp af besparelser.

Så kan jeg ikke lade være med at være lidt utidig og sige, at det jo er lidt bemærkelsesværdigt at konstatere, når vi ser på Venstres ministre, som sidder på de store, tunge, omkostningskrævende ministerier: Socialministeriet, Sundhedsministeriet, Forsvarsministeriet, og der er sikkert flere – Landbrugsministeriet i hvert fald – hvor utrolig svært det er at komme igennem med reformer og besparelser i de ministerier. Det så vi gerne. Vi vil gerne medvirke fra radikal side – endnu mere, end det er sket på forsvarsområdet, og også gerne på andre ministeriers områder. Vi er parate.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Duetoft gik på talerstolen og beskyldte Fremskridtspartiet for bare at komme med forskellige forslag, uden at der var reelt indhold i dem.

Hvis hr. Duetoft var opmærksom i går, vil han vide, at rent faktisk var det sådan, at Fremskridtspartiet som det eneste oppositionsparti havde stillet 906 ændringsforslag til finansloven med en meget grundig beskrivelse af hvert enkelt punkt, med argumentation for, hvorfor vi ønskede merbevillinger nogle steder, færre bevillinger andre steder. Der var samlede oversigter, der viste, hvordan tallene hang sammen, og en grundig beskrivelse af, hvordan man kan gennemføre skattelettelser, opnå merbeskæftigelse, opnå forbedringer af statens finanser osv.

Intet andet oppositionsparti – og da slet ikke CD – har nogen sinde tilnærmelsesvis dokumenteret sin politik på samme måde. Så der er ikke noget at komme efter dér, hr. Duetoft.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jamen jeg synes også, at det var synd for hr. Stavvad, at man ikke gav regeringen lejlighed til, at man kunne diskutere og prøve at finde muligheder for, at man kunne have fundet det, som regeringen foreslog: en besparelse på 3,3 mia. kr. på overførselsindkomsterne. Den mulighed fik regeringen ikke. Men vi vil selvfølgelig forsøge ved en senere lejlighed. Om ikke før, så når der igen skal forhandles finanslov.

Hr. Duetoft siger, at jeg bare skal blande mig uden om, hvad han lavede i går. Ja, det skal jeg ikke blande mig i. Men jeg synes måske, at når man tager en diskussion op, som foregik i går, havde det været praktisk, om hr. Duetoft havde været til stede.

Men det er rigtigt, at vi rent faktisk ønsker skattelettelser i Venstre, og vi vil arbejde for, at vi får skattelettelser, når der viser sig et flertal, der gør det muligt. Det er vores opfattelse, at samfundet ville være bedst tjent med, at vi fik lavere skatter, men vi erkender også, at muligheden for at kunne gennemføre det i dag ikke er til stede.

Så er det rigtigt, som fru Marianne Jelved siger, at når det er jul, giver man gaver. Det har vi også gjort, og jeg sagde, at jeg synes godt, at vi kunne stå os ved, hvad vi har gjort. Men samtidig var jeg også opmærksom på, at det kan give problemer, at man flotter sig, og det var det, som jeg gerne ville advare imod at blive ved med. Jeg tror såmænd godt, at vi kunne finde besparelser på det offentlige område. Ca. 41 pct. af folk over 18 år lever rent faktisk af overførselsindkomster, så jeg mener godt, vi kunne have fundet de 3,3 mia. kr., hvis vi havde villet.

(Kort bemærkning).

Stavvad (S):

Skal jeg forstå det sådan, hr. Svend Heiselberg, at regeringen ingen tanker, planer, overvejelser har gjort sig, at de to regeringspartier – Venstre og De Konservative med, kan jeg forstå, fordi hr. Svend Heiselberg siger: Venstre i spidsen – ikke har noget som helst belæg for eller nogen tanker om, hvordan man skal spare de 3,3 mia. kr., man foreslog?

Hvis det er konklusionen, må min konklusion blive, at så var det, der var lagt op til, faktisk nogle generelle nedskæringer i forhold til pensionisterne, en generel forringelse af efter-

[Stavad]

lønnen og af dagpengene, hvad enten det er sygedagpenge eller arbejdsløshedsdagpenge, og det er vi, hr. Svend Heiselberg, direkte imod. Vi synes, at det er dybt mystisk, at hver gang man står med et problem, udsøger Venstre sig den gruppe i samfundet, som har de mindste leveudgifter, som absolut ikke har noget som helst overforbrug. Til dem siger man: I, der har mindst, skal beskæres endnu mere. Det er, kan jeg hilse og sige, lodret imod de holdninger, Socialdemokratiet står for. Derfor er jeg glad for, at der var et flertal bestående af Socialdemokratiet, SF, Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti, som afviste de besparelser, og at der er en garant – som absolut ikke består af partiet Venstre – for, at der tages et ordentligt hensyn til de grupper, som har de mindste forbrugsmuligheder i vores samfund.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg tror, at hr. Svend Heiselberg og Venstre skal tænke sig om mindst to gange til, før man vil prøve at køre skattelettelse frem som tema også i den næste valgkamp. Folketingsvalget i 1990 var om ikke andet så en meget fin illustration af, at danskerne ikke tror på de politikere, der prøver at bilde dem ind, at man kan få skattelettelse, der kommer af ingenting. Danskerne ved godt, at når der er nogle, der slår ud med armene og siger, at de vil give skattelettelse, så skal pengene på en eller anden måde betales på anden vis og antagelig på en mindre sympatisk måde, og det ønsker den danske befolkning ikke. Derfor synes jeg, Venstre skal prøve at forholde sig til det, der er den reelle diskussion i dette her. Man kan få lavere skatteprocenter, hvis man vil have et bredere skattegrundlag, hvis man vil fjerne skattefri gevinster, og hvis man vil gøre noget ved fradragene. Det er fint nok; det kan være fornuftigt nok. Det vil vi gerne overveje. Det er der nogle gode betænkninger om.

Man kan få lavere skatteprocenter, hvis man vil betale på en anden måde, hvis man vil lade offentligt sikrede ydelser, der stilles til rådighed for borgerne, når de har brug for det, erstatte af forsikringsselskabsfinansierede ydelser, man betaler præmier til. Det er vi imod, fordi det betyder, at de, der har stor risiko og lav indkomst, skal betale mere, mens de, der har lille risiko og høj indkomst, skal betale mindre; men tingene skal jo betales.

Så kan man få lavere skatter ved at nedsætte ydelserne for de mennesker, der er afhængige af offentlige ydelser: pensioner, dagpenge m.v. Det synes vi er usympatisk, og det tror jeg også at den danske befolkning synes.

Endelig kan man få ordentlige, gedigne, holdbare skattelettelse under én ganske bestemt forudsætning uden at gøre nogle af de ting, jeg har nævnt, og det er, hvis man kan føre en økonomisk politik, der kan bringe danskerne – bare i meget højere grad end nu – i arbejde, så forsørgerbyrden i det danske samfund falder. Jeg synes, at det var det, vi skulle koncentrere os om.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne sige, at jeg synes, at det er udmærket, at hr. Svend Heiselberg holder fast i sin egen politik. Et af de problemer, der kan være ved at lave brede forlig her i Folketinget, er jo, at man får indtryk af, at alle partierne er så enige – i alt fald at alle de seks bag finansloven er så enige – men jeg synes, det er godt, hvis det kan komme til udtryk i en debat som denne, på den ene side at Socialdemokratiet gerne ville have gjort noget mere ved arbejdsløsheden, end der bliver gjort i forliget her, og på den anden side at Venstre selvfølgelig meget gerne ville have lov til at skære ned i indkomsterne til de dårligt stillede. Det synes jeg er fint af Venstre at sige i denne debat; så har folk da noget at rette sig efter, når de skal stemme næste gang.

Og så går jeg ud fra, at hr. Svend Heiselberg er faret vild i statistikkerne, når han giver udtryk for, at 41 pct. af den danske befolkning lever af overførselsindkomster. Sådan er det dog ikke. Det er alt for mange, der er henvist til overførselsindkomster i kraft af den tårnhøje arbejdsløshed, men hr. Svend Heiselberg må trods alt være rendt vild i regnestykkerne.

Det er måske også det, der gør, at Venstre har sådan nogle fantasiforestillinger om, hvor meget det kan lade sig gøre at spare.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg har fuld forståelse for, at det kan være svært for ordførerne at få svaret på alle spørgsmål under de korte bemærkninger. Derfor gan-

[Marianne Jelved]

ske kort igen – og det kan besvares med ja eller nej: Mener Venstre, at vi kan spare os ud af problemet med statsunderskud og arbejdsløshed?

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg vil gerne sige til hr. Lykketoft, at rent faktisk var det jo ikke regeringen, der løb fra skattesænkningen. Socialdemokratiet gik jo også ind for, at man skulle fjerne 6 pct.-skatten; det havde de jo en fin valgannonce om før valget for 2 år siden – jeg tror, det var den 12. december. Så jeg går ud fra, at de havde samme opfattelse, altså at de gerne ville fjerne 6 pct.-skatten. Det var i det mindste regeringens ønske, og hvis vi havde kunnet få flertal for det, ville vi have gennemført det. Men det kunne vi ikke få, for det, Socialdemokratiet forud for valget havde givet udtryk for, stod de ikke ved, da valget var ovre. Det er bl.a. årsagen til, at vi ikke kunne gennemføre det.

Ja, sådan er det jo. Når man indgår et forlig, må man selvfølgelig både give og tage. Vi har det jo ikke ligesom SF, der tror, at de bare skal tage; når de skal give, forlader de forhandlingerne. Så vil de ikke deltage længere, eller kan ikke længere, fordi de ikke vil stemme for finansloven.

Så vil jeg sige til fru Marianne Jelved, som spørger, om vi tror, at vi kan spare os ud af det: Nej, det tror vi ikke. Vi tror ikke, at vi kan spare os ud af det. Det mener jeg heller ikke at vi har forsøgt at lægge op til. Vi mener bare, at vi skal føre en politik, der gør det muligt at få sænket omkostningerne og renterne for erhvervslivet. Det er derved, vi kan få skabt nogle sunde og naturlige arbejdspladser, og det er det, vi har behov for.

Vi tror selvfølgelig ikke på, at det, at vi sparer nogle millioner kroner på de offentlige budgetter, kan redde det hele. Det kan det ikke, men det er et af midlerne til, at vi kan få vores udgifter ned, og det er det, der er nødvendigt for dansk erhvervsliv.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Det er altid meget spændende at diskutere med hr. Svend Heiselberg, for man ved aldrig, hvor diskussionen går hen. Man spørger i vest og får svar i øst.

Nu begyndte hr. Svend Heiselberg pludselig at interessere sig for, hvad der er foregået i tidligere debatter om nedsættelse af skatterne, eller hvad det nu handlede om, selv om ingen har været inde på det. Men for at hr. Svend Heiselbergs påstand ikke skal få lov til at stå uimodsagt, vil jeg gerne sige, at Socialdemokratiet efter valget i 1990 faktisk vedstod det, vi havde sagt før valget. Hr. Svend Heiselberg vil kunne få det bekræftet, hvis han slår tilbage i Folketingets forhandlinger, hvor jeg som ordfører for Socialdemokratiet på det pågældende forslag klart bekræftede, at vi vedstod, hvad vi havde sagt forud for valget.

Men problemet var efter valget som før valget, at partiet Venstre ønskede at holde hånden over spekulanterne og fusentasterne og ikke ville være med til at gennemføre en effektiv beskatning, som kunne bruges til bl.a. at lave omlægninger i forhold til 6 pct.-skatten.

Derfor fik vi valget. Derfor kom der ingenting ud af forhandlingerne efter valget. Og jeg tror ikke, det er helt forkert at sætte den adresse meget præcist ikke engang på regeringen, men på partiet Venstre.

Formanden:

Hr. Duetoft har ordet for en kort bemærkning, og så skal vi til at tænke på de næste ordførere.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg forstår stadig væk ikke, hvad hr. Svend Heiselberg siger. Bl.a. husker jeg da en skatteomlægning, som regeringen foreslog for et par år siden, hvor det var erhvervslivet, der kom til at bidrage til nedsættelsen af personskatten; men det kan vi tage en diskussion om på et andet tidspunkt.

Det, jeg blot ville spørge hr. Svend Heiselberg om, var bemærkningen om, at Venstres politik var at lette omkostningerne og belastningen af erhvervslivet. Hvordan passer det så til, at erhvervslivet efter regeringens plan skulle til at betale en tredjedel af dagpengeudgifterne? Hvem skulle erhvervslivet hente de penge hos? Vel ikke ved sætte prisen på varerne op, for det kan man vel ikke på et tidspunkt, hvor der skal være øget konkurrence? Man forestillede sig vel heller ikke lige, at erhvervslivet skulle gå ud og bede lønmodtagerne om at

[Duett]

sætte deres lønninger ned; det bliver vel et uændret omkostningsforbrug.

Det vil sige, at det eneste, erhvervslivet ville kunne gøre for at skrabe den tredjedel af dagpengeudgifterne hjem, var at skære sit eget overskud ned. Er det at hjælpe erhvervslivet? Er det den erhvervsvenlige, støttende, åbne holdning over for erhvervslivet, som Venstre står for? Så tror jeg nu nok, erhvervslivet helst vil være fri for Venstres politik.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Det har altid været helt klart, hvis vi lavede en dagpengereform, at de penge, som man sparede derved, skulle bruges til skattelettelse. (*Munterhed*).

Jes Lunde (SF):

Et flertal i Folketinget vil om nogle timer vedtage en finanslov for 1993. Det er en finanslov, der er præget af mange gode punkter, men det er også en finanslov med afgørende svigt.

Arbejdsløsheden tegner med denne finanslov til uændret at blive på over 300.000 næste år – ja, OECD har lige fortalt os, at deres skøn er 316.000 ledige i 1993. Det er efter SF's opfattelse en menneskelig og politisk katastrofe.

Arbejdsløsheden er Danmarks største samfundsproblem. Den indebærer, at i hundredtusindvis af familier lider under svære økonomiske problemer. Den betyder, at mange må gå fra hus og hjem; man behøver kun at kigge i avisernes spalter over tvangsauktioner for at se, at det er hverdagskost i Danmark.

Hver gang ligger der en menneskelig tragedie bag. Hver gang er der mennesker, der – ud over de økonomiske øretæver – føler sig sat til side, kasseret, vraget af arbejdsmarkedet. Ufatelig mange mennesker må i dag bære på den byrde, at de opfatter sig som overflødige og unødvendige i fællesskabet, og hvis der er folketingsmedlemmer, der ikke kender til, at virkeligheden er sådan, så fortjener de at bruge bare en måned af deres liv i praktik på et a-kassekontor, i en socialforvaltning, på et UTB-kursus eller et af de andre mange steder, hvor de, der er holdt udenfor, kan træffes.

Det er hårdt for mennesker, fordi de fleste af os netop føler, at vores værdi for andre ligger i, at vi kan give noget. Det ligger dybt forankret i vores arbejdsmoral, at vi skal yde en indsats;

det er et must i den protestantiske etik. Og derfor er det så hårdt at blive berøvet de muligheder, der ligger i at give andre noget igennem sin arbejdsindsats. Man berøves en mulighed for at sætte sig tydelige og positive spor i livet. Rigdom er ikke at have meget, rigdom er at kunne give, som den tyskfødte filosof Erich Fromm udtrykte det.

Når et flertal senere i dag vælger at trykke på den grønne knap og godkender finansloven, så sender de derfor samtidig en hilsen til de over 300.000 arbejdsløse mennesker, en hilsen, hvori der står: I kan ikke bidrage med noget, I må desværre blive ved med at være arbejdsløse, for vi har andre ting at tænke på, som er vigtigere end jer! Det kan være, at det er en ideologi om, at der ikke må være flere offentligt ansatte, selv om arbejdsopgaverne stiger, det kan være, at det er skattetrykket, der er vigtigere end menneskeskæbner, eller det kan være helt andre grunde, men alt sammen er det dårlige undskyldninger for at løbe fra et ansvar, det ansvar, som vi i fællesskab har som medlemmer af Folketinget.

Den danske teolog og filosof K. E. Løgstrup slog i sit banebrydende værk »Den Ethiske Fordring« fast, at: »Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af dets liv i sin hånd.« Det er jo grundlæggende rigtigt. Vi har et ansvar for hinanden, fordi den måde, vi behandler andre på, har betydning for deres liv. Det gælder i alle direkte mellemmenneskelige relationer, og det er nok værd for de fleste af os at tænke en ekstra gang over.

Men denne pligt til at gennemtænke, hvordan vi behandler andre, gælder ikke kun over for de mennesker, vi har et direkte forhold til, den gælder i allerhøjeste grad også på det overordnede plan i en lovgivende forsamling som Folketinget. Vi har et ansvar, som ingen må løbe fra. En finanslov er ikke bare tal i lange kolonner, det drejer sig om mennesker, og for at sige det med Løgstrups ord, så holder vi noget af deres liv i vores hænder.

Efter SF's opfattelse er Folketinget ansvarlig for at ødelægge noget af mange menneskers liv for hver dag, massearbejdsløsheden får lov til at fortsætte. Den dag, der leves i dag, kommer aldrig tilbage, og hvis den skal leves i dyb frustration, fordi arbejdsløsheden præger den enkeltes liv, så er det et uantageligt spild af menneskelige livsmuligheder.

[Jes Lunde]

Nogle af Folketingets partier vil købe sig syndsforladelse ved at råbe: Jamen vi kan jo ikke andet, vi har ingen muligheder, vi har prøvet alt! Men det passer jo ikke. Det eneste man kan erklære for håbløst, det eneste man må opgive, det er tanken om, at alle arbejdsløse kan få beskæftigelse i den private sektor. Produktionen i den private sektor er blevet fordoblet i de sidste 30 år, men antallet af ansatte er faldet med 200.000. Det er den teknologiske udviklings vilkår, og der er ingen udsigter til, at den vil begynde at gå langsommere; tværtimod.

SF anser det for vigtigt at give det private erhvervsliv gode arbejdsbetingelser, og vi er f.eks. det parti, der har ofret den største opmærksomhed på at udforme en god iværksætterpolitik, så vi kan få flere nystartede virksomheder. Vi er tilsvarende meget optaget af at øge samspillet mellem den offentlige og den private sektor og af at udnytte mulighederne for en national styrkeposition på områder, der er forenelige med økologisk bæredygtighed. Men vi tror ikke på, at vejen ud af beskæftigelseskrisen alene kan ligge i den private sektor; det modsiger vores historiske erfaringer, og det er på tide, at den erkendelse trænger ind i den politiske debat.

Den offentlige sektor kan heller ikke alene løse problemet, men på den anden side er det tydeligt, at en række uløste arbejdsopgaver ligger og venter på os. Miljøområdet har store regninger til os for fortidens synder. F.eks. er indsatsen for oprensning af kemikalieforurenede grunde katastrofalt ringe; det truer med at resultere i en forurening af grundvandet, hvis ikke vi får taget fat, og det er for os uforståeligt, at dette eksempel på fremrykningen af en offentlig investering ikke er med i finanslovsforliget.

Der er lange ventelister på børnepasning, mange ældre får en helt utilstrækkelig hjemmehjælp, der er lange ventetider på operationer, osv. Tilsvarende er rationaliseringerne og tempoopskruningerne mange steder gået over gevind. Jeg kunne nævne som eksempel Klit-skovvæsenet, hvor man fyrer SiD'ere i stakkevis, som så senere vender tilbage til det samme arbejde som langtidsledige. Eller jeg kunne nævne køkkenpersonalet i Fynsgadecentret i Aalborg, der laver mad til mange af kommunens ældre. De skrev for nylig et brev til alle

Folketingets medlemmer, hvori de spurgte: Hvorfor skal vi løbe så hurtigt, at tilværelsen bliver uudholdelig, samtidig med at over 300.000 går arbejdsløse?

Det kræver ikke en eksplosion i antallet af offentligt ansatte at løse opgaverne ordentligt og forsvarligt, men det er uholdbart, at regeringen lægger så stramme rammer, at den klemmer livet ud af mennesker, fordi den hellere vil udbetale dagpenge end arbejds løn. Påstanden er, at de ledige skal være klar, når den private sektor får brug for dem, men det er efterhånden svært at finde nogle, der tror på den historie.

SF er klar over, at vi selv efter en tilfredsstillende løsning af de åbenlyse opgaver, jeg har nævnt, står tilbage med et betydeligt overskud af arbejdskraft. Det vælger mange at se som et dystert problem, og det er det sandelig også, hvis Folketinget ikke vil gøre noget ved det. Men sandheden er jo, at dette overskud af arbejdskraft rummer en uforudset rigdom i samfundet. Vi er så vant til, at vi skal arbejde hårdt for at få brød i skabet og smør på brødet, det har menneskeheden skullet til alle tider; men nu er vi i en anden situation. Vi har både en høj materiel levestandard og overskud af arbejdskraft, og det kalder på en mental omstilling, som Folketinget er nødt til at give gode rammer. Det er jo op til os selv, om vi vil lade behovet for, at alle skal arbejde, ride os som en mare, eller om vi vil få øje på de kvaliteter, der ligger gemt lige for næsen af os.

For SF at se er det oplagt, at vi hurtigst muligt skal tage fat på at bruge timeoverskuddet til at give en større frihed til dem, der har behov for det og lyst til det, og til at investere mere i uddannelse, så vi kan øge arbejdskraftens muligheder for at passe til fremtidens arbejdspladser.

De stigende teknologiske krav og de ændrede arbejdsprocesser gør, at ufaglærte har dårlige chancer på arbejdsmarkedet allerede i dag. Mange SiD-afdelinger har 30-40 pct. ledige, og det bliver endnu værre i fremtiden. Samtidig gør de svingende konjunkturer og de hyppige omstillinger i produktionen, at det er svært at forudsige, hvilken arbejdskraft vi får brug for, og hvor der pludselig kan opstå flaskehalse. Svaret på begge problemer er at udvide uddannelseskapaciteten markant.

[Jes Lunde]

700.000 voksne har i dag kun 7 års skolegang bag sig. Mange klarer sig fint med det, men der er også mange, der opdager, at det giver en kolossal risiko for at tabe i spillet om arbejdspladserne. Hvis vi ikke vil acceptere den stigende sociale sortering, det giver på arbejdsmarkedet, skal en meget stor del af de ufaglærte have et reelt og brugbart tilbud om en faglært uddannelse f.eks. efter den model, som SiD og Kvindeligt Arbejderforbund har udviklet i rapporten om en omvendt efg-uddannelse, hvor man starter med det praktiske og slutter med det teoretiske. Hertil kommer et øget behov for faglig efteruddannelse for andre grupper.

Det giver en opgave af kolossale dimensioner, og det er den, vi nu må tage på os. Den radikale gruppeformand, fru Marianne Jelved, har formuleret det sådan, at i dag er 2 pct. under faglig efteruddannelse og 10 pct. er arbejdsløse; de to tal skal byttes om i løbet af 2-5 år. Det synes vi i SF er en flot og stærk målsætning – det er måske lige før den er for ambitiøs til at være realistisk, men det vil jeg ikke kritisere Det Radikale Venstre for. Jeg vil tværtimod kvittere for de gode holdninger og foreslå, at SF og De Radikale sætter sig sammen for at lave en plan for, hvordan vi kommer længst muligt frem mod målet, når støvet engang har lagt sig efter slaget om denne finanslov, der jo også på det punkt gør for lidt ved problemerne.

Når Folketinget efter næste regeringsskifte får vedtaget denne uddannelsesindsats, er det realistisk at vurdere, at der stadig vil være en betydelig reserve af arbejdskraft, et overskud af mennesker, der gerne vil have et arbejde. Her er det SF's vision, at vi skal have en nedsettelse af arbejdstiden for dem, der ønsker det, og at resten af arbejdsløsheden skal fjernes ved, at den bliver frivillig. Det kan opnås ved at give en helt generel og bred ret til orlov for de beskæftigede. Eneste betingelse skal være, at man bytter plads og indkomst med en arbejdsløs for en tid. Ideen er enkel, den er gratis for samfundet, og den giver en bedre tilværelse både for den arbejdsløse, der får plads på arbejdsmarkedet, og den beskæftigede, der får en selvvalgt frihed. På den måde kan arbejdsløsheden eller arbejdsfriheden overføres til dem, der har lyst til at have den.

Vi fik taget lidt hul på det i forårets aktive-ringsforlig, men efter SF's opfattelse er det forkert at knytte så mange betingelser til ordningen. Vi har brug for, at mange vælger arbejdsfriheden i en afgrænset periode. Det giver flere mennesker mulighed for et godt liv, hvis de, der drømmer om en pause – hvad enten de vil passe deres børn, skrive digte eller tage til Himalaya – kan gøre det, mens de, der længes efter at komme i arbejde, kan komme til det. Jeg ved godt, at det er et mentalt spring for mange politikere at acceptere dette bytte, men SF håber, at et flertal snart for alvor er klar til det.

Hermed er vi tilbage ved udgangspunktet med Løgstrups påmindelse om det ansvar, vi har over for andre mennesker. For SF at se har Folketinget klare muligheder for at gøre noget alvorligt ved arbejdsløsheden og for at skabe et samfund med værdinormer og muligheder, der giver mange mennesker et bedre liv. Vores ønske er, at et flertal påtager sig det ansvar, og vi håber, at det bliver afspejlet i grundlaget for den næste regeringsdannelse.

Set på den baggrund er forslaget til finanslov for 1993 en lidt grå parentes. Vi skal jo have en finanslov for næste år, og når et flertal ikke vil vælte regeringen på denne side af nytår, var det logisk og ventet, at der ville blive indgået et forlig.

Det er ikke i nogen retning en særlig markant finanslov, der er kommet ud af det. Lad mig tage de gode nyheder først:

Et flertal – S, SF, De Radikale og CD – har markeret, at der ikke kunne blive tale om sociale nedskæringer, som regeringen gerne ville have det. Og et flertal gav også på et tidligt tidspunkt regeringen en klar besked om, at en finanslov, der strammede til og bevidst øgede arbejdsløsheden, sådan som regeringens udspil gjorde, var uantagelig. Finanslovens effekt er blevet flyttet fra et minus på 10.000 ledige til et plus på 10.000-20.000, og dermed rummer forliget kimen til et hårdt tiltrængt kursskifte.

SF blev som bekendt smidt ud af finanslovforhandlingerne, og derfor var vi afskåret fra at påvirke dem i sidste fase. Vi kan alligevel godt genkende flere forslag fra dengang, vi sad ved bordet, og vi vil selvfølgelig støtte fremrykningen af den offentlige investering på miljø- og byfornyelsesområdet, forbedringen af den kollektive trafik, udvidelsen af uddannelseskapa-

[Jes Lunde]

citeten osv. Men ambitionsniveauet er for lavt, og det når slet ikke i nærheden af den indsats imod arbejdsløsheden på 50.000-60.000 arbejdspladser, som SF havde foreslået.

Regeringen har måttet opgive de værste dele af sin egen politik for at blive siddende, men den har til gengæld som sædvanlig fået lov til at bremse virkningen af de positive ideer, der er kommet fra andre partier.

Regeringen har fået sin vilje ved, at forsvaret stort set ikke reelt skal spare, selv om de ydre militære trusler er faldet væk. Den har fået sin vilje ved, at indsatsen mod arbejdsløsheden er begrænset. Den har fået sin vilje ved, at miljøpolitikken stadig spiller en underordnet rolle. Den har fået sin vilje ved, at sociale problemer fejes ind under gulvtæppet, selv om et flertal ved en forespørgselsdebat for nylig erkendte, at vi gør alt for lidt for at samle op på de mange alarmerende sociale problemer. Regeringen har fået sin vilje ved, at den med finansloven får lov til at blive siddende et par måneder endnu, selv om den er udbrændt.

Af alle disse grunde ser vi frem til, at dette års finanslov kun er en parentes, et mellem spil, eller måske snarere et slutspil for en regering, der er ved at være færdig. Statsministeren sagde forleden i anden sammenhæng, at nu ringer klokkerne for SF. Må jeg returnere ved at sige, at for os lyder det nu mere, som om det er statsministeren, der ringer for.

SF vil stemme imod finansloven, fordi indsatsen mod arbejdsløsheden er for ringe, fordi miljøet ikke prioriteres nok, fordi forsvarsbesparelsen nærmest ikke er til at få øje på, og fordi regeringen på snart sagt ethvert område står i vejen for en virkelig løsning af problemerne.

Vi ser frem til, at det nye år kan give os en ny regering. SF er klar til regeringsansvaret og til at tage sin del af slæbet med at løse de mange problemer, landet står over for både internationalt og herhjemme. Og det var også den besked, vi ønskede at sende med vores tilslutning til aftalen fra Edinburgh forleden.

Efter SF's opfattelse må der være 7 hovedmålsætninger for en ny regering:

1) Danmark skal blive et mere menneskeligt samfund, hvor der er brug for alle, hvor udstødning undgås, og hvor der er større handle-mæssige muligheder for den enkelte. Menneskets livsmuligheder er vigtigere end systemer.

2) Der skal gennemføres en konsekvent grøn omstilling i det danske samfund. Produktionen, transporten og forbruget skal gradvis gøres økologisk bæredygtigt. Det er efter vores opfattelse en simpel nødvendighed, og en ny regering må tage fat på opgaven.

3) Der skal sættes gang i en demokratisering af både den private og den offentlige sektor gennem arbejdspladسدemokrati og øget decentralisering og selvforvaltning.

4) Den offentlige sektor skal videreudvikles, så den bliver mindre bureaukratisk, så både brugere og ansatte får større indflydelse, og så der bliver mere samfund og mindre stat.

5) I den økonomiske politik skal bekæmpelsen af arbejdsløsheden, økonomisk omfordeling og grøn omstilling have en langt højere prioritet på et grundlag, hvor målsætningen om overskud på betalingsbalancen og et mindre underskud på statsfinanserne fastholdes. Den økonomiske politik må ikke være løsagtig, men den skal gøres mere målrettet mod at løse de problemer, der er de største i samfundet.

6) Danmark skal spille en aktiv rolle i europæisk politik, hvor der skal arbejdes for et bredt og fleksibelt samarbejdsmonster i EF og med lande, der i dag står uden for EF. Udgangspunktet for regeringens Europapolitik skal være det nationale kompromis.

7) Der skal formuleres en sikkerhedspolitik, der tager sit udgangspunkt i, at den kolde krig er væk, og at der skal flyttes betragtelige beløb væk fra militære formål og over til støtte for de spæde østeuropæiske demokratier og ulandene. Verden står over for en kolossal miljømæssig omlægning, der jf. beslutningerne på Rio-konferencen stiller klare krav til finansiering fra de industrialiserede lande. En ny regering må i hele sin politik klart markere, at Danmark tager målbevidst fat på sin del af den globale økologiske udfordring.

Formålet med regeringsdeltagelse er for SF, at Danmark efter 4 år skal være forandret i en mere menneskevenlig, økologisk ansvarlig og demokratisk retning. Det kan lade sig gøre med de hovedmålsætninger, jeg her har skitseret.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Selv om der i historisk tid er mange eksemp-

[Kim Behnke]

ler på, at hvis man bliver ved med at gentage en usandhed ofte nok, så tror folk, det er korrekt til sidst, så bliver det jo ikke mere korrekt af det.

Når hr. Jes Lunde fra Folketingets talerstol nok en gang giver indtrykket af, at man ude på arbejdsmarkedet kan lave disse sabbatordninger, disse orlovsordninger, hvor man bytter en arbejdsløs ind, og en, der har arbejde, så kan gå og hygge sig og have lidt fri, og han så siger, at det er gratis for samfundet, vidner det om, hvilke beregningsmetoder man benytter sig af i SF. For det er ikke gratis. Der er et regulært velfærdsøkonomisk tab, hver gang man gennemfører den operation.

For det første kræver systemet jo noget administration. Det kræver en 10.000, 20.000, 25.000 offentligt ansatte til at sidde og administrere ordningen. De skal have tag over hovedet. De skal have en blyant at skrive med. De skal have et skrivebord at sidde ved, osv. osv. Der er der en omkostning ved at administrere ordningen. Så kan hr. Jes Lunde sige: Jamen det er ikke det offentlige, der skal administrere ordningen. Men uanset hvor ordningen bliver administreret, uanset om man tvinger erhvervslivet til at administrere den, betyder det, at den omkostning, der er ved at administrere ordningen, er første del af det velfærdsøkonomiske tab.

Men uanset hvor langt nede i systemet hr. Jes Lunde bytter disse job – og når jeg siger langt nede, tænker jeg på folks kvalifikationer og uddannelse – vil det være sådan, at i enhver stilling, hvor den, der har arbejdsrutinen, hvor den, der varetager jobbet i det daglige, hvor den, der har indsigten i at udføre arbejdet, ikke længere skal stå på den arbejdsplads, men en anden skal tage over, vil der være en indkøringstid. Den giver et velfærdsøkonomisk tab. Og senere, når den oprindelige arbejder vender tilbage, er der igen et velfærdsøkonomisk tab. Summa summarum: Det er ikke gratis.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil gerne stille to spørgsmål til hr. Jes Lunde.

Jeg kan forstå på SF, at de bl.a. ser for sig, at man kan løse arbejdsløsheden ved at gøre ledigheden frivillig. Det Radikale Venstre ville nok ikke udtrykke det på den måde, men vi

kan godt se noget af perspektivet i det. Men det gør alligevel – selv om vi måske delvis er enige i princippet – at jeg har brug for at få at vide af hr. Jes Lunde, hvordan SF forestiller sig at statsunderskuddet fjernes.

Så har jeg forstået, at det egentlig er svært at finde noget at kritisere ved finansloven, sådan rigtig. I virkeligheden er der mange skridt, der går i den rigtige retning. De er måske små målt med SF's målestok, men de går dog i den rigtige retning. Det, der i virkeligheden skiller, hører jeg, er det, SF kalder ambitionsniveauet. Jeg vil spørge, om ikke SF er blevet klogere inden for de sidste to måneder i forbindelse med samarbejdet omkring det nationale kompromis og har opdaget, at hvis man skal indgå i et forpligtende samarbejde og indgå kompromiser, så kan man ikke forvente at få sin politik 100 pct. igennem. Gör SF sig ikke den slags overvejelser også på andre områder?

For en sikkerheds skyld skal jeg så sige, at Det Radikale Venstre politisk faktisk er meget enig i de hovedlinjer, der ligger i finansloven.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg hæftede mig en del ved hr. Jes Lundes filosofi om et nyt regeringsgrundlag. Det er jo altid spændende at lytte til, og især er det spændende at sidde og gøre sig nogle overvejelser om, på hvilket partigrundlag man forestiller sig denne regering. Og derfor kan jeg ikke tilbageholde et par spørgsmål til hr. Jes Lunde, når han nu siger, at han og hans parti vil stemme imod dette finanslovsforslag.

Dette finanslovsforslag og dette finanslovsforlig gælder jo for et år. Hvis der kommer et regeringskifte inden for et par måneder, eller hvad hr. Jes Lunde nu forestiller sig, er denne finanslov altså arbejdsgrundlaget for den nye regering, i hvert fald frem til årsskiftet 1993/1994. Så det kunne jo være, at hr. Jes Lunde skulle overveje, om det ikke var klogest – for at være virkelig velforberedt på det regeringskifte, som hr. Jes Lunde ønsker sig – allerede nu i dag at stemme for det, der også bliver den nye regerings finanslov for 1993.

Det samme gælder for hr. Jes Lundes bekymringer om f.eks. forsvarsbesparelserne. Vi kunne også godt have ønsket, at de blev større. Men nu er der altså indgået en aftale om bevilningerne til forsvaret, ikke bare i forbindelse

[Bilgrav-Nielsen]

med finansloven, men også i form af et 2-årigt forsvarsforlig.

Og det vil altså sige, at hvis hr. Jes Lunde får den nye regering i løbet af et par måneder eller tre, eller hvornår det kan ske, foreligger der også et fast beslutningsgrundlag om forsvaret for i hvert fald 2 år frem, og det skal hr. Jes Lunde jo også kunne arbejde med. Så også af den grund var det måske klogt, om hr. Jes Lunde og SF allerede i dag tog højde for det og bragte den sag ud af diskussionen, og det kan man altså gøre ved at stemme for finanslovsforslaget.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Man lytter jo med stor interesse til SF i øjeblikket, og jeg havde egentlig forventet at høre meget nyt heroppefra.

Men man må sige, at talen som sådan var jo den gammeldags tale, hvor man udtrykker forventning om, at regeringen falder i løbet af 2 måneder. Jeg har så at sige aldrig overværet en finanslovdebat, hvor SF ikke har forventet, at regeringen er væk om et par måneder.

Men samtidig forventer SF, at der dannes en ny regering, og jeg vil gerne følge op på det, hr. Bilgrav-Nielsen spurgte om: Hvordan kan man forvente at blive taget alvorligt, når man stemmer imod finansloven? Jeg tror, hr. Jes Lunde skulle spørge, hvordan Socialdemokraterne har følt det, de har jo taget alle standpunkter. De har både stemt imod finansloven og har undladt at stemme, men de har alligevel til sidst taget det fornuftige standpunkt, at vil man have indflydelse her i Folketinget, er den første betingelse, at man stemmer for finansloven.

Vi kan vel alle sammen finde noget i finansloven, som vi er uenige i, men som helhed vurderer vi, at den vil være til gavn for Danmark, og det er i hvert fald også at vise ansvarlighed at tage det standpunkt.

Europapolitikken er SF nu langt om længe begyndt at tage alvorligt, men hvad med de mange andre store områder, vi står over for det kommende år? Tror SF virkelig, at man bliver taget særlig alvorligt, hvis man stemmer imod finansloven? Jeg tror det altså ikke, men det kan jo være, man skifter mening inden i morgen, og så vil vi også gerne diskutere med SF på mange andre områder.

Jeg tror ikke, man skal regne med, at Socialdemokratiet bryder forligene i finansloven, og det kan jo samtidig være et spørgsmål til Socialdemokratiet. Nogle af disse forlig gælder for ét år, andre for 2 år. Jeg tror ikke, Socialdemokratiet agter at bryde dem.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Og taletiden er hverken ét eller 2 år, men 2 minutter!

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg må sige, at jeg er helt uenig i hr. Kim Behnkes betragtninger om, at der skulle være en masse administrationsomkostninger ved en sabbatordning. Tværtimod, det er utrolig billigt, og ved samme lejlighed sparer man mange af de øvrige omkostninger, som følger af arbejdsløsheden. Der skal findes arbejdstilbud, der skal findes uddannelsesstilbud, der skal laves inspirationskurser, det skal kontrolleres, at de arbejdsløse er til rådighed, der skal udfyldes dagpengekort osv. osv. osv. Det er betydelig mere besværligt at administrere arbejdsløsheden i dens nuværende form, end det ville være, hvis man gennemførte sabbatordninger.

Fru Marianne Jelved spurgte, hvordan vi ville fjerne underskuddet på statsfinanserne, hvis vi laver disse sabbatordninger. Jeg er enig i, at hvis sabbatordningen gennemføres, placerer vi dagpengeudgifterne dér, de forsvinder ikke. Til gengæld må man sige, at alternativet til sabbat er ufrivillig arbejdsløshed, så det fjerner heller ikke underskuddet på statsfinanserne.

Løsningen af dette problem ligger altså i et andet regi. Det ligger i at føre en erhvervs politik, der bevirker øget produktion i den private sektor og efterfølgende øget afkast, øgede skatteindtægter og øget omsætning. Det ligger i at gennemføre en skattereform, så de mange, der ikke betaler deres skat i øjeblikket, kommer til det. Det er den slags midler, vi skal bruge for at reducere underskuddet på statsfinanserne. Det gør man ikke igennem en sabbatordning, det er jeg i hvert fald enig i, men derfor er det fornuftigt endda, fordi det vil ændre den arbejdsløshed, som er en ulykke for det enkelte menneske – noget, der rammer tilfældigt, pludseligt, hårdt – til at være et gode, der kan glæde mennesker, uden at det får negative konsekvenser for samfundet.

[Jes Lunde]

Jeg tror, det er noget, vi i virkeligheden er enige om, og som vi kan tage fat på at gennemføre i en mere generel form om meget kort tid. Vi har jo et forlig på området, vi har etableret nogle ordninger i kraft af aktiveringsforliget, og de ordninger vil vi meget gerne være med til at kigge på i januar 1993. Vi håber, at et flertal vil være med til at fjerne de flest mulige af begrænsningerne på ordningerne og senere lave en helt generel sabbatordning.

Fru Marianne Jelved spurgte, om ikke det var rigtigt, at der var mange skridt i den rigtige retning i finansloven. Det er jeg enig i, og jeg er også enig i, at når man deltager i finanslovforhandlinger, skal man være parat til at indgå et kompromis, og jeg vil gerne oplyse, at sådan har SF det selvfølgelig også. Deltager man i en forhandling, indgår man også kompromiser. Men det var altså lidt svært denne gang, for vi blev faktisk smidt ud af forhandlingerne, før vi fik nogen som helst lejlighed til at komme i nærheden af noget kompromis. Dette blot sagt af hensyn til historieskrivningen, og jeg tror, fru Marianne Jelved er enig med mig her.

Må jeg til sidst sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at jeg forstår ikke, at det skulle være noget problem at være med i en regering, hvis man har stemt imod finansloven, fordi man ikke kan administrere den. Jeg husker da, at Det Radikale Venstre stemte imod Storebæltsforbindelsen, og jeg har da ikke indtryk af, at Det Radikale Venstre ikke mener at kunne sidde i regering, fordi Storebæltsbroen snart ligger der. Det er vel noget, vi kender til alle sammen; der kan have været love, vi har stemt imod, gammelt gods, som stadig er der, når vi skal til at danne en ny regering. Det er noget, vi alle sammen må leve med, også SF.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Det var så 3 minutter, hr. Jes Lunde, og det er mere, end reglerne tillader.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Også jeg lyttede med interesse til hr. Jes Lundes ordførertale, men der var et par ting, jeg ikke forstod fuldt ud.

Hr. Jes Lunde sagde, at der er gode ting i finansloven, men alligevel stemmer SF imod, og omvendt er SF parat til at gå ind i en ny regering om et par måneder. Jeg vil godt spør-

ge: Hvilke ændringer skulle der til, for at SF kunne stemme for finansloven? Jeg spørger ikke, hvad SF kunne tænke sig, for man ville vel have hele sit eget program og alle sine ændringsforslag gennemført, hvis det var muligt. Det går jeg ud fra som en selvfølge.

Men hvor mange ændringer i det finanslovudkast, som foreligger her, skulle der til, for at SF kunne stemme for det? Hvis vi f.eks. tager forsvaret, hvor mange besparelser drejer det sig om? Jeg går ud fra, at SF ikke vil forlange besparelser på 3,1 mia. kr. over de 3 år; det ville i øvrigt medføre en del arbejdsløshed, for nogle af besparelserne vil jo resultere i øgede dagpengeudgifter, så det er en brutto- og ikke en nettobesparelse. Men det er helt afgørende at få stillet listen op. Er det 2 ting, der skal ændres, er det 17 ting, der skal ændres, hvor store er de ændringer, der skal foretages?

Jeg forstår, at det ikke volder problemer for SF at træde ind i en regering, selv om det gældende forsvarsforlig løber både i 1993 og 1994; i den forstand er det altså slet ikke nødvendigt med besparelser på forsvaret ud over det, der ligger i finansloven, hvis SF blot kan komme i regering, så her er der altså ingen problemer. Men omvendt: Hvor går grænsen for, hvad SF skal have for at kunne stemme for finansloven? Hvis det kunne blive udmøntet i nogle punkter, ville jeg være taknemlig.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Selv om hr. Jes Lunde forsøger at bortforklare kendsgerningerne, var hovedbudskabet i hr. Jes Lundes indlæg, at sabbatordninger er gratis for samfundsøkonomien. Jeg må altså minde hr. Jes Lunde om, at intet er gratis. Det kan ikke lade sig gøre at bytte alle disse job, uden at det medfører noget administration.

Så siger hr. Jes Lunde, at i øjeblikket koster det også noget med administrationen af dagpengeudbetalinger osv. Jamen de dagpengeudbetalinger skal vi jo fortsat have. Som hr. Jes Lunde har formuleret det, betyder det, at den, der får arbejdet, også får arbejdslønnen, mens den, der går ud og bliver ledig, skal have dagpenge. Det vil sige, at der bliver dobbelt så megen administration af dagpengene som i øjeblikket, hvor det for en stor dels vedkommende er de samme personer, der konstant er arbejdsløse.

[Kim Behnke]

Derudover glemte hr. Jes Lunde jo meget behændigt at fortælle om det velfærdsøkonomiske tab, der opstår for virksomhederne. Hvad enten det er offentlig eller privat virksomhed, skal der oplæres nye medarbejdere. Der kan gå op til 3 måneder, hvor de nye medarbejdere ikke kan udnyttes optimalt, og det samme gør sig gældende, når sabbatorordningen udløber. Det giver et velfærdsøkonomisk tab, og uanset om hr. Jes Lunde siger, at vi sparer noget i den anden ende, har vi jo under ét ikke sparet noget. Vi har nogle alt for store udgifter i øjeblikket, det er ikke gratis i dag, og det vil heller ikke være gratis under hr. Jes Lundes system, så argumentet holder simpelt hen ikke. Der vil opstå et velfærdsøkonomisk tab, uanset hvor meget fugemasse hr. Jes Lunde prøver at komme i de revner, der er i forslaget.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Til det sidste indlæg vil jeg sige, at det forekommer mig, at hr. Kim Behnke kunne have godt af at komme uden for huset, komme ud i erhvervsvirksomhederne og opleve, at de erhvervsvirksomheder, der fungerer bedst i Danmark, konstant har folk under uddannelse og tager nye folk ind i stedet for. De fungerer strålende. Så jeg tror, hr. Kim Behnkes bekymringer bunder i, at han har haft næsen for dybt begravet i partiprogrammet og ikke har forstået, hvad der egentlig sker ude i det virkelige liv.

Det, der i øvrigt fik mig til at gå herop, var hr. Groves indlæg, og så kan jeg jo håbe på, at hr. Grove kan høre, hvad jeg siger. Det forekommer mig paradoksalt, at hr. Grove er så optaget af, om SF stemmer for denne finanslov, når han ikke er meget mere optaget af, at det parti, som er denne regerings parlamentariske grundlag, nemlig Fremskridtspartiet, ikke stemmer for den. Det er man slet ikke så optaget af, men det synes jeg egentlig man burde være i de partier, som står bag den siddende regering. For ingen skal være i tvivl om, at under den næste regering skal vi nok tage vores del af ansvaret for at få tingene til at fungere. Vi vil ikke sætte regeringen i den situation, at den skal ud og hente et af oppositionspartierne for at kunne sikre sin forbliven på pladsen, det kan jeg forsikre for.

Og må jeg sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at jeg sad og var lidt bekymret for, om vi nu alle sam-

men skulle gøres til radikale. Jeg har dog forstået, at det ikke var hensigten med De Radikales indlæg – ikke helt i hvert fald – og jeg vil sige til hr. Bilgrav-Nielsen: Lad nu være med at være bekymret på forhånd. Opstår situationen, er det det muliges kunst, vi skal udføre, og det vil vi være i stand til. Bare tag det roligt.

Indgæde forlig værner vi selv om i SF, det har vi lært os i tidens løb, så naturligvis siger vi ikke, at de skal falde til jorden i det øjeblik, vi enten skal være med i en regering eller være en regerings parlamentariske grundlag. Naturligvis ikke, hr. Bilgrav-Nielsen, men der kan jo komme nye ting til under alle omstændigheder, det ved vi jo alle.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Kofod-Svendsen spurgte, hvilke ændringer der skulle til, for at SF kan stemme for finansloven. Svaret er, at SF skal have en væsentlig indflydelse på finansloven, hvis vi skal stemme for den.

Ved denne lejlighed blev vi smidt ud af forhandlingerne, man ønskede slet ikke at have os med i slutfasen, man sagde, at det, vi har lavet, er godt nok, der kan ikke rettes i det, og det kan ikke ændres i den retning, SF har foreslået. Jamen så er spillet jo slut, så må vi bare tage til efterretning, at seks andre partier har valgt at handle sådan, og så må vi indrette vores stemmeafgivning efter det.

Hr. Kofod-Svendsen spørger, om der kan sættes præcise tal på, hvor meget der skulle spares på forsvaret, for at vi kunne være med. Det er jo ikke den slags, man plejer at fortælle her i salen. Forligspartierne vil spare 750 mio. kr., vi har foreslået 3 mia. kr., så vi har da et stykke åbent land at forhandle i. Og det ville da ikke være klogt af mig at sige her og nu, at hvis vi når op på 2 mia. kr., er det i orden, det skal jeg ikke have sagt noget om i dag. Men lad os tage forhandlingerne og lad os se, hvor langt vi kan komme i retning af at få opfyldt vore krav. Hvis vi vurderer, at det er godt nok, skal vi nok sige ja og indgå en aftale, også en finanslovaftale, hvis det er det, det drejer sig om.

Hr. Grove beskæftigede sig meget med, om man kunne tage SF alvorligt, hvis ikke de stemte for denne finanslov. Jeg vil helt overlade de problemer til hr. Grove selv, jeg kan blot

[Jes Lunde]

konstatere, at Det Konservative Folkeparti også har stået i den situation her i salen, at de ikke kunne stemme for en finanslov, så det er såmænd ikke noget, der ryster jorden under noget som helst. Det er en ganske almindelig politisk markering af, at man er dybt utilfreds med den siddende regering, og at man ønsker dens fald, og så er det jo helt normalt, at man stemmer imod.

Hr. Kim Behnke mener stadig, at det medfører et kolossalt tab at lave sabbatordninger. Jeg må fastholde, at det tværtimod giver en besparelse, at man ikke skal finde ATB og UTB og inspirationskurser osv. osv. til de arbejdsløse, og man skal ikke kontrollere så meget. Her ligger der en stor gevinst for det offentlige.

Så er jeg i øvrigt enig med hr. Kim Behnke i, at sabbatordninger og rotationsordninger nødvendiggør en oplæringsindsats i virksomhederne. Til gengæld mener jeg, at det er en utrolig klog investering for virksomhederne. De vil altid have rigeligt med arbejdskraft til rådighed, så vi kan undgå de flaskehalsproblemer, som borgerlige politikere ellers plejer at være meget bekymrede over, så vi slår flere fluer med ét smæk ved at tage fat på de ting.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Både til fru Lilli Gyldenkilde og til hr. Jes Lunde: Der er ikke noget mystisk i, at vi er uenige om det her, for der er jo en grundlæggende ideologisk forskel. SF mener, at initiativet i samfundet skal udspringe fra staten, selv om hr. Jes Lunde udtrykte det nok så flot, at vi skal have mere samfund og mindre stat. Når det kommer til stykket, har SF jo ikke forladt det ortodoks-socialistiske princip om, at staten skal styre og regulere.

Det er derimod vores opfattelse, at staten og politikerne overhovedet ikke skal blande sig i disse ting på arbejdsmarkedet. Derfor er vores forudsætning for at diskutere disse ting, at hvis en virksomhed har brug for – som fru Lilli Gyldenkilde var inde på – at uddanne nogle medarbejdere, skal det være på virksomhedens eget initiativ, fordi den har behov for at dygtiggøre medarbejderne. Men når medarbejderne kommer og siger, at nu vil de gerne hjem og passe børn eller skrive digte, eller hvad det nu var, hr. Jes Lunde foreslog, giver det jo et afbræk i produktionen, så er det jo ikke et led i

den naturlige oplæring osv. Og så kommer der en ny medarbejder ind, som ikke har kvalifikationer og ikke kan varetage det pågældende job fuldt ud, før der er gået 2-3 måneder, og det giver et økonomisk tab.

Selvfølgelig findes der virksomheder med et godt arbejdsmiljø og virksomheder, hvor man har stor glæde af at sende medarbejderne på efteruddannelse. Men de steder sker det i forståelse med virksomhedens ledelse, ikke efter det princip, som SF foreslår, at enhver har ret til at få orlov lige så tit og lige så ofte, den pågældende har lyst til.

Og så beder jeg også om, at alle lægger mærke til, at mens hr. Jes Lunde startede med at sige, at ordningen var gratis, har hr. Jes Lunde efterhånden mere eller mindre erklæret sig enig i, at der er selvfølgelig nogle omkostninger forbundet med den. Disse omkostninger vil SF gerne betale, og det er selvfølgelig fair nok. Men det er altså bare ikke gratis.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg håber, at jeg inden længe kan lade ordførerne fortsætte.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Når jeg hører hr. Jes Lundes og fru Lilli Gyldenkilde forventninger om, hvorledes finansloven kunne have set ud, får jeg den fornemmelse, at det stadig er med SF som med Rasmus Larsens hest ude på frisen i vandrehallen: Den vil gerne have det rart og hyggeligt, men den vil ikke være med til det ubehagelige; eller som det hedder i teksten: Strøelse til bugen og krybben fyldt med havre. Det er selvfølgelig en dejlig situation, men det er anderledes, når man skal lave en finanslov, så må man acceptere de ubehagelige ting for at få de gode ting med.

Men vi kan nøjes med at konstatere efter at have hørt indlæggene fra hr. Jes Lunde og fru Lilli Gyldenkilde, at man er i hvert fald så tilfreds med dette finanslovsforslag, at man er parat til at overtage det, hvis det skulle komme til et regeringsskifte inden for et par måneder.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Nej, hr. Bilgrav-Nielsen, vi er ikke tilfredse

[Jes Lunde]

med dette finanslovsforlig. Det er vi faktisk ikke, vi synes, at indsatsen mod arbejdsløsheden er for ringe. Når man kan lave en finanslov, som bevirker, at arbejdsløsheden forbliver uændret på 316.000 næste år ifølge OECD's skøn, er loven bestemt ikke god nok, og så er det ikke en finanslov, som vi bare glad og gerne overtager.

Nej, vi siger bare, at vi må jo til enhver tid arbejde ud fra den aktuelle politiske situation. Vi kan ikke lade SF's regeringsdeltagelse afhænge af, at alt, hvad der er sket i fortiden, skal laves om. Hvis vi sætter det ind som en betingelse, opnår vi kun at udelukke os selv, og det er ikke klogt, så derfor siger vi ikke sådan. Men det er ikke udtryk for, at vi er tilfredse med denne finanslov og synes, at den er fin, sådan har vi det faktisk ikke, og det er også derfor, vi stemmer imod den i dag. Vi synes ikke, den er tilstrækkelig god til at løse de problemer, som samfundet står med.

Hr. Kim Behnke har det principielle standpunkt, at staten slet ikke skal blande sig, og hvis man foreslår, at staten skal blande sig i noget som helst – det er vel i princippet det, vi gør, når vi vedtager en hvilken som helst lov herinde – så er man en forbenet socialist, og hvad ved jeg. Vi må leve med, at hr. Kim Behnke har de skældsord i sit arsenal.

Jeg synes da, det er oplagt, at samfundet har en forpligtelse til at blande sig. Når vi har en massearbejdsløshed med 300.000 ledige og deraf følgende menneskelige og sociale katastrofer, er det da oplagt, at samfundet skal blande sig, og at vi har en forpligtelse her i Folketinget til at lede efter nogle muligheder for at gøre noget ved det. Det kan ske ved at skabe mere beskæftigelse, ved at sætte noget uddannelse i gang eller ved at lave nogle ordninger, der kan give en bedre livskvalitet, hvor folk kan få lov til at være ledige, når de har lyst til det, i stedet for at være tvunget til at gå arbejdsløse, som tilfældet er i øjeblikket.

Det er muligt, at hr. Kim Behnke ikke kan se gevinsten, men det kan vi nemt i SF. Jeg er sikker på, at et flertal i befolkningen kan se det indlysende rigtige i at give overskuddet af fritimer i samfundet til dem, der har lyst til at udnytte dem, og jeg er sikker på, at i løbet af forholdsvis få år vil der også være flertal her i Folketinget for at gennemføre en mere generel sabbatordning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Kim Behnke i ordførerrækken.

Kim Behnke (FP):

Afstemningerne i går om ændringsforslagene til finansloven resulterede – ikke overraskende – ikke i de nødvendige og fornuftige ændringer af finansloven, som vi havde foreslået i Fremskridtspartiet, og derfor kommer det nok næppe som nogen overraskelse, når Fremskridtspartiet må drage den konklusion, at vi desværre er nødt til at stemme imod finansloven.

Det er vi af flere forskellige grunde. Den første og den væsentligste grund er, at gældsætningen fortsætter, og desværre i stigende tempo. Hvis vi går tilbage til det tidspunkt, da regeringen fremlagde sit første forslag til finanslov, blev der samtidig udgivet budgetoversigt nr. 2, altså i august måned i år. På det tidspunkt forventede man, at finansloven ville resultere i et driftsunderskud på statsfinanserne på 33,9 mia. kr. – eller lad os runde op til 34 mia. kr. – i 1993.

Vores kommentar til finanslovsforslaget var, at hvis man ikke lavede meget markante ændringer, ville vi komme ud af 1993 med et underskud på mindst 45 mia. kr. Det blev under førstebehandlingen af finanslovsforslaget modtaget med en hovedrysten, især fra regeringen, som sagde: Nej, nej, der er ingen grund til at frygte, at vi vil komme op på 45 mia. kr. Nu har vi i mellemtiden fået budgetoversigt nr. 4, som er udsendt her i december måned, og nu kan vi se, at regeringens egne forventninger er, at underskuddet vil blive på 43,9 mia. kr., eller 44 mia. kr., hvis vi runder op. Man kan selvfølgelig sige, at det ikke er blevet 45 mia. kr. endnu, men vi er heller ikke inde i 1993 endnu, og hvis man ser på udviklingen i alle årene siden 1987, vil 1993 ende med et underskud i nærheden af 50 mia. kr. Det er ikke nogen spådom, men en kedelig konstatering af, hvordan udviklingen har været i de senere år.

Men hvorfor er det så problematisk med denne statsgæld? Er det ikke bare, som nogle har sagt, et spørgsmål om, at danskerne skylder hinanden penge? Nej, det er det ikke. Rent faktisk er denne statslige gældsætningspolitik en direkte omvendt Robin Hood-politik, hvor man stjæler fra de fattige og giver til de rige. For hvordan dækker finansministeren under-

[Kim Behnke]

skuddet? Jo, det så vi jo tidligere på dagen, hvor vi havde lovforslag nr. L 100 til behandling. Dette forslag bemyndiger finansministeren til at optage 75 mia. kr. i indenlandske lån, og det sker ved, at staten udsteder obligationer. Og hvem er det, der køber de obligationer? Er det den noksom bekendte kassedame? Er det arbejdsmand Petersen, eller er det den arbejdsløse fru Jørgensen? Nej, det er fortrinsvis de mere velhavende, der køber de mange statsobligationer, det er dem, der har et kapitaloverskud, som skal placeres, det er den finansielle sektor osv.

Og så opstår problemet for alvor, når disse mange statsobligationer skal forrentes. Den store massive post på finansloven, der hedder renteudgifter, udgør næste år omkring 60 mia. kr., og de 60 mia. kr. er vi alle sammen med til at betale. Det er rent faktisk sådan, at 18 pct. af alle indbetalte skatter og afgifter i dette land går til noget så ligegyldigt som rentebetalinger. Det betyder rent faktisk, at hvis vi ikke skulle betale disse renter, kunne vi nedsætte den nuværende 25 pct.-moms til en 5 pct.-moms.

Men hvem er det, der hovedsagelig bærer byrden? Det er den ganske almindelige dansker, der har så lav en indkomst, at vedkommende »kun« betaler 52 pct. i indkomstskat. Og hvem stryger gevinsten? Jo, det gør de, der har købt statsobligationerne, altså de mest velhavende i dette land. Der sker altså en hel systematisk omfordeling af goderne fra de fattige til de rige, og den omfordeling bliver mere og mere udtalt.

Og apropos personen med den meget lave indkomst er en anden konsekvens af den førte rentepolitik, at renteomkostningerne som en anden gøgeunge puffer andre ting ud af finansloven, som kan være nok så vigtige. Senest har vi f.eks. set, at der blev iværksat et angreb mod folkepensionisternes hjemmehjælp. Det blev ganske vist taget af plakaten igen, men i de kommende år vil vi i stigende grad opleve, at et flertal her i Folketinget – og det bliver altså et flertal uden om Fremskridtspartiet – er nødt til at skære ned for at mætte den skrigende gøgeunge på finansloven, som hedder rentekontoen. Og det vil som regel være dem med de laveste indkomster, det går ud over.

Og hvad vil regeringen så gøre ved det? Hvis man blader lidt tilbage i historiebogen, vil man kunne se, at den 28. maj 1991 udtalte den da-

værende og nuværende finansminister, at i 1995 skulle vi være af med underskuddet. Nu er vi altså på vej ind i 1993, og som kurven tegner sig i øjeblikket med en kraftig stigning, bliver det nok ikke i 1995, at det er slut med underskuddet på statens finanser. Jeg ved godt, at finansministeren vil sige, at i mellemtiden har vi sagt nej til EF-unionen, og der har været ændringer i de internationale konjunkturer osv. Men ikke desto mindre er det en kendsgerning, at man end ikke har forsøgt at bremse gældsætningen. Som sagt og refereret tidligere vil gælden næste år stige yderligere som følge af underskuddet på finansloven.

Blandt mange andre uindfrieede løfter fra regeringen gennem årene er jo også løftet om, at nu skulle vi endelig have nogle skattelettelser. Venstre og De Konservative har duelleret lidt med Socialdemokratiet om, hvis skyld det var, at der ikke blev nogen skattelettelser før og efter valget i 1990, men det er simpelt hen, som det også næsten tydeligt kom til at fremstå, fordi de selv samme partier, som gerne vil love vælgerne skattelettelser, ikke er parat til at deltage i finansieringen. Løfter om skattelettelser giver stemmer, men når det kommer til spørgsmålet om at have politisk mandsmod til at medvirke i Folketinget til at finansiere skattelettelserne – for de skal selvfølgelig finansieres – har man det ikke.

Hvorfor har man så ikke det? Fordi, som jeg refererede til i går, finansloven er præget af, at der er 152 interesseorganisationer på den, og det er jo ærgerligt at skulle fortælle sine gode venner i interesseorganisationerne, at det altså nu er slut med at leve – ikke af krummerne fra de riges bord, men af det sug i statskassen, som disse mange interesseorganisationer repræsenterer, eller fortælle de mange, der uberettiget modtager offentlig hjælp af den ene eller den anden karakter, at det nu er slut, og at man skal til at klare sig selv. Det ville være et brud med 30 års politik, og det ville mest af alt være en erklæring om, at ens egen politik igennem 30 år er slået fejl, og det er ikke sådan lige at slå op med den.

Ikke desto mindre var det selvfølgelig interessant, at regeringen i et notat fra den 17. november konkluderede, at selve det at nedsætte skatterne ville give en markant forbedring af beskæftigelsen, for mange tusinde flere ville komme i arbejde. Vi tror ikke, at det lige ville

[Kim Behnke]

blive 300.000, men det ville i hvert fald være mange, og Socialdemokratiet har i dag med hr. Lykketofts ord bekræftet, at det også ville være tilfældet, for hr. Lykketoft sagde, at hvis man lader skatterne stige, får vi mindre beskæftigelse, og deraf følger jo, at hvis vi får lavere skatter, får vi mere beskæftigelse.

Som en konsekvens af, at man ikke ønskede vores deltagelse i finanslovforhandlingerne, har Fremskridtspartiet derfor formuleret det klare og lette budskab, at vi alle sammen næste år burde have 60.000 kr. skattefrit, og dermed kunne vi få skabt mindst 50.000 ægte nye arbejdspladser, altså ikke hr. Jes Lundes sabbatordninger, og hvad ved jeg, men rigtige, ægte arbejdspladser i den private sektor på grund af en forøget efterspørgsel.

Vigtigst af alt er jo, at når vi foreslår, at det lige præcis er den skattefrie bundgrænse, man skal tage fat på, er det, fordi de mennesker i dette land, som har aller mest brug for skattelettelser, er dem med de absolut laveste indkomster, og det er dem, der relativt ville få den største fornøjelse af en skattefrie bundgrænse på 60.000 kr.; det ville betyde en forbedring af privatøkonomien i størrelsesordenen 15.000 kr. om året.

Det har været diskuteret tidligere i dag, om man kunne spare sig ud af problemerne; det kan man selvfølgelig ikke. Det, der skal til, er en meget kraftig vækst, og i den forbindelse er der også modstridende interesser i Folketinget. Der er de mere eller mindre halvgønne, uldne, der siger, at vi skal have skruet ned for blusset, bruge mindre energi og have mindre vækst i samfundet; samtidig lover de pågældende, at vi vil få mere beskæftigelse, men det hænger selvfølgelig ikke sammen. At sætte 300.000 mennesker i arbejde koster mere energi og kræver mere vækst, og derfor er nulvækstfilosofien en utopi, som aldrig har hængt sammen og da slet ikke for et samfund med gæld og arbejdsløshed.

At få skabt den fornyede vækst kommer ikke ved, at man kunstigt fra statens side bygger nogle flere motorveje og flere kloakker og lægger flere jernbaneskinner. Det giver ikke nogen vækst, for det er at give erhvervslivet subsidier. Der kommer flere arbejdspladser, ja tak, men de er betalt af skattemidler eller, hvad næsten endnu værre er, betalt af lånte midler. Det har der igennem de senere år været en tendens til

at bruge som løsenet. Når man ikke vil komme med flere ekstra offentlige udgifter, der sådan lige umiddelbart kan aflæses af finansloven og de kommunale budgetter, låner man sig til det; det ser ikke så voldsomt ud, for så er det indtil videre kun renteudgiften, der optræder, men disse lån er en tikkende bombe under det danske samfund, for på et eller andet tidspunkt skal lånene betales tilbage og kautionerne indfries.

Derudover betyder den stigende statslige låntagning, at man suger det danske kapitalmarked tomt for risikovillig kapital. Det er et synspunkt, Fremskridtspartiet har fremført flere gange – og det er de fleste gange blevet behandlet med et skuldertræk, for det var der nok ikke hold i – senest da Folketinget behandlede industriministerens forslag om, at staten skulle tilbyde virksomhederne risikovillig kapital eller kaution for kapital. Vi sagde, at det var symptombehandling, og at det, der skulle til, var, at staten holdt op med selv at låne penge. Nu kautionerer staten i stedet og ødelægger derved markedet endnu mere, og derfor er jeg glad for, at finansministeren i den seneste budgetoversigt, nr. 4, øverst side 7, giver Fremskridtspartiet ret, for der står nemlig:

»Det er imidlertid nødvendigt fortsat at holde statsgælden under kontrol. Det begrænser mulighederne for at sætte økonomiske aktiviteter i gang med stigende budgetunderskud til følge.«

Det er fuldstændig rigtigt. Det, der sker, er lige præcis, at når staten suger markedet frit for risikovillig kapital, er der ikke noget til at sætte aktiviteter i gang. Tak for den erkendelse!

Det er også beskæmmende at se, at man i det finanslovforlig, der er skruet sammen, ikke blot lånefinansierer en hel masse ting, men man vil også afholde flere og nye ekstra udgifter. Folketinget har lange debatter om, hvad vi skal gøre ved posedamerne, de hjemløse, de patienter, som er blevet ofre for, at man lavede den såkaldte distriktpsychiatri, og de arme danskere, der befinder sig allerlavest på den sociale rangstige, og man er enig om at give lidt flere tilskud til nogle private hjælpeorganisationer i håbet om, at det så skal hjælpe. Men det samme Folketing har ingen som helst bekymringer, når København i 1996 skal gøres til

[Kim Behnke]

verdens kulturcentrum. Vi kan jo ikke rigtig være bekendt at vise København, som København er i dag, så nu skal der bygges flere kulturpaladser, der skal moderniseres, og der skal tages forskellige kulturinitiativer. Den posedamme, der sidder og sover på udluftningen fra disse kulturinstitutioner, må føle sig groft og grundigt tilsidesat af dette samfund. Der er ingen grænser for, hvor mange penge man kan bruge, når det gælder kulturfrådserier, men når vi skal hjælpe dem, der er lavest på den sociale rangstige, holder vi en debat og giver tilskud til nogle hjælpeorganisationer. Den form for misopfattelse af, hvad vi mennesker har brug for, kan Fremskridtspartiet kun tage afstand fra.

Så er det også beskæmmende at se, hvordan finansministeren får stadig mere ekspertise i at få tingene sat op på en sådan måde, at det ser ud, som om det egentlig går meget godt. Det minder lidt om den gamle danske vise med kammerherreinden, der ringer hjem til godset, hvor der både er brand, dyrene er døde, osv., men ellers går det godt, fru kammerherreinde. Det er finansministerens melodi, for det, der af finansministeren bliver betegnet som 9,5 mia. kr.s besparelser – man bruger det pæne ord budgetforbedringer – dækker over nye indtægter for 4 mia. kr., rentebesparelser ved, at man laver omlægninger på lidt over en milliard, nogle rigtige besparelser på ca. 2,5 mia. kr., lidt nye gebyrer, og så er der tekniske omposteringer for et par milliarder. Det er, hvad der reelt ligger i finanslovaftalen og de besparelser, der var indbudgetteret i selve finanslovsforslaget. Man burde sige ærligt, at man ikke har været i stand til at spare mere end 2,5 mia. kr., og det er simpelt hen for dårligt. Ud af et offentligt budget, som i 1993 vil være på over 600 mia. kr., har man ikke været i stand til at finde besparelser på mere end 2,5 mia. kr.!

Jeg skal minde om, at det, vi foreslår, ikke er, at man bomber Danmark tilbage til stenalderen, eller hvad man fra tid til anden hører fra andre partiers side, men bare, at man i det mindste erkender den vægtning af vores samfundsøkonomi, hvor den, der står ude på arbejdspladsen i den private sektor, skal udføre det noget dristige cirkusnummer at have flere mennesker på skuldrene, imens vedkommende udfører sit arbejde. De mennesker repræsenterer dels den offentlige sektor, dels de mange

arbejdsløse, dels de mange på andre forskellige former for overførselsindkomster, og selv i det bedste cirkus kan det nummer ikke lade sig gøre. Den eneste grund til, at det kan lade sig gøre for finansministeren, regeringen og forligspartierne, er, at man låner sig til at betale regningen på vores efterkommeres kaution.

Spørgsmålet om beskæftigelsen har med rette været genstand for en del af debatten i dag, og Fremskridtspartiet må klart og utvetydigt sige, at den merbeskæftigelse, der ligger i aftalen, er noget tvivlsomt, fordi den er så lille, at selv den mindste usikkerhed på sidste decimal i beregningsforudsætningerne eller lidt usikkerhed i 14 timer om den svenske krone vil få det til at skride. Det er simpelt hen for dårligt, at man ikke er i stand til at præstere det bedre, men modsat SF, der har redegjort for, at det tror, at flere offentlige udgifter og mere offentlig regulering er løsningen, mener vi altså, at de sidste 30 år har bevist, at det ikke kan lade sig gøre. Selv om hr. Lykketoft tidligere på dagen kaldte skattelettelser for lallende liberal fejlfilosofi, må vi altså konstatere, at den socialdemokratiske samfundsmodel – den såkaldte skandinaviske model – i alle de tre skandinaviske lande har vist sig ikke at slå til, for selv om vi har haft såkaldt borgerligt styre i Danmark i 10 år, har man jo fortsat den socialdemokratiske økonomiske politik med de deraf følgende katastrofer, herunder ikke mindst den store arbejdsløshed. Det, der skal til, er en kombination af de meget nødvendige skattelettelser og en helt ny vækststrategi, hvor man er i stand til at generere optimisme og ægte omsætning ud i den private sektor. Der er flere, der i dag har skøset mig for ikke at beskæftige mig nok med, hvad der foregår i det virkelige liv, men jeg kan betro Folketingets medlemmer, at mit kendskab til, hvor mange virksomheder der lukker, og hvor dårligt det egentlig står til i dansk erhvervsliv, er alt for godt. Købmandstandens Oplysningsbureau lavede for bare 2 år siden en undersøgelse, som viste, at over 40 pct. af de danske virksomheder er i en så dårlig økonomisk forfatning, at de står umiddelbart foran at måtte lukke; det er det, vi ser i det virkelige liv, og det skal vi have stoppet.

Med finanslovsforliget har man for at få tingene til at hænge sammen ladet det nye løsen være, at man bare skal putte folk på uddannelse. Det forstår jeg godt at man gerne vil gøre,

[Kim Behnke]

for så ser det ud, som om arbejdsløsheden falder. Når man putter folk på tomme vandpyt-projekter, på uddannelse, på forskellige rotationsordninger osv., kan man rent statistisk få det til at se ud, som om arbejdsløsheden falder, men de, der går på disse uddannelser eller er på de kommunale byggeprojekter, er jo ikke blevet mindre arbejdsløse af det. De er først ude af arbejdsløshedskøen, i det øjeblik de for alvor har fået et rigtigt arbejde, og det er det, Fremskridtspartiet lægger op til.

Det kan godt være, at det lyder trivielt, at Fremskridtspartiet år efter år siger, det er det, der skal til, men det er altså også trivielt at konstatere, at den politik, som flertallet – de såkaldt ansvarlige partier – fører, leder til højere skatter, højere afgifter, mere ufrihed, større arbejdsløshed og større gæld. Det er kendsgerningerne, og dem er der ingen der kan løbe fra. Man forsøger i dag at få flaskehalsen til at pege på Fremskridtspartiet, og bl.a. fra konservativ side siger man, at de, der ikke stemmer for finansloven, er uansvarlige, men efter vores mening er det dem, der stemmer for finansloven, der er de uansvarlige.

Duetoft (CD):

Der er mange ting, der er trivielle. Det er vel også trivielt at høre hr. Kim Behnke sige det samme, som han nu har sagt i 20 år, men hr. Kim Behnke kommer vel også på et eller andet tidspunkt i den situation, at han erkender, at der ikke er vælgeropbakning bag det synspunkt, som han påstår vil være det rigtige. Man har kæmpet for det i 20 år, men man har altså ikke kunnet vinde noget flertal for det, og det er selvfølgelig, fordi omkostningerne ved at gå ind på en politik som den, Fremskridtspartiet står for, for brede dele af den danske befolkning vil være så store, at ingen vil yde det offer, der formodentlig heller ikke ville være til nogen verdens nytte.

I virkeligheden er det en god dag i den forstand, at vi nu står med alle muligheder for at få stabilitet; ordet stabilitet kunne i virkeligheden godt være nøgleordet. Vi står med et bredt kompromis om finansloven, og vi står med et bredt kompromis om vores holdning til Maastrichttraktaten, og de to ting tilsammen er vel nøglepunkterne i Danmarks politik i øjeblikket. Men det er også nødvendigt at have stabilitet, og jeg er lige ved at sige, som jeg tror jeg

også sagde ved førstebehandlingen om finansloven, at man skal være optimist for at være optimist i øjeblikket, for kigger man ud ad vinduet, opdager man selvfølgelig, at der er mange ting, der ikke går, som de burde.

CD sagde allerede meget tidligt – jeg tror for 10 eller 15 år siden – at vi tvivlede på, at man kunne afskaffe arbejdsløsheden samtidig med, at man løste betalingsbalanceproblemet. I alt fald ville man ikke kunne løse begge problemer på én gang med de traditionelle midler, og det synes jeg faktisk at økonomiministeren i de sidste redegørelser, der er kommet, bekræfter, når vi ser, at man for 1993 venter 305.000 arbejdsløse, mens man samtidig regner med 30 mia. kr. i overskud på betalingsbalancen.

Det sidste er selvfølgelig positivt, og det første er negativt, men det viser, at det er svært at løse begge ting på én gang. Samtidig er vi også, som flere ordførere i dag har været inde på, kommet i den situation, at Tyskland ikke har speedet op, som vi gerne havde set det, at Sverige har devalueret, og at vi har problemer med andre valutaer, hvilket betyder, at vores eksport ikke nødvendigvis klarer sig meget bedre i den kommende tid. Jeg synes også, at man i dag er nødt til at erkende, at nok er det en andedåmsdiskussion i den forstand, at vi diskuterer Danmarks budget, men hvis vi virkelig i løbet af nogle år skal tage hul på at få løst nogle af de store problemer i Danmark, kan vi ikke gøre det alene, og så bliver vi nødt til at se internationalt på det, og sådan er der heldigvis også flere ordførere i dag der har betragtet det.

Vi kan håbe, at USA med præsident Clinton kommer i økonomiske omdrejninger og dermed kan være det lokomotiv, som vi vel alle sammen i mange år har håbet på. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at i CD har vi både respekteret og støttet præsident Reagan og præsident Bush, da vi mente, at de var nogle ganske gode præsidenter for Europa. Den sikkerhedspolitiske side hos de amerikanske præsidenter har været den, der førte til fred og stabilitet, og som var medvirkende til, at de uhyrligheder, der foregik bag jerntæppet, blev stoppet, men det ændrer ikke noget ved, at deres interne politik og den økonomiske politik, de fører, desværre på mange punkter lignede det, Fremskridtspartiet taler så meget om. Vi har jo også set, at den politiske linje er brudt sammen både i England og i USA. Derfor kan

[Duetoff]

vi måske se frem til, at den nye præsident i USA vil anlægge en anden økonomisk linje.

Noget andet vigtigt er, at GATT-aftalen skal i hus i den forstand, at handelen bliver friere, og at der kommer mere af den; det i sig selv vil hjælpe på vores mulighed for at eksportere.

Stabiliteten i EF og troen på, at Fællesskabet eksisterer, stadig væk vil fungere og blive tættere og tættere, skal tilbage, sådan at man tør træffe nogle af de politiske beslutninger, der er nødvendige.

Alle disse ting viser, hvor afhængigt Danmark er af omverdenen. Al den snak af Fremskridtspartiet og Junibevægelsen, og hvad de hedder alle sammen, om dansk suverænitet, at vi selv kan bestemme, at vi selv afgør det ene og det andet, duer ikke, for det viser sig netop, at den danske suverænitet ikke rækker. Hvis de store internationale opgaver ikke bliver løst, har vi ikke en chance for at klare vores egne problemer; vi er en del af helheden.

Tilsættes Østlandenes voldsomt store problemer – hvis det var en udenrigspolitisk debat i dag, var der god grund til at bruge megen tid på det, der sker internt i Rusland lige i øjeblikket med de uhyggelige udsigter, der er – og samtidig den udvikling, der er i ulandene, bliver billedet dystert. Vi må sige, at kun hvis vi kan yde til støtten og opbygningen af strukturen i disse områder, og kun hvis vi kan skaffe en friere handel for disse lande, er vi i stand til at hjælpe.

Det koster os noget at hjælpe, nemlig arbejdspladser og penge, men jeg vil påstå, at det også koster os noget ikke at hjælpe. Det ville koste os sikkerhed, folkevandringer og sociale spændinger i verden, der er uacceptable. Så vi har altså intet valg, og derfor glæder vi os også over, at der i finansloven er en international side om udvidelser af aktiviteterne på en række af disse områder, og at man på den måde styrker Danmarks internationale position.

Nu kan det godt være, at en og anden måske synes, at jeg i de første minutter har tegnet et meget negativt billede, men jeg vil hellere tegne et realistisk og måske lidt mørkere billede for så senere at blive positivt overrasket, end jeg vil gøre det modsatte: stå her og holde en stor optimistisk tale, blive skuffet og skulle ud og forklare, hvorfor tingene ikke gik sådan, som jeg sagde; skuffelser er nemlig det, vi har mindst brug for i det danske samfund lige nu.

Vi tror, at folk er dødhamrende trætte af løfter om, at i morgen går det godt, i overmorgen kommer opsvinget, og om 3 dage har vi 300.000 mennesker mere i arbejde, og så er der i øvrigt fred i vor tid, og vi kan alle gå rundt og hygge os. Vi tror, at den frustration, der bl.a. er i dele af vores ungdom, skyldes alle disse ord om, at nu kan vi gøre sådan og nu kan vi gøre sådan, og nogle af dem ser i deres dagligdag, at der ikke sker så meget; det giver nogle mennesskelige og holdningsmæssige problemer. Uden at skulle provokere nogen tilstedeværende må jeg sige, at det vel også giver et problem på et af vore andre store diskussionsområder i øjeblikket, nemlig forholdet til fremmede og til flygtninge. Hvis man selv er frustreret og ikke synes, at der sker nok i ens egen tilværelse, fristes man nok til at falde for de mest demagogiske og platte argumentationer, for man skal altid finde en syndebuk, og det bliver desværre altid dem, der er anderledes.

Derfor har vi ikke i dag deltaget, vil vi ikke i dag deltage og har vi ikke i debatten om finansloven deltaget i det kor, der har sagt, at der nu kommer 10.000, 15.000, 20.000, 50.000 eller 100.000 flere i arbejde på grund af finansloven. Vi tror simpelt hen ikke, at disse ting bare kan vedtages herinde. Vi tror, at det er noget, der skal foregå ude i det danske samfund, og vi vil gerne have lov til at se resultaterne, før vi praler af at have været med til at lave forudsætningerne for dem. Vi synes, det andet er lidt for farligt set i relation til, hvordan verden realistisk vil komme til at se ud.

Naturligvis kan vi selv gøre noget i Danmark, selv om udlandet har en stor indflydelse. Vi kan i alt fald lade være med at skyde os selv i foden, og dernæst kan vi forsøge at afbøde nogle af virkningerne af den udvikling, der kommer fra udlandet.

Jeg startede med at sige, at det afgørende ord i den danske politik er stabilitet, og der må vel være tre områder, hvor det er vigtigt, at stabiliteten slår igennem. For det første, at vi endelig får EF-forholdet på plads, som det ses i det nationale kompromis og specielt i aftalen i Edinburgh. For det andet, at vi fastholder den brede enighed om den økonomiske politik i en længere periode. For det tredje, at vi får overstået den sidste og måske mest berømte af de berømte sager, der forhåbentlig finder sin afslutning i løbet af januar måned, så vi kan få politisk stabilitet.

[Duetoff]

Det kan da godt være, at der i Folketinget kommer en voldsom diskussion og turbulens midt i januar, når tamilsagen bliver offentliggjort. Ingen ved, hvad der står i rapporten, og derfor er der ingen, der i dag kan lave et judgement i den retning, men det er CD's opfattelse, at når den sag er overstået, bør partierne – og gerne de seks, der står bag den nuværende finanslov – finde sammen for at sikre politisk stabilitet i Danmark i de to år, der er tilbage af vores valgperiode, hvis der altså ikke kommer en konflikt inden.

Vi mener, at det er utrolig vigtigt både for erhvervslivet og for den danske befolkning, at man ikke evig og altid – hver eller hver 14. dag – hører, at vi nu nok snart skal have valg, snart have det ene og snart det andet. Vi er bange for, at det gør lysten til at investere, til at sætte noget i gang, til at prøve nye ting og specielt til at gøre nogle af de forsøg, vi f.eks. var i gang med i foråret i forbindelse med aktiveringsplanen, mindre, fordi man ikke ved, hvordan verden ser ud om en måned eller to. Vi vil godt opfordre til, at man lægger lidt bånd på sig selv i alle leje og prøver at finde sammen om en politisk stabilitet, når januar er gået.

Om EF skal jeg blot sige, at vi selvfølgelig håber på et ja til den aftale, der er indgået i Edinburgh. Vi vil stadig væk rose alle de partier, der står bag aftalen, for fleksibilitet, også fordi et dansk ja vil sikre et fortsat dansk medlemskab af EF.

Jeg er meget uenig med Fremskridtspartiet, når Fremskridtspartiet også flere gange i dag har stillet det op, som om man sagtens kunne sige nej til den aftale, nej til Maastricht i den nye form, og forblive i EF. Hvis hr. Kim Behnke gad bruge den tid, der var nødvendig for at læse i hvidbogen, ville hr. Kim Behnke vide, at det var umuligt at være i Romtraktaten samtidig med, at nogle andre lande skulle være i Maastrichttraktaten, og så er vi tilbage i en fundamental EF-debat, nemlig om det er de danske vælgere og det danske samfund, der skal bremse udviklingen i alle de øvrige EF-lande. Det kan vi gøre juridisk, men efter vores opfattelse er det hverken moralsk eller politisk korrekt, og vi ville altså så være i den situation at stå udenfor. I alt fald nogle af os og heldigvis et stort flertal i Folketinget er stadig væk af den opfattelse, at et tættere samarbejde mellem EF-landene er vigtigt. Tilhængere af

Maastrichttraktaten har så i det kompromis, der er indgået i Edinburgh, fået den fornøjelse, at man dels ikke bremser de øvrige, dels får lov til at gå videre, hvis den danske befolkning på et senere tidspunkt skulle vælge at gøre det. Vi tror også, at det vil fjerne den frygt, der nogle steder har været for, at Danmark ville blive isoleret og stå udenfor, og at det i Danmark har bremset investeringerne og lysten til at gøre noget.

Vi er sikre på at være med i det økonomiske system, og jeg glæder mig over de meningsmålinger, der hidtil har været, og hvorefter der nu er et stort flertal for den reviderede aftale fra Maastricht, men jeg vil godt benytte lejligheden til at advare imod at tro, at det er et sikkert resultat. Der ligger et stort og tungt arbejde forude for at få gendrevet en masse af de usandheder, der var i den sidste kampagne, og som vil blive gentaget i den kommende fra både den ene side og den anden side. Jeg håber, at de 25 mio. kr., der er afsat på finansloven til oplysning, kan være med til denne gang at hjælpe på, at oplysningen bliver så vidt udbredt, at man ikke render med en halv vind, som man gjorde det sidst.

Vi tror altså på, at de ting skal falde på plads for Danmarks skyld, men vi tror også på, som Venstres eller måske De Konservatives ordfører var inde på tidligere – jeg tror, det var et af de partier, men jeg kan ikke altid huske så godt i den sammenhæng; der er mange ord en dag som i dag – at det er vigtigt, at EF også kører sig ind på den ekspansive politik, som man nu har lagt i denne finanslov. CD er ganske enig i, at den tankegang, der ligger i den nye danske finanslov, godt kan bruges i EF-sammenhæng, men jeg er også nødt til at understrege, at forudsætningen for, at den beslutning kan træffes, er, at al sniksnakken om Danmark er væk, så man faktisk kan begynde at diskutere politik i EF i stedet for at blive med at diskutere de danske særheder.

For finansloven og den brede enighed vil jeg godt benytte lejligheden til at rose finansministeren. Jeg har sjældent oplevet finansministeren så fleksibel, venuesæl og kompromissøgende som i denne forhandling, og det har vi glædet os over. Andre kan så glæde sig over, at finansloven ser anderledes ud, end den har gjort nogle andre år, så enhver har fået sit, men jeg synes, at tonen i regeringens udspil var me-

[Duetoft]

get positiv; man lyttede i stedet for at skabe konflikter, og det skal finansministeren bestemt have CD's tak for.

Det, der så kom ud af det, er vel det, jeg lidt uvenligt – undskyld hr. finansminister – specielt over for regeringen, vil kalde en uideologisk finanslov. Jeg mener faktisk, at den ser ud, som en bred finanslov bør se ud, nemlig at de store, fine ideologiske faner ikke er der, men til gengæld er det en praktisk gennemførlig finanslov, vi har fået, der kan sikre denne stabilitet.

Jeg skal ikke bruge megen tid på noget, vi var inde på i formiddags, men bare sige, at CD ikke er det parti, der lover skattelettelse, og vi tror, de er urealistiske. Vi tror ikke på, at den danske befolkning vil leve med den nedgang i serviceniveauet, der vil blive prisen for en skatenedsættelse, og den diskussion, vi havde med hr. Svend Heiselberg, kan vi fortsætte en hel eftermiddag, men jeg tror simpelt hen ikke på det. Det er også dér, hr. Kim Behnke skyder forkert, for det kan da godt være, at alle de økonomiske teorier fortæller, at det er rigtigt, men hvis virkeligheden ikke passer til teorierne, er der altså et eller andet galt, og det gør de øjensynlig ikke her.

Jeg glæder mig selvfølgelig også over, at der ikke er sket en voldsom nedskæring i antallet af offentligt ansatte. Det er ingen hemmelighed, at CD fra starten advarede imod nedskæringer her, for det første, fordi vi tror, at et velfungerende offentligt system er forudsætningen for et velfungerende erhvervsliv – de to ting hænger altså sammen – og for det andet, fordi vi ikke kan se den dybere visdom i at fyre offentligt ansatte og så sende dem ud i en arbejdsløshedskø. Det er da nok rigtigt, at de offentligt ansatte er de bedste, og at de teoretisk måske ville komme til at stå først i køen; sådan burde regeringen tænke, hvis den gjorde det. Omvendt vil jeg sige, at nok er de dygtige, men der er nogle lange køer, og jeg har ingen garanti for, at de offentligt ansatte, der bliver fyret, vil blive nummer ét i køen, og hvis de endelig skulle blive det, vil resultatet bare blive, at nogle andre rykker ned på en anden- eller tredjeplads. Køerne vil blive længere, og det mener vi ikke der er nogen grund til på et tidspunkt, hvor der er stor arbejdsløshed.

Jeg sagde, at CD ikke har nogen universal-løsning, og at vi ikke lover, at hvis vi bare får gennemført vores politik, er der en løsning på

alle de økonomiske problemer. Vi mener altså også, at vi er afhængige af det internationale, men vi er ikke passive i den forstand, at vi ikke tror, at man kan afbøde nogle virkninger, for det kan man selvfølgelig.

Der er nogle ting, der kan gøres, og vi vil da gerne optræde som det, man kunne kalde de praktiske grise i dansk politik. Og vi opfatter vel i øvrigt de seks partier, der har indgået aftale om en finanslov, lidt som i familie med disse praktiske grise i den forstand, at det er nogle praktiske løsninger, der skal tage nogle praktiske skridt, ikke den eviggyldige løsning, som kan løse alle problemer.

De praktiske skridt, vi gerne vil koble os ind på, er f.eks. fremrykninger af investeringerne. Ikke bare investeringer for at bruge penge, men, som det også ligger i finanslovsforslaget, investeringer, der styrker den danske infrastruktur og dermed gør vores konkurrencemuligheder væsentlig bedre i fremtiden.

Vi mener også, at et forslag som forslaget om forlængelse af tilskuddet til istandsættelse af boliger var godt. Men vi glæder os da til januar, når de fem partier skal til at forhandle om fradraget. Vi tror nemlig, at en fradragsløsning her faktisk vil bringe endnu flere i arbejde, end tilskudsløsningen gør. Og vi vil bede finansministeren så hurtigt som muligt aftale en dato, så vi er sikre på at kunne være der. Det skulle nemlig være sådan, at hr. Svend Heiselberg også kunne brokke sig over, at jeg ikke er dér.

Vi vil også gerne understrege det, der ligger i finanslovsforslaget om, at vi bliver styrket af det internationale. F.eks. tror vi, at styrkelsen af Rigshospitalet, således at det kan klare sig i en international konkurrence, gør, at København og Danmark kommer med på landkortet.

Turismen er et andet spørgsmål i denne sammenhæng, som bestemt er vigtigt. Hvad det tredje angår, må jeg sige til hr. Kim Behnke, at kulturinvesteringerne såvel i hovedstaden som i de øvrige dele af landet er investeringer, der også har en erhvervsmæssig effekt. Når København skal være kulturby, er verdens øjne rettet mod København. Og har vi nogle tilbud, der er attraktive, sker der rent faktisk det, at man tænker på Danmark.

I øvrigt vil jeg gerne have tilladelse til af hr. Kim Behnke, der åbenbart aldrig kan se andet end i kasser, til på én gang at gå ind for øgede kulturinvesteringer, fordi jeg mener, at det er

[Duetoft]

en fordel for det danske samfund, og samtidig kæmpe for, at de psykisk syge skal have det bedre.

CD gør faktisk begge dele, fordi vi tror på, at begge opgaver kan løses. Jeg synes, det er meget ubehageligt at høre hr. Kim Behnke fremstille det, som om dette er et enten-eller, og fordi der skal laves kulturinvesteringer i Danmark, er der nok flere posedamer eller flere gadebørn osv. Jeg synes, det er en ubehagelig forsimpning, der i hvert fald ikke gør debatten rare.

Vi vil gerne være kede af noget også. Vi vil gerne være kede af, at man ikke fik lavet et aktiveringsforlig. Vi synes, det er meget trist, at man har fået Zeuthenrapporten og alle de andre ting og har snakket så længe uden at nå nogen resultater. Det beklager vi dybt – ikke mindst fordi der ude i det danske samfund hos de arbejdsløse må være en underlig følelse af, at nu har de snakket så længe, så burde de da vel også snart finde en løsning.

Vi efterlyser også en styrkelse – og dér er vi igen enige med SF, som det er en tradition på det område – af orlovs- og arbejdsfordelings-tanken. Vi er nødt til at tage hul på den mere effektivt, end vi har gjort indtil nu. Netop med presset udefra, hvor der efter vores opfattelse ikke er nogen mulighed for at sige, at der kommer mange hundrede tusind danskere i arbejde med fuld arbejdstid, er arbejdsfordelingen den eneste mulighed for at løse arbejdsløshedsproblemet. Vi er meget kede af, at de ting ikke er blevet ordnet. Vi håber, at vi kan få skabt et nationalt kompromis om det i løbet af januar-februar, sådan at der sker noget på disse områder.

Til sidst vil jeg gerne sige, at ét er den dynamik, der ligger i finanslovens fremadrettede tiltag. Men der skal jo altså ske noget andre steder end på Christiansborg, og nok må jeg sige, at erhvervslivet har gjort det udmærkede at få en god eksport i gang, men jeg føler stadig væk, at der findes for mange små og mellemstore virksomheder, der endnu ikke har lært at indse, at man kun kan udnytte det indre marked, som nu kommer for fuldt tryk, hvis man kigger internationalt på tingene.

Det ærgrer mig f.eks. grusomt, at danske virksomheder har så lidt adgang til struktur-fondene, der er blevet givet fra EF til de sydlige dele af Europa, og meget ofte skyldes det, at

man sidder i Danmark og tror, at man kan styre det hele i stedet for at gå i samarbejde med lokale virksomheder sydpå.

Jeg vil opfordre erhvervslivet til – specielt de mellemstore virksomheder – at tænke i de baner, for det er nemlig forudsætningen for, at dynamikken kommer tilbage i det danske samfund, at det går det danske erhvervsliv godt. Og gør det det, så kan vi alle være glade.

Jeg håber altså, at dette finanslovsforslag er et symbol og et tegn på stabiliteten, der bliver helt afgørende i det kommende år.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Duetoft indledte sit indlæg med at beklage, at hr. Duetoft nu i 20 år havde skullet høre på den samme tale fra mig. Det kan næppe have været tilfældet, i og med at jeg ikke har været medlem af Folketinget i mere end 5 år.

Men ikke desto mindre forstod jeg selvfølgelig godt, hvad hr. Duetoft mente, nemlig at når Fremskridtspartiet har eksisteret i 20 år, og når Fremskridtspartiet har haft det samme synspunkt med hensyn til, hvad der skal til for at rette op på dansk økonomi, men at der ikke havde været flertal for det, så kunne det nok ikke lade sig gøre.

Jeg skal kun minde hr. Duetoft om, at de mennesker, der i sin tid var de første til at have det synspunkt – rigtige synspunkt, ved vi i dag – at Jorden var rund, blev også fordømt i deres egen samtid. På samme måde har vi ingen problemer med at blive fordømt i vores egen samtid. Vi ved, at de synspunkter, vi har på den måde, tingene skal skrues sammen på, er korrekte, præcis på samme måde som de, havde ret, der sagde, at Jorden var rund. Og vores efterkommere vil på forskellig vis kunne dokumentere og verificere, at vi havde ret.

Hr. Duetoft bliver ved med at drage EF-debatten ind, og det er da også fint nok, men når hr. Duetoft siger, at fordi hvidbogen har sagt, at der ikke eksisterer den mulighed, at Danmark kan stemme nej, må jeg minde hr. Duetoft om, at vi ikke opfatter hvidbogen som noget som helst andet end et partsindlæg fra regeringens mest udprægede unionstilhængere blandt embedsmændene. Det kan lade sig gøre, og EF-hvidbogen har jo heller ikke taget højde for, at englænderne har meddelt, at hvis Danmark stemmer nej igen, er Maastrichttrak-

[Kim Behnke]

taten definitivt død. Den version er slet ikke til stede i EF-hvidbogen.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Der har jo været megen tale om arbejdsløsheden i dag, og hr. Duetoft var da også inde på det, men finansloven for 1993 vil ikke ændre ret meget ved arbejdsløsheden. Arbejdsløsheden er for stor, det er alle enige om, men hvorfor er den det? En af grundene har jeg et bud på. Det er, at der gives tilskud til urentable erhverv. Og hvorfor er de urentable? Det er de, fordi de har indstillet sig på at regne med et tilskud til dækning af urentable forhold.

Hvordan løser man så det problem? Det løser man ved at fjerne tilskud til urentable erhverv, således at de danske erhverv bliver rentable og giver overskud. Kun det frie marked uden protektionisme giver overskud. Handel efter princippet udbud og efterspørgsel vil på naturlig måde fastlægge pris- og renteniveau på et frit internationalt marked med øget handel og øget forbrug og dermed overskud. Derved kan Danmark få mulighed for at betale sin gæld og derved sænke sin rente og derved skabe rentable, overskudsgivende og sunde erhvervsvirksomheder med flere ægte arbejdspladser og dermed mindre arbejdsløshed og dermed færre sociale udgifter for statskassen og dermed råd til at dæmpe skatteskruen. På den måde får man samfundets økonomiske snøbald til at rulle videre i positiv retning. Så hr. Kim Behnke havde fuldstændig ret i, at vores eftertid vil give os ret.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg kunne have lyst til ved kommende drøftelser om Folketingets forretningsorden at foreslå en opdeling af den afsluttende finanslovdebat i to dele: én del, hvor Fremskridtspartiet kunne snakke med sig selv, og én del, hvor vi andre kunne diskutere. Det kunne lette mange ting i løbet af debatten og få den til at hænge bedre sammen.

Men det var nu ikke det, der kaldte mig herop. Det var hr. Duetofts bemærkninger om, at det var ærgerligt, at vi ikke havde fået lavet noget mere aktivering og en reform af arbejdsmarkedspolitikken. Alt efter hvad man lægger

i det, er vi nok enige om, at det er ærgerligt, at vi ikke har gjort mere på aktiveringssiden. Nu tror jeg altså nok, at der i debatten om reform af arbejdsmarkedspolitikken har været nogle overdrevne forestillinger nogle steder, måske især i dele af regeringen, om, hvad man kan lave af mere aktiv arbejdsmarkedspolitik i et miljø med en arbejdsløshed på samlet set 11-12 pct. Jeg tror, at en forudsætning for, at vi kan lave noget virkelig godt inden for arbejdsmarkedspolitikken, er, at vi, samtidig med at vi så småt tager fat på det med finanslovaftalen, generelt styrker antallet af ganske almindelige arbejdspladser, antallet af ganske almindelige uddannelsesmuligheder, også for dem, der er i arbejde i forvejen, og dermed får en god rotation i gang.

I øvrigt synes jeg, det er udmærket, at vi i aftalen om finansloven giver os selv nogle muligheder for at eksperimentere lidt med nogle af de ideer, der har været fremme fra Zeuthenudvalget, før vi gennemfører dem i fuld skala.

Jeg vil gerne i forhold til det, som jeg tror er hr. Duetofts og Socialdemokratiets fælles engagement, opfordre til, at vi også under de forhandlinger, vi har lovet hinanden i begyndelsen af januar om forbedring af det aktiveringsforlig, vi har, prøver at få opblødt nogle af de barrierer, der er, for en ordentlig udnyttelse af de eksperimenter, vi aftalte i foråret, f.eks. og ikke mindst vedrørende rotationsordningerne, orlovsordningerne, forældreorlov og uddannelsesorlov.

Jeg håber, at vi kan bruge vores fælles engagement i denne sag til også at overtale regeringen til noget i den retning.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det er kun en polemisk bemærkning til hr. Kim Behnke, som jo konstaterede en gammelkendt iagttagelse, nemlig at verden har været og er fuld af miskendte genier. Det er ganske rigtigt, at nogle ganske få af dem senere i deres liv – desværre for manges vedkommende efter deres død – viste sig virkelig at have været genier. Men jeg vil nok sige til hr. Kim Behnke, at tiltroen til, at han kommer til at høre til dem, kan ligge på et meget lille sted. Det er en klar overfortolkning at slutte modsætningsvis: at fordi man er miskendt, fordi så få kan begribe det, man siger, er der nok sandsynlighed for, at

[Arne Melchior]

man er et geni. Men nu kan jeg bedre forstå den måde, hr. Kim Behnke og hans partifæller fører sig frem på her i denne sal.

Så var der på ny en konstatering af, at Jordan er rund. Tak for den oplysning, men derfor skal man nu passe på ikke at blive rundt på gulvet eller tro, at man kan løse cirkelns kvadratur.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Kim Behnke, at der ikke er nogen, der fordømmer hr. Kim Behnke. Hr. Kim Behnke kan mene, hvad hr. Kim Behnke vil. Det, jeg undrede mig over, var bare, at vi igen skulle have den samme tale, hver eneste gang der er ordførertale fra Fremskridtspartiet.

Men nu forstod jeg jo nogle ting bedre under fru Kirsten Madsens indlæg, fordi jeg kan forstå, at et af de store problemer er dette med de rentable virksomheder, om tilskud til dem osv.

I den anledning vil jeg bare sige, at CD's samfundssyn går ud på, at det værst tænkelige, der kan ske for dansk erhvervsliv, er, at der kommer sociale spændinger i det danske samfund i en grad, der gør, at det bliver til et ustabiliseret samfund.

Vi tror på, at dansk erhvervsliv og det danske velfærd sikres af, at man ved, at det er et stabiliseret samfund, hvor der ikke kommer strejker den ene gang efter den anden, hvor der ikke kommer social uro den ene gang efter den anden. Og vi tror på, at prisen for den stabilitet meget vel kan være et højt skattetryk, fordi man er nødt til at have et serviceniveau i det offentlige, der er højere end så mange andre steder.

Jeg tror, at hvad der er sket i USA og i England, bekræfter, at hr. Kim Behnkes politik er forkert, for da man begyndte at sætte skatterne ned dér, fik man større sociale problemer og fik større social uro, som man nu vil forsøge at rette op på med en ny politik. Hvorfor i alverden skal Danmark starte med at begå de samme fejltagelser, som de andre har gjort, hvor man så, at der kom problemer? Det er jo det, der ville ske, hvis hr. Kim Behnke fik sin vilje.

Til hr. Lykketoft vil jeg sige, at jeg er helt enig i, at kan vi fjerne nogle af de barrierer, der har været med til at bremse nogle af de forsøg,

vi lavede i forbindelse med forårets aktiveringsforlig, så er vi meget gerne med. Det, jeg forsøgte at sige, var bare, at jeg tror, vi er meget tæt på den grænse, hvor vi ikke længere kan blive ved at tale om aktiveringsforlig, men også er nødt til at få det igennem. For jeg tror, der mange steder blandt mennesker, der enten er truet af arbejdsløshed og derfor har frygten for den, hvilket er lige så slemt som at være blevet arbejdsløs, virkelig er en tankegang, der siger: Nu kan de da vel ikke blive ved med at snakke et år endnu, uden at der sker et eller andet.

Mit indlæg var faktisk bare et opråb om, at vi skal prøve, om vi ikke kan få kørt de forhandlinger færdige i januar og februar, så der kommer et nationalt kompromis om det.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Duetofts påstand om, at en gennemførelse af Fremskridtspartiets politik ville give social uro og strejker og et samfund i opløsning osv., bliver ikke mere korrekt, fordi hr. Duetoft bliver ved med at sige det. Det bliver ved med at være falsk. Og når hr. Duetoft sammenligner med England og USA, kan man rigtig se, at hr. Kim Behnkes politik ikke hænger sammen, og at den er blevet opgivet.

Fremskridtspartiet har ikke ført og ønsker ikke at føre en politik som den, der har været eller bliver ført i USA og England. Det, Fremskridtspartiet har præsteret i Danmark, er et selvstændigt politisk stykke arbejde. For nu at tage spørgsmålet om den sociale uro osv., skal jeg minde hr. Duetoft om, som jeg har redegjort for tidligere, også i dag, at det netop er de personer med de laveste indkomster, som skal have skattelettelserne først. Det giver da ikke social uro, at det er de mennesker, som har mindst, der relativt får mest ved skattelettelser.

Og når hr. Duetoft ophøjer sig selv til herre over, hvad der er godt, og hvad den offentlige sektor skal bestå af, er det, vi bare siger: Jamen hvorfor ikke lade befolkningen selv vælge, hvorfor ikke lade borgerne selv vælge, om de vil gå i teater, om de vil have tilskud til børnepassning osv.? Den valgmulighed, retten til at vælge og disponere over eget liv, den ønsker vi at give befolkningen tilbage, hvor hr. Duetoft er mere optaget af at regulere og regulere og regulere. Og det koster selvfølgelig skattepenge, at man bliver ved med at regulere.

[Kim Behnke]

Til hr. Arne Melchior er der kun at sige, at Fremskridtspartiet ingenlunde ønsker at skulle sammenligne sig med denne verdens store genier. Jeg gør blot opmærksom på, at det ikke imponerer os, at der konstant er et flertal imod os her i Folketinget. Det, der interesserer os, er, at den politik, som vi har skitseret, intetsteds i verden er modbevist, hvorimod flertallets politik her har vist sig at føre til problemer – store problemer.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Duetoft for en kort bemærkning, og så regner jeg med, at vi skal gå videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget, bare sige til hr. Kim Behnke: Jamen befolkningen har jo valgt. Når hr. Kim Behnke siger, at befolkningen skal have lov til at vælge, om de vil have kultur eller ikke kultur, er svaret, at befolkningen har valgt. Der er 167 mandater i denne sal, der mener, at befolkningen også skal have kultur, og der er 12 mandater, der mener, at vi skal tilbage til et stenalderssamfund. Befolkningen har valgt.

Marianne Jelled (RV):

Jeg vil gerne indlede med at bekræfte noget af det, hr. Lykkesoft sagde i sit indlæg tidligere på dagen, nemlig bekræfte det udmærkede samarbejde, der har været mellem Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre under finanslovsforhandlingerne. Det har været et lige så udmærket samarbejde som det, Det Radikale Venstre har haft med regeringen i den samme periode om den samme sag.

Det har i virkeligheden været nogle meget udramatiske forhandlinger, og det gjorde jo også, at vi havde mulighed for at slutte relativt hurtigt. Det gjorde vi jo under indtryk af den uro, der var omkring Danmark, i særdeleshed den valutauro, der var. I virkeligheden er behandlingen af finansloven og behandlingen af Danmarks forhold til EF i samme periode udtryk for, at Folketinget udmærket, med stor ansvarsbevidsthed kan løse nogle meget store problemer. Og i virkeligheden er det jo også et udtryk for, at politikerne og Folketinget er bedre end deres rygte.

Jeg vil gerne knytte endnu en lille kommentar til hr. Lykkesofts indlæg vedrørende aktiesalg og forholdet mellem 1992- og 1993-finanslovene.

Jeg opfattede egentlig det tilsagn fra finansministeren om, at vi kunne gøre det på den måde, som vi nu alle sammen har været enige om, som en venlighed, der i virkeligheden gjorde det nemmere, bl.a. for Det Radikale Venstre, at få finanslovsforslaget til at hænge sammen.

Men det er klart, at den type beslutninger er noget af det, der kan lægge et slør over selve udgiftspolitikken. Men det er dog et slør, der er til at leve med, fordi der er nogenlunde styr på slørets størrelse. Det ville være en anden sag, hvis man slet ikke havde et eller andet styringsinstrument, som gjorde, at vi kunne have en rimelig udgiftspolitisk linje i arbejdet herinde. Det vender jeg tilbage til.

Det er en anden slags finanslov, som flere har sagt. Og det er stadig væk en ansvarlig og stabil hovedlinje, der ligger i finansloven, ligesom der har gjort det i mange år.

Men når det er en anden slags finanslov, er det også, fordi der blev enighed i løbet af efteråret om at lave en anden vægtning i den økonomiske politik. Det Radikale Venstre meldte som bekendt i juli og august måned, at vi mente, tiden var inde til en målrettet lempelse af den økonomiske politik. Og baggrunden for den melding var, at Danmark igennem en årrække har haft en stabilt lav inflation og et stabilt højt overskud på betalingsbalancen.

Alligevel havde vi stadig væk lavkonjunktur, stigende ledighed og stort statsunderskud. Derfor var – og er – tiden inde til, at vi prøver at bruge det råderum, som den økonomiske politik igennem 1980'erne har skabt, til at fremme beskæftigelsen uden at sætte de gode resultater over styr og uden at forværre statsfinansieringen.

De målsætninger, formuleret på hvert partis måde at gøre det på, var vi enige om. Og derfor har vi været fælles om at skabe en anden slags finanslov, set på baggrund af de samme forudsætninger, som jeg her har gjort rede for.

Det synes jeg er betryggende, og derfor er der også grund til at sige, at det jo er en af årsagerne til, at der er troværdighed bag den økonomiske politik i Danmark, og det er en af årsagerne til, at vi – hvad jeg håber vi kan fortsætte med – har kunnet håndtere valutauro og

[Marianne Jelved]

andre ting på en fornuftig måde i Danmark. Det er, fordi vi har en stærk økonomi, og fordi vi er enige om, hvad forudsætningerne for dette er, og hvordan vi skal prøve at bruge det råderum, der er.

Det vil jeg gerne kvittere for over for alle de øvrige fem partier i forligskredsen.

Der er nogle perspektiver og nogle principper i dette her, som jeg gerne vil gøre rede for, og som Det Radikale Venstre vil holde fast i også i de kommende år.

Den anden vægtning, der er sket i finanslovarbejdet, er en måltrettet offentlig investering plus tilskyndelser til private investeringer. Der ligger bag valget af de investeringer et klart krav om fra alle partierne, at det skal være samfundsmæssigt rentable investeringer; altså ikke beskæftigelsesprojekter ud i den blå luft, havde jeg nær sagt, men ting, som giver en øget værdi for samfundet, og som på lidt længere sigt vil øge mulighederne for at skabe bedre beskæftigelsesvilkår. Så det er fint. Vi har gjort det ved byfornyelse og renovering af statslige ejendomme; det skulle alligevel ske, og det er en værdiforøgelse for samfundet. Vi gør det ved energibesparende foranstaltninger, ved trafikssikkerhed, vejvedligeholdelse, udbedring af sorte pletter og ved at bedre vilkårene for den kollektive trafik.

Deri ligger jo både en udvælgelse ud fra nogle samfundsmæssige rentabilitetsovervejelser og nogle perspektiver, som har med politik at gøre: miljøpolitik, energipolitik, sikkerhedspolitik, som jo alt sammen tilsammen gavner samfundet og borgerne i landet. Det er fint. Det står vi meget gerne ved, og vi har også bidraget til at få de linjer lagt.

Som noget helt nyt er kommunerne inddraget i at skulle medvirke til at lave konjunkturpolitik med lånefinansiering til kloakrenoveringer, og i den forbindelse er det meget centralt at holde fast i – og vi har i hvert fald gjort, hvad vi kunne for, at hovedvægten skulle lægges netop på den aktivitet i forhold til kommunerne – at netop rensningsanlæg, kloakering osv. er brugerfinansieret. Derfor er der meget perspektiv i at sige, at kommunerne kan lånefinansiere det, fordi brugerne kan betale det hen over årene, og det belaster hverken kommunernes driftsudgifter i det daglige eller statens udgifter; udgifterne fordeles mellem generationerne, om man så må sige.

Derfor er det lidt ærgerligt, at nogle borgmestre har fået det galt i halsen og har sagt, at de ikke vil bruge denne metode, fordi de vil have pengene i kassen, inden de investerer dem, fordi de ikke vil have, at lånefinansiering af den slags opgaver skal belaste kommunernes driftsudgifter.

Der til må jeg sige, at det er en misforståelse, for den type arbejder kommer ikke til at belaste kommunernes driftsudgifter, og derfor vil jeg gerne sige, så kommunerne forstår det, at vi har i sinde at følge dette projekt temmelig nøje, og vi er også parat til at tage en diskussion med forligspartierne, hvis det ikke går med den hastighed, vi gerne ser, både af hensyn til beskæftigelsen og af hensyn til miljøet. Vi vil gerne holde nøje øje med det, og hvis det ikke går sådan, som vi mener det er rimeligt, må vi have udarbejdet nogle handlingsplaner og må have en strammere styring af den takt, hvori kommunerne skal investere på dette område.

Der er også kulturinvesteringer. Plan 2000 er fint på vej, og det er vi i Det Radikale Venstre selvfølgelig utrolig glade for.

Jeg kan ikke lade være med at komme med en parentes – og jeg understreger, at det er en parentes i alt det pæne, jeg i øvrigt siger. Jeg troede også, at der var en besparelse på kulturministerens budget på ca. 75 mio. kr. I hvert fald sad vi og kæmpede for at få den væk en sen novemberrat, og efter at vi havde kæmpet denne ihærdige kamp og havde fået den væk, får jeg af en venlig sjæl et papir i hånden, som er en kopi af en pressemeddelelse fra Kulturministeriet, nr. 3, august 1992, hvor der står: »Kulturen friholdes for besparelser. Forslaget til finanslov for 1993 indeholder ikke aktuelle besparelser for Kulturministeriets statsinstitutioner eller tilskudsområder.« Tænk, vi har fået nogle penge væk, som slet ikke skulle væk, eller hvad? – parentes slut! Men jeg trænger til et svar, må jeg sige til finansministeren.

Der er opprioritering af voksenuddannelse og efteruddannelse, og det er et vigtigt skridt i den rigtige retning. Det er rigtigt, som hr. Jes Lunde har gjort opmærksom på, at vi i Det Radikale Venstre har et højt ambitionsniveau også på dette område, men vi er nu af den opfattelse, at ét skridt er bedre end ingen skridt, og vi havde også gerne prøvet at finde flere midler, så der kunne have været endnu flere penge til det område. Det lykkedes ikke, men det er et

[Marianne Jelved]

meget godt eksempel på, at det, det i virkeligheden handler om, når man laver finanslov – eller rettere *også* når man laver finanslov – er, at det er et krav om prioritering, prioritering og atter prioritering. Det er desværre kun i »Flugten til Amerika«, at pengene hænger på træerne, men sådan er vilkårene.

Tilsammen er disse linier i finansloven udtryk for det, vi kalder en modkonjunkturpolitik, og ideen med den er, at vi øger og fremrykker investeringer, tilskynder især til private investeringer i perioder med lavkonjunktur, og når konjunktoren vender, skal aktivitetsniveauet på de områder ned igen. Dermed bliver investeringer af den type en slags buffer over for ledigheden og konsekvenserne af lavkonjunktoren. Et sådant princip er ret afgørende for Det Radikale Venstre.

Dernæst vil jeg gerne sige lidt om de almindelige driftsudgifter. De er jo samlet set steget en smule for 1993. Det er ikke bare finansloven isoleret set, der har bidraget til det, det er også kommunernes og amternes budgetter for 1993. I den økonomiske oversigt for december 1992 er der på s. 17 en tabel, der viser, at det samlede offentlige forbrug stiger i 1993 med 2,2 pct., mens bruttonationalproduktet stiger med 2,6 pct. Nu er det samlede offentlige forbrug i den linie jo udtryk for alt offentligt forbrug, og derfor er tallene ikke gode nok til det, jeg vil sige nu – jeg vil gerne tage det forbehold – men alligevel vil jeg gerne bruge tallene til at illustrere, at hvis det var sådan, at statens, kommunernes og amternes samlede offentlige forbrug reelt var steget 2,2 pct. fra 1992 til 1993 og bruttonationalproduktet med 2,6 pct., ville vi finde, at det var en uansvarlig udgiftspolitik.

Vi vil imidlertid gerne sige: Vi er kommet i en situation, hvor der er et bedre råderum for den økonomiske politik. Vi står ikke dogmatisk fast på, at udgiftspolitikken skal være nulvækst. Vi mener, at der alt andet lige godt kan være råderum for en smule vækst fremover, men vi vil fastholde kravet om, at stigninger i den almindelige samlede offentlige udgiftspolitik skal ligge i underkanten af væksten af BNP. På sigt vil det give et lavere udgiftstryk og dermed forhåbentlig også et lavere skattestryk, og det mener vi at man kan styre. Det er væsentligt for os at fastholde, at der skal være nogle rammer for den økonomiske politik, ellers er det ikke til at styre disse ting, og det er heller ikke til at prioritere ordentligt.

Derfor er det selvfølgelig også utrolig utilfredsstillende, at kommunerne og amterne ikke holder de aftaler, de indgår. Det mener jeg at vi bliver nødt til at interessere os for i det kommende år.

Der er som sagt mange gode elementer i finansloven, og vi er selvfølgelig også meget glade for og vil gerne sige tak til de øvrige partier for, at det lykkedes at få gang i miljø- og katastrofefonden allerede fra 1993. Jeg mener, det er et vigtigt skridt, det er et vigtigt signal, og det er udmærket, når man skal se lidt pragmatisk på det, at vi starter med 100 mio. kr. i 1993, for det tager nogen tid at løbe sådan et nyt område i gang.

Med finanslov 1993 er der altså taget hul på løsningen af nogle problemer, men der er sandelig også problemer, der ikke er løst endnu. Der er dagpengereform og arbejdsmarkedsreform, som andre ordførere har været inde på, og vi fortsætter forhandlingerne. Vi vil gøre, hvad vi kan fra radikal side for, at det lykkes at komme igennem med nogle egentlige strukturreformer. Skattereform inklusive miljøafgifter venter. Der er det centralt for Det Radikale Venstre, at marginals-katten kommer ned, og at vi virkelig får slået fast, at det handler om at sænke skatten på arbejde og blandt andet finansiere det ved flere miljøafgifter, men også ved at skabe et bredere beskatningsgrundlag. Det vender jeg lidt tilbage til.

Boligpolitikken støder vi ind i ved hver finanslov. I hvert fald de gange jeg har været med til at lave finanslov, og det er dog snart nogle, har boligpolitiske områder været en utrolig besværlig del, og det er næsten ikke til at blive ved på den facon. Vi ville godt foreslå, at man tog fat i det boligpolitiske reformarbejde meget hurtigt. Det er ikke noget, der kan løses i forbindelse med finanslovforhandlinger i oktober-november måned.

Vi venter også på en folkeskolereform.

Vi er dybt interesserede i at få 4-års-aftaler i stand på privatbaneområdet, på DSB-området og for vejvæsenet. Det er den vej, vi skal gå for at styrke de områder ved at give dem mulighed for bedre rammer til at arbejde mere selvstændigt og fleksibelt og dermed øge kvaliteten og servicen over for brugerne, og derfor vil vi blive ved med at presse på. Vi er lidt ærgerlige over, at det ikke lykkedes at komme igennem med 4-års-aftaler inden nytår.

[Marianne Jelved]

Vi er i den sammenhæng også optaget af at fortsætte arbejdet med større frigørelse for institutioner og etater, herunder DSB, altså frigørelse fra Folketingets detailstyring. Det er den vej, vi skal gå i fremtiden, og det vil vi blive ved med at holde fast i.

Vi mener det alvorligt, når vi godt vil have en drøftelse også med regeringen om, hvordan man kan lave et bedre aftalesystem med kommuner og amter. Vi har nogle gevaldige problemer på det område, og et af problemerne er Kommunernes Landsforenings næsten dogmatiske fastholdelse af, at kommunerne skal behandles under ét. Det giver mange følgeproblemer og megen uigennemskuelighed, og det er dårligt.

Under debatten i går om ændringsforslagene til finansloven var der en udveksling af bemærkninger mellem finansministeren og mig om den erklæring, som er en del af finansloftalen, men som Det Radikale Venstre ikke er med i. Jeg skal ikke bore mere i den erklæring, men i sit svar til mig i går sagde finansministeren, at regeringen ville fremsætte forslag om flere forskellige fradrag for at fremme beskæftigelsen i de kommende år. Alligevel understregede finansministeren i det samme indlæg i går, kunne regeringen bruge Personskatteudvalgets rapport som grundlag for en skattereform.

Se, det kan jeg slet ikke få til at hænge sammen i mit hoved. Det har jeg tænkt meget alvorligt over siden, og derfor vil jeg godt sige til finansministeren og dermed til regeringen, at det er selvfølgelig meget populære forslag at komme med at tale om nye fradrag, og der er en tyrkertro på i befolkningen, at bare man får fradrag for det ene og det andet, så stiger beskæftigelsen. Jeg synes, det hører med til at have mod og mandshjerte at gå ud og tale imod den slags vildfarelser, for der er intet belæg for, at det er rigtigt. Det er et spørgsmål om tro.

Jeg vil godt sige, at set med Det Radikale Venstres øjne er man nødt til at vælge, om man vil nedsætte marginalskatterne og dermed personskatterne, nedsætte skatten på arbejde ved at få et bredere beskatningsgrundlag – for det er den realistiske vej frem nu, som verden ser ud – eller man vil indføre flere fradrag. Der er ikke noget måske eller nogen middelvej, skulle jeg hilse og sige fra Det Radikale Venstre. Det er et valg, og vi har taget stilling.

Jeg vil også godt sige, at det er et problem, at finanslovarbejdet griber ind i meget store områder. Der er følgelovgivning på en masse komplicerede områder, der skal igennem inden jul. Det er vi i Det Radikale Venstre meget betænkelige ved, og vi må næsten bede om, at næste års finanslov slutter meget, meget tidlige, hvis vi skal have en forsvarlig lovgivning inden jul. Ellers må lovgivningen gøres færdig efter jul. Det store antal tillægsbetænkninger, der er i år, vidner om, hvor kompliceret og hvor svært det har været at få det færdig på kort tid. Det kan der være mange forklaringer på, men samlet set er det ikke heldigt.

Så vil jeg godt slutte med følgende betragtninger: Vi mener i Det Radikale Venstre, at det er vigtigt, at vi prøver at udforme en langsigtet strategi for 1) at øge beskæftigelsen og 2) at fjerne statsunderskuddet, og for det tredje mener vi, at vi allerede nu er nødt til at tage fat i planlægningen af, hvordan vi skal indrette samfundet omkring år 2010, hvor befolknings sammensætningen med hensyn til alder er helt anderledes end i dag.

Hvordan skal vi finansiere ældreområdet, ældre servicen, sundhedssektoren om 15 år? Det er svært at se så langt frem, ja, men når man kan forudse et problem og et kompleks af problemer, og når vi ved, at forandringer kræver tid, så bør vi tage fat om de problemer nu, og derfor vil vi godt foreslå regeringen alvorligt at overveje at nedsætte en kommission med den opgave at svare på, hvordan vi tackler indretningen af samfundet, hvordan vi finansierer ældreomsorgen, ældre servicen, sundhedsområdet om 15 år, når vi får de meget store årgange af ældre i pensionsalderen – det er bl.a. min årgang.

Det Radikale Venstre stemmer for finansloven. Vi betragter den som et forlig – det er en hilsen til hr. Jes Lunde – et forlig, der holder, uanset hvilken regering der sidder, og uanset om der kommer folketingsvalg midt i et finansår. Vi anbefaler den og synes, det er en god finanslov.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil begynde med at komplimentere finansministeren som forhandlingsleder under de forhandlinger, som har ført til denne finanslovaftale. Jeg synes, finansministeren som forhandlingsleder har en stor andel i æren af, at vi

[Kofod-Svendsen]

har nået det gode resultat, som vi har opnået, når vi ser på finansloven isoleret.

Når jeg har sagt dette, så vil jeg gerne sætte den finanslovaftale, som består af mange gode delelementer, ind i en lidt større sammenhæng, og dér må vi konstatere, at dette års finanslovdebat foregår på en trist klangbund. Arbejdsløshedsstallet er så højt som nogen sinde, og desværre har vi hverken fået et aktiveringsforlig eller en dagpengereform, og jeg må meget beklage, at det ikke også har været muligt. Både regeringen og Socialdemokratiet har meddelt os, at afstanden mellem parterne var for stor. Man kan også sige, at den politiske vilje manglede, ambitionsniveauet var for lavt, så vi ikke fik det, vi også havde brug for, og det mener jeg er meget beklageligt for de arbejdsløse.

Et aktiveringsforlig, hvor vi i langt højere grad bruger de passive midler aktivt, er simpelt hen en nødvendighed. Vi har et alt for stort underskud. Den eneste virkelige vej ud af det er, at vi får mere aktivitet i gang. Vi bruger et kæmpebeløb på passiv forsørgelse, og det må konverteres, det må bruges aktivt. Det mener jeg er den store svaghed i det, der er kommet ud af efterårets drøftelser: Her kom vi ikke for alvor i gang.

Arbejdsløshedsproblemerne er ellers blevet godt belyst gennem Zeuthenudvalgets grundige arbejde. Her stod vi over for en række gode forslag, og så fik vi dem alligevel ikke omsat til jordnær virkelighed. Jeg vil gerne beklage, at det er den faktiske situation. Kristeligt Folkeparti fremlagde sit børneforslag, der på en fin måde kombinerer beskæftigelsespolitik med familierpolitik. Vi foreslog også, at det offentlige skal give tilskud eller fradrag til familier, der ansætter en ung i huset. Sørgeligt, at det blev afvist af både Socialdemokratiet og De Radikale, eftersom forslaget både er familie- og beskæftigelsesvenligt. Vi må altså have fundet en ny melodi frem næste år, hvis vi skal gøre mere ved arbejdsløshedsproblemet.

Foruden en aktiveringsreform og en dagpengereform har vi også behov for den skatte-reform, som vi ikke engang har fået begyndt på i dette efterår. Jeg mener, at Personskatteudvalget er kommet med et fornemt stykke arbejde. Det er klart, at der i ethvert kommissionsarbejde er nogle ting, som man er uenig i, og det er der også fra vores side i det, der er lagt frem af Personskatteudvalget, men det ændrer

ikke ved den kendsgerning, at her er lavet et meget kompetent stykke arbejde, som jeg håber at vi virkelig kommer i realitetsdrøftelser om.

Vi må have en parlamentarisk stillingskrig afløst af et visionært samarbejde på disse skattepolitiske områder, det vil give håb for de ledige. Vi har haft århundredets plan, vi har haft andre store planer, som skulle resultere i en skatteomlægning, hvor vi virkelig fik mindsket beskatningen på arbejdskraft netop for at få flere i arbejde. Jeg håber, at de mange stillingskrige i 1993 vil blive afløst af en virkelig målrettet indsats, så vi kommer i gang med den skatteomlægning, der er brug for. Jeg mener, den høje ledighed hænger sammen med, at vi har både et dagpengesystem og et skattesystem, som trænger til at blive reformeret.

På skatteområdet vil jeg yderligere tage en ting frem. Kristeligt Folkeparti er meget optaget af, at vi kombinerer en nedsættelse af momsen med en virkelig ægte nulløsning. Det må være fremtidens model: Lønnen stiger ikke, til gengæld sætter vi momsen lidt ned. Det allerbedste vil være en lønnedgang med en betydelig moms-nedsættelse, men kan vi ikke få det bedste, må vi tage det næstbedste, og det er: Ingen lønstigninger over en årrække, og så får vi sat momsen ned. Det vil styrke konkurrenceevnen, men det vil også være en langsigtet indsats over for den grænsehandel, som jeg frygter vi kan få nogle problemer med, når vi kommer ind i EF's helt frie marked.

Vi synes, den bedste måde at gøre det på var en differentieret moms, hvor vi sætter fødevarer-momsen ned mod en total nulløsning. Hvis der ikke er ønske om det, kan vi foretage en generel moms-nedsættelse, men vel at mærke kombineret med en effektiv løntilbageholdenhed. Vi lægger ikke op til en forbrugsudvidelse, det vil jeg meget gerne understrege. Der er et meget klart vilkår fra vores side, og det er, at lønstigninger afløses af moms-nedsættelse, og hvis vi kan gøre det skridt for skridt, tror jeg, vi kan nærme os det tyske moms-niveau. En forskel på 10 pct., som vi har i øjeblikket, er ganske enkelt for meget. Det får en række skadevirkninger for turisterhvervet, og jeg kunne nævne flere andre skadevirkninger.

Så er Kristeligt Folkeparti en varm tilhænger af grønne skatter. Når vi forhåbentlig snart kan tage hul på den nødvendige skattereform,

[Kofod-Svendsen]

lægger vi stor vægt på, at skat på arbejde sættes ned, mens det bliver dyrere at svine naturen til, og grønne skatter skal naturligtvis indføres på en socialt retfærdig måde.

De initiativer, jeg her har nævnt, vil på afgørende vis forbedre beskæftigelsen. Jeg havde gerne set, at alt dette også var kommet med i finansloven. Det skete ikke. Der er store udfordringer, der venter os i det kommende år.

Noget af det væsentlige for beskæftigelsen i dette års finanslov er den fremrykning af de offentlige investeringer, som sker i jernbaner, veje, havne, kloakker, offentlig og privat byfornyelse, energibesparende foranstaltninger samt uddannelsesinstitutioner. Det er ikke noget, som noget parti i grunden har monopol på. Her har vi alle fungeret som en tænketank og er kommet med hver vores bidrag. Jeg synes, vi har fået en samlet buket, som er flot. Vi forener beskæftigelse med et bedre miljø, forener beskæftigelse med bedre boliger, forener beskæftigelse med at modernisere uddannelsesinstitutioner. Og vi skal ikke alene have uddannelsesinstitutioner, vi bør også opprioritere efter- og videreuddannelse, og det sker også på en god måde i finanslovsforliget.

For erhvervs- og landbrugsområdet glæder vi os over, at det lykkedes at fjerne regeringens planlagte besparelser på landbrugskonsulent- og vikarordninger, samt at vi fik afsat ekstra 100 mio. kr. til produktionsudviklingsstøtte. Der er noget fremadrettet over, at vi på denne måde får en forbedret produktudvikling. Vi beklager, at høsttabsordningen ikke blev så god, som vi arbejdede på at den skulle blive. Nu må vi så håbe, at der kommer noget konkret indhold i den sætning om landbrugets forhold, man kunne blive enige om, nemlig at der må forudses behov for omstillingsstøtte i de kommende år, og det må der i højeste grad. For den i øvrigt på mange måder udmærkede GATT-aftale nødvendiggør en væsentlig omstilling for både kvægbrug og planteavl. Derfor mener jeg, der må penge på bordet, det er der også beskæftigelsesfremme i. Det at bevare arbejdspladser inden for landbruget skaber arbejdspladser i følgeindustrien, og det skaber øgede eksportindtægter.

Vi er meget glade for, at friskoler, efterskoler og højskoler har fået et godt løft med finanslovaftalen. Kristeligt Folkeparti kom lykkeligt igennem med sit ønske om at hæve til-

skudsprocenten til de frie grundskoler til 73 næste år og yderligere 1 pct. i 1994 og 1995, så vi endelig kommer op på, at staten betaler tre fjerdedele af udgifterne til friskoler. Det er en rimelig offentlig støtte, hvis mangfoldigheden og bredden skal bevares. Elever i friskoler får også mulighed for at komme i skolefritidsordninger fra 1. januar 1994. Fra denne dato skal der ydes et offentligt tilskud til ordningerne, og forhåbentlig kan undervisningsministeren blive enig med Kommunernes Landsforening om et tilskud på 5.000 kr. pr. barn eller mere.

Vi er også tilfredse med, at der blev afsat over 18 mio. kr. til moderniseringer og tilbygninger på eksisterende høj- og efterskoler, samtidig med at tilskudsprocenten blev fordoblet fra 20 til 40.

Der er også andre enkeltspørgsmål, som vi ser på med tilfredshed. Engangstilskuddet til forældre, der adopterer et barn, bliver forhøjet fra de godt 15.000 kr. til 30.000 kr., og det gør det mere overkommeligt rent økonomisk at adoptere, selv om det efterhånden desværre er blevet meget dyrt.

Vi er også glade for det holdningsforslag, som vi har behandlet her i Folketinget, vedrørende levnedsmiddelkontrollen, hvor kommunerne nu får mulighed for at fritage for udgifter til uegennyttigt socialt arbejde. Det er et godt håndslag til de pågældende institutioner.

Vi er også glade for, at vi med denne finanslovaftale har fået taget hul på problemet med, at missionærer med børn ikke har været berettiget til en børnecheck. Der er nu afsat 2 mio. kr. til en indsats på dette område. Det sker på baggrund af, at staten betaler et væsentlig højere bidrag – via den danske ulandshjælp for øvrigt – til udsendte gennem private organisationer som Mellempfolkeligt Samvirke og IBIS. Her er sket en begyndende ligestilling, som naturligtvis må udbygges, så der bliver fuld ligestilling mellem de forskellige frivillige organisationers indsats i den tredje verden.

Vi glæder os som andre over, at den internationale bistands- og hjælpeindsats bliver udbygget med denne finanslovaftale især for at genoprette det globale miljø samt hjælpe befolkningsgrupper i katastrofeområder. Her er det igen en fremsynet politik. Der er noget perspektiv over det initiativ, vi her har taget.

Vedrørende EF mener jeg ikke, vi alene skal fokusere på de forbehold, som Danmark opnå-

[Kofod-Svendsen]

ede i Edinburgh. Vi må også satse på at bruge EF i beskæftigelsesøjemed. Jeg synes, noget af det progressive, der blev vedtaget i Edinburgh, var planen for at få flere i arbejde, altså en koordineret økonomisk indsats via EF for at skaffe flere arbejdspladser. Jeg tror, det vil have utrolig betydning, også når vi over for den danske befolkning skal give EF indhold, at vi så ikke bare bruger nogle juridiske formuleringer – sådan og sådan vedrørende forsvaret, sådan og sådan vedrørende ØMU'ens 3. fase – men at vi også får sagt: Nej, EF er en dynamo. Her må vi, når vi får formandskabet, virkelig satse på at få denne dynamo i gang, så den defensiva beskæftigelseslinie bliver offensiv via EF for på den måde at få flere arbejdspladser.

Meget godt er der i årets finanslov, men vi står over for en række uløste opgaver. Vi mangler en aktiveringsreform, vi mangler en dagpengereform, vi mangler en skattereform, hvor skatten bliver flyttet fra arbejde over på en skat, der giver os et bedre miljø. Alt dette skal vi udforme med udgangspunkt i, at den enkelte danske familie får de bedste muligheder for at fungere som familie. Vi skal ikke have et splittet familieliv. Vi skal netop, når vi laver en dagpengereform og en aktiveringsreform, udforme det sådan, at man både kan have et arbejdsliv og et familieliv.

Dette er stikordene for arbejdet i de første måneder i det nye år. Denne opgave skal vi løse for at få flere i arbejde, for at få vores udlånsgæld væk og for at få det statslige underskud væk. Udfordringerne er store. Vi deltager med glæde i at tage de udfordringer op.

Rosing (S):

Vi drøfter finansloven for 1993 i dag og skal senere stemme om den. Grønland er en del af den danske finanslov gennem det bloktilskud, der er forudsat i hjemmestyreaftalen af 1978 og i den efterfølgende lovgivning. Herudover er Grønland en del af den danske finanslov på de områder, der ifølge hjemmestyreaftalen stadig er særanliggende under den danske regering. Det drejer sig især om områder under Justitsministeriet – politiet og retsvæsenet i Grønland – og de internationale relationer, som varetages gennem Udenrigsministeriet i et nært samarbejde med de grønlandske hjemmestyremyndigheder.

Grønland er en særlig del af det danske rige efter en historisk og nutidig målestok. Hvis nogen i den verden, som vi lever i og kender i dag, med de konflikter og undertrykkelse af basale menneskerettigheder, der finder sted, kan føle sig stolte og med værdighed knejse lidt med hovedet, så er det de 5 millioner danskere her i denne del af riget, og det er os 50.000 grønlændere, der bebor en af de barske og smukkeste pletter på denne jord.

En grundlov binder os sammen. Det alene er enestående selv i det Herrens år 1992: at en tidligere koloni er forbundet med en tidligere kolonimagt gennem en fuldt demokratisk proces. Men mere end højtidelige ord binder os sammen. Et samkvem som det, vi har haft gennem snart mange, mange år, efterlader en lang række menneskelige relationer, og det er vel i grunden disse relationer, et politisk tilhørsforhold – i vort tilfælde en rigsenhed – bygges på.

Grønland er et ungt, et meget ungt demokrati. Gennem 13 år har vi været i gang med at udfylde de rammer, som hjemmestyret gav os muligheder for. Vi har været igennem de gode år i starten af hjemmestyret, hvor vi – tror jeg – af naturlige årsager var lidt euforiske over at være i stand til selv at bestemme over vort eget samfund.

Grønlands udmeldelse af EF gav os fornyede kræfter til at skabe grundlaget for en voksende økonomisk uafhængighed på basis af den reelt eneste ressource, som vi havde lige for hænderne, fisken, samt naturligvis den vigtigste levende ressource, menneskene.

Vi har været igennem svære tider i den sidste halvdel af 1980'erne og lærte nødvendigheden af at have en stram økonomisk styring. Forskellige forhold gjorde imidlertid, at vi desværre ikke var helt i stand til selv at lægge parametrene for en sund økonomisk udvikling.

Den berømte torsk – i mange år vores vigtigste indtægtskilde – forsvandt stort set fra de grønlandske farvande. Til illustration heraf kan jeg fortælle Tinget, at torskefiskeriet i 1992 er blevet reduceret til en indtægtskilde af stort set ubetydeligt omfang. Der ventes for i år kun indhandlet ca. 2.000 t torsk. For bare 2 år siden indhandlede vi 90.000 t.

Det røde guld, som de grønlandske rejer er blevet kaldt, har det heller ikke længere så godt. Den gennemsnitligt opnåede pris på vores eksport er faldet med 30 pct. siden 1988,

[Rosing]

hovedsagelig som følge af valutariske og markedsmæssige forhold på det internationale marked.

Samlet mister Grønland i perioden 1992-93 omkring 30 pct. af sin eksport som følge af disse forhold. Hvis vi sætter dette i forhold til den danske økonomi, som drøftes i dag, svarer det til, at Danmark i løbet af et år mistede hele sin eksport af landbrugsvarer og fiskeriprodukter, og det kan nok give en og anden grund til eftertanke.

Hvis jeg nu sluttede mit indlæg her, kunne vi sætte os ned og græde over den mildest talt vanskelige situation, vi befinder os i, men sådan er vi grønlandere heldigvis ikke sat sammen. Vi har allerede vedtaget vores finanslov for 1993 under Landstingets efterårssamling, en finanslov med et budgetteret overskud på 150 mio. kr. trods et indtægtstab på 700 mio. kr. Så kan alle vel forestille sig en del livremme, der har måttet strammes et par huller eller flere.

Vi har måttet skære dybt i hjemmestyrets administration. Vi har ikke mindst været henne og røre ved det, der i mange, mange år har været en hellig ko, hvis man kan bruge det udtryk i grønlandsk sammenhæng, nemlig det, der indtil for 7 år siden blev benævnt Den Kongelige Grønlandske Handel. Den hedder i dag KNI eller Kalaallit Niuersarfik på vores sprog og på dansk Grønlands Handel. Fra at være efter grønlandske forhold en mastodont og en statslig organisation vil Grønlands Handel fra nytår blive delt op i 3 selvstændige aktieselskaber, hvoraf de to vil være fuldt hjemmestyreejede, en detail- og en servicevirksomhed, som skal varetage forsyningen af det grønlandske samfund. En ny rederivirksomhed skal varetage fragttransporten mellem Danmark og Grønland og internt i Grønland. Denne nye konstruktion forventer vi os meget af.

Allerede fra nytår vil fragtraterne mellem Danmark og Grønland falde med 10 pct. og yderligere 10 pct. næste år, og ud fra den betragtning, at vareforsyningen i Grønland stort set stammer fra Danmark, kan alle vel forestille sig, at det samfundsøkonomisk for os er et stort skridt fremad.

Vi har også på andre områder en begrundet formodning om, at vi kan komme helskindet ud af denne situation, som vi trods alt betragter som en forbigående lavkonjunktur. Vi har

lagt mange kræfter i udviklingen af Grønland som et fremtidigt turistland. Som bekendt er det julemandens eget land, vi her taler om. Vi kan allerede se de første spæde resultater, og faktisk har vi en velbegrundet formodning om en mangedobling af turiststrømmen i de næste 10-15 år. Vi anvender en hel del af de midler, vi har, på en investering i fremtiden, som vi er overbevist om ikke kan slå fejl. Det tror jeg alle, der har haft mulighed for at besøge Grønland, vil give mig ret i.

Under de smukke landskaber, som grønlandsfarere bliver så betaget af, findes en rigdom, som ikke er synlig for det blotte øje. De grønlandske råstoffer, som politisk er underlagt det, vi kalder Fællesrådet for Mineralske Råstoffer – et fælles organ for staten og hjemmestyret – er for os og for Danmark et stort økonomisk potentiale. Efter mere end et hundrede år med konstant minedrift i Grønland holder vi nu et hvil, en periode, som vi bruger til at forberede en ny tid med efterforskning og forhåbentlig udvinding af nogle af vore rigdomme.

Grønland er stort set kortlagt rent geologisk, men alt afhænger af verdensmarkedet og de gældende priser på forskellige mineraler. Vi ved, der findes guld, og vi ved, der findes olie og en lang række mineraler i den grønlandske undergrund, og teknologien er i dag så fremskreden, at vi ikke automatisk betragter en mineindustri i et arktisk område som Grønland som en miljømæssig katastrofe.

Når det er sagt, kan jeg ikke lade være med stærkt at understrege, at de miljømæssige hensyn er og vil vedblive at være udslagsgivende for vores villighed til at åbne for en udnyttelse af vore fælles potentielle rigdomme. Ud fra den grundlæggende holdning er vi i nær kontakt med eventuelle internationale investorer, som forhåbentlig inden for en kort årrække vil være villige til i nært samarbejde med os og med Danmark at skabe nye økonomiske muligheder på Grønland.

Ud fra disse betragtninger vil jeg slutte med nogle ord om de kommende forhandlinger mellem hjemmestyret og regeringen om statens bloktilskud til Grønland for den næste periode, som vil strække sig fra 1. januar 1994 og tre år frem.

Som jeg hidtil har fornemmet det gennem de kontakter, der har været mellem Grønland og

[Rosing]

Danmark, har der fra regeringens side været luftet visse signaler om at skære ned på bloktilskuddet ud fra nogle betragtninger om Grønland set på linje med Jylland og øerne som et amt, hvad Grønland jo altså ikke er – skulle jeg hilse og sige. Lad mig på baggrund af det, jeg tidligere har sagt i dag, minde om, hvor utrolig vigtigt det er, at vi i Grønland ikke afskæres fra at udvikle en bæredygtig økonomi netop i de kommende kritiske år og netop på baggrund af den situation, vi befinder os i.

Lad mig endvidere minde om forudsætningen for hjemmestyret, som Danmark og Grønland har været helt enige om, nemlig at hverken staten eller hjemmestyret skal tabe eller vinde på overdragelse af ansvarsområder fra staten til Grønland.

Jeg mener, det må være i Folketingets interesse, og jeg tror såmænd også – med al den tid, jeg tilbringer hernede i Danmark – i den danske befolknings interesse, at vi i videst muligt omfang forvalter det danske bloktilskud så fornuftigt som muligt ud fra en fælles interesse i en harmonisk fortsættelse af det rigsfællesskab, som jeg føler mig overbevist om at vi alle ønsker at bibeholde.

Steenholdt (V):

Der er to forhold ved den danske finanslov, som har særlig bevågenhed fra vores partis, Atassuts, side: Det ene er bevillingerne inden for politiet og retsvæsenet, og det andet er bloktilskuddet.

Det er sørgeligt at konstatere, at det eneste område, der ikke er overdraget til hjemmestyret, nemlig politi- og retsvæsen, nærmest har udviklet sig til en skamplet. Landstinget afskaffede fødestedskriteriet ved lov i 1991. Alligevel opretholdes inden for politiet store lønforskelle mellem tilkaldt og lokal arbejdskraft med den begrundelse, at der ikke er penge til ligeløn. På den baggrund skal Atassut appellere om, at der afsættes tilstrækkelige midler på finansloven til en lønudjævning ved de kommende overenskomstforhandlinger med Dansk Politiforbund. Alle andre områder har nået dette mål.

Grønland råder stadig ikke over lukkede fængsler. Derfor deporteres hvert år grønlandske lovovertrædere til Danmark. Uagtet at lovovertræderne selv er skyld i de foranstaltninger, der bruges mod dem, er det ikke rimeligt,

ja, det er faktisk umenneskeligt, at fangerne indsættes i et for dem fremmed land, hvor de i nogle tilfælde ikke engang forstår sproget. Jeg gad nok se, hvordan den danske befolkning ville reagere, hvis danske lovovertrædere blev sendt til et fremmed land med en anden kultur for at afsone deres straf. Jeg er sikker på, at ingen i dette høje Ting ville acceptere sådanne tilstande. Ikke desto mindre er det reelt set det, der sker i dag i en fjern hjemmestyret del af det danske rige, i mit land, i Grønland.

Derfor skal jeg under denne behandling af finansloven anmode om, at der afsættes penge til snarest at etablere en lukket anstalt i Grønland.

Det flerårige forlig om størrelsen af bloktilskuddet til Grønland udløber først med udgangen af 1993. Derfor kender vi bevillingen for 1993 og skal ikke komme med yderligere bemærkninger hertil.

Jeg vil imidlertid med adresse til de bloktilskudsforhandlinger, som netop er indledt, komme med nogle korte bemærkninger om vort partis, Atassuts, syn på Grønlands økonomiske situation. Jeg finder specielt dette påkrævet set i lyset af den situation, Færøerne er havnet i, og de politiske dønninger, dette har affødt over for Grønland fra visse partiers side her i Tinget. Havde det ikke været for Atassut, havde Siumut og Inuit Ataqatigiit ført Grønland helt ned i den økonomiske afgrund. Vi standsede heldigvis på kanten i 1987, og via samarbejde lykkedes det os at blive her, også selv om den generelle økonomiske afmatning sammenholdt med det alvorligt svigtende fiskeri igen har bragt os betænkeligt nær afgrunden.

I denne situation har Atassut valgt at indgå et finanslovforlig med de grønlandske landstyrepartier. Der er således i Grønland bred enighed om den overordnede økonomiske målsætning, nemlig at sætte tæring efter næring. Lad mig derfor slå fast med syvtommer-søm, at der ingen fare er for, at Grønland havner i samme situation som Færøerne, medmindre den danske regering og det danske Folketing fremturer med en nedsættelse af bloktilskuddet til Grønland i de kommende forhandlinger.

Fleire forhold gør nemlig Grønlands økonomi ekstra sårbar i disse år. Foruden de kommende bloktilskudsforhandlinger udløber

[Steenholdt]

Grønlands fiskeriaftale med EF i 1994. Vi står her over for meget svære forhandlinger, især fordi der kun er meget få fisk i de grønlandske farvande i disse år. Grønland har ikke længere indtægter fra minedrift, og der vil gå mindst fem år, før vi måske kan få nye indtægter på dette område.

Det grønlandske Landsting har gennem de sidste fire år været skruet ned på lavt blus og fortsætter hermed. Vi må derfor appellere til regeringen og Folketinget om ikke i en generel spareiver at slukke flammen helt uden hensyn til realiteterne.

Lad mig til slut understrege, at vores parti, Atassut, kæmper for et Grønland, der i langt højere grad er uafhængigt af bloktilskuddet. Vi er klar over, at det vil vare mange år endnu, især hvis Atassut ikke får regeringsmagten i Grønland.

Til allersidst har jeg et par spørgsmål til justitsministeren: Hvor langt er man nået i Justitsministeriet om en gammel sag, nemlig om et grønlandsk kørekort? De positive svar, justitsministeren adskillige gange har givet mig her i salen, er endnu ikke blevet realiseret. Hvordan kan man ombytte et grønlandsk kørekort til et dansk kørekort? Hvad omfatter den såkaldte begrænsede prøve? Kan ferierende fra Grønland bruge deres kørekort i Danmark? Hvad med dem, som er flyttet til Danmark?

(Kort bemærkning).

Rosing (S):

Jeg plejer ikke at ville bruge Folketingets talerstol til en intern partipolitisk grønlandsk diskussion, men jeg må tage ordet, når hr. Steenholdt udtaler, at hvis Atassut, som hr. Steenholdt repræsenterer, ikke havde råbt vagt i gevær, ville det parti, jeg repræsenterer, Siunut, sammen med det koalitionsparti, vi har i dag, Inuit Ataqatigiit, have ført Grønland ud i en økonomisk afgrund. Jeg synes, jeg netop med det, jeg har sagt, har prøvet at vise, at vi står i nogle meget store vanskeligheder økonomisk også i Grønland, men at vi har en styring, så vi ved, hvilken vej vi går. Vi kender grænsen for det. Jeg mener principielt ikke, den politiske diskussion om Grønland ud fra hjemmestyretanken skal føres her i Folketinget. Jeg mener, den skal føres hjemme i Grønland.

Og så et lille hjertesuk i den forbindelse: at vi i Grønland desværre mangler en opposition. Jeg tror, det næste, der skal laves, er en plakat, hvor der står: »Opposition søges« eller »Eftersøgning af en opposition«, for vi har den ikke derhjemme. Det kan lyde sådan, når hr. Steenholdt siger det, han siger herfra, men vi har den desværre ikke derhjemme, og vi kunne godt trænge til den, for det er altid godt med lidt slagsmål og lidt makkerskab også i det politiske arbejde.

(Kort bemærkning).

Steenholdt (V):

For et øjeblik siden talte hr. Rosing om KNI, og det var netop vores partis ønske allerede for flere år siden, at der skulle privatisering til, for at det kunne betale sig. Alle vores politiske mål er efterhånden blevet overtaget af de regerende partier, og vi plejer at sige til dem, at det er godt, de har overtaget vores partipolitiske målsætning for at redde sig fra den socialdemokratiske – som de kalder det – målsætning.

Jo, jeg tror nok, regeringen ved det. Det var i 1987, de grønlandske landsstyrepartier sendte en ansøgning til den danske regering, men det var lidt vanskeligt at opnå lånet. Vores parti var nødt til at komme til, og på den måde undgik vi økonomisk ruin i 1987. Jeg vil i hvert fald ikke have, det skal gentage sig, og derfor har jeg i mit indlæg sagt, at jeg sandelig håber, vi vil klare vores situation bedre, end det er tilfældet med den nuværende økonomiske situation på Færøerne.

Jacob Lindenskov (S):

Hr. formand, den sidste taler nævnte den færøske situation. Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger netop om den færøske situation, som sådan set ikke er så spændende på det økonomiske område.

Bestræbelserne på at bringe balance i fiskeriets økonomi vil være den største opgave for det færøske samfund i den kommende tid, men det vil sandelig også være en opgave, der er forbundet med mange og trange vanskeligheder. En af forudsætningerne for, at regeringen ville medvirke til at tilføre Færøerne nødvendig likvid kapital nu i efteråret, var, at Lagtingets finanslov for 1993 balancerede. Denne forudsætning agter landsstyret at søge gen-

[Jacob Lindenskov]

nemført med det meget stærkt reducerede finanslovsforslag, der i disse dage, måske i disse timer, er til behandling i Lagtinget.

Denne endog meget hårde betingelse, færingerne har fået, oven i de betydelige besparelser, der allerede er gennemført i de offentlige budgetter – vi har jo haft nogle af disse diskussioner her i salen på det sidste – har desværre sin meget negative effekt på arbejdsmarkedet med en meget stærkt øget arbejdsløshed. De sociale rettigheder i en arbejdsløshedssituation ligger på et meget lavt niveau i sammenligning med danske forhold, og den maksimale arbejdsløshedsunderstøttelse ligger på 70 pct. af en arbejders overenskomstløn. For en del husstande vil situationen, som den er på Færøerne med den store arbejdsløshed, betyde et farvel til hus og hjem og for nogles vedkommende tillige farvel til en fremtid på Færøerne måske for steds. Dette lyder meget uhyggeligt, men i en periode med katastrofalt ressourcesvigt, sådan som Færøerne for tiden og desværre nok for en tid fremover vil bære tydeligt præg af, har det sin store positive værdi, at de unge endnu har mulighed for at uddanne sig i erhvervslivet, i fiskeriet og på andre felter.

Med uddannelsen som baggrund er der basis for at bruge sine færdigheder andre steder, men for en tid fremover er det nok uden for Færøerne, i andre lande og delvis i andre landes flåder. Hvis denne mulighed for bevægelse ikke fandtes, ville situationen være, som hr. Steenholdt også har nævnt det, langt, langt værre og ulige sværere for mange familier, end tilfældet dog er. Også derfor har det den allerstørste værdi, at vore unge også har adgang til det danske uddannelsessystem.

Ved sundhedsministerens lovforslag nr. L 113, som formentlig i morgen vil blive vedtaget her i Tinget, stiger udgifterne ved brug af Rigshospitalet. Den samlede drift udlignes nu på de enkelte amter iberegnet Færøerne og Grønland. Det vil således være en fordyrelse for alle brugere. I denne forbindelse henstiller jeg, at det tages op til overvejelse at inkorporere de sygehusspecialer, der findes på Færøerne, i udvælgelsen af specialegodkendte sygehuse, jf. lovforslag nr. L 49. Færøerne har en vis kapacitet på områder som f.eks. ortopædkirurgi, der vil kunne udnyttes betydelig bedre økonomisk med en samkøring, end tilfældet er i øjeblikket, og det skulle kunne blive til fælles gavn.

Ved åbningsdebatten i oktober nævnte jeg mineralforekomster og udnyttelser heraf i færøsk undergrund som en naturlig opgave for Færøerne og Danmark at gå i gang med i fællesskab. Nu kan jeg lige nævne, at vi har fået at vide, at vi får statsministerbesøg på Færøerne på mandag. Vi bør udvikle denne mulighed så stærkt som overhovedet muligt også i erkendelse af, at Færøerne såvel som Danmark har brug for at komme i gang med andre og forhåbentlig mere sikre beskæftigelses- og indkomstmuligheder, end den enstrængede fiskerifafhængighed – som den viser sig netop i disse tider for Færøerne – byder på.

Omverdenen er på det seneste blevet bibragt det indtryk – oven i alle ulykkerne, kan vi sige – at Færøerne mere og mere vil være afhængig af direkte tilskud fra Danmark. Dette er nu ikke tilfældet. Når man gennemgår de bindinger og de forbindelser, der rører sig mellem Danmark og Færøerne, vil en objektiv vurdering give et meget mere nuanceret billede af virkeligheden.

Der har været fokuseret ret meget på den færøske økonomiske krise, og vist er det et gode, at Færøerne får bred pressedækning i Danmark. Det kan vel kun være et sundhedstegn. Efterårets fokusering på Færøerne har på en måde givet et ulige smukkere resultat end den store udstilling om Færøerne i Forum i 1986, men i sandhedens interesse må jeg erkende, at det ikke var for det gode, at Færøerne i denne omgang kom på danskens tunge.

At den færøske økonomi er i dyb krise, er der jo tegn på i sol og måne, men vi bør vide, at den færøske økonomi er meget tæt vævet ind i den danske økonomi, og den er på ulige mange måder også tæt knyttet til det danske samfund som helhed på godt og ondt. Den meget tætte og daglige forbindelse giver sig bl.a. udslag i stor omsætning, varesalg, fra Danmark til Færøerne. Om det så er torsk og kuller af dansk herkomst, findes den også i handelen i Tórshavn. Derfor må det billede, der tegnes i danske aviser og tv i disse dage, betegnes som meget ensidigt, ja, forstemmende. Det er ikke skitsen af den samlede færøske situation. Det understreges måske af den alvorlige ulykke med helikopteren i går på Færøerne med de store menneskelige konsekvenser.

Jeg vil til slut gerne takke Folketingets medlemmer for en meget god behandling af færø-

[Jacob Lindenskov]

ske anliggender. Jeg føler, Folketinget gør sig umage, når færøske anliggender og færøske sager er til behandling, og færøske ansøkelser kommer som regel frem på en værdig måde.

Jeg vil gerne rette en tak til statsministeren som Færøernes minister, selv om han ikke er til stede i dag, for den meget gode behandling af sit specielle ressortområde, Færøerne, og ligeledes de respektive ministre for veludført arbejde i forbindelse med de love og bestemmelser, der er gennemført i dette år.

Den strenge økonomiske kur, Færøerne nu gennemgår, kræver politisk beslutsomhed. Evner vi det, vil vi genvinde et økonomisk stabilt samfund, hvor der igen vil være brug for alle kræfter, og bidrag til opretholdelse af gode relationer mellem Færøerne og Folketinget vil absolut være til gavn for genskabelse af et stabilt og sundt færøsk samfund.

Breckmann (Fær.):

Statsministeren besøger Færøerne i næste uge for anden gang i de forløbne ti år. Denne gang for at underskrive aftalen mellem regeringen og landsstyret om overdragelse af administrationen af Færøernes undergrund og eventuelle råstoffer i den. Hjertelig velkommen! Dette besøg gør juleugen i år historisk, men derefter har vi vist ikke så meget at se frem til andet end blod, sved og tårer.

Et af tidens tegn ligger i den foreliggende finanslov, der omfatter statens lånegaranti til Færøerne på omkring 500 mio. kr. ud over ca. 1 mia. kr., som Færøerne får i statsstøtte, og det svarer til ca. 40 pct. af den årlige statsstøtte, Grønland modtager. Lånegarantien er måske kun begyndelsen – desværre – på en omfattende, men nødvendig omlægning af Færøernes økonomi. Det må vi bare se i øjnene.

Kendsgerningen om undergrundens overdragelse, hvis Socialdemokratiet her på Tinge tillader det, gør det unødvendigt at spekulere så meget over årsagen til, at statsministeren uventet i efteråret besluttede at afhænde den til landsstyret. Dog kan jeg ikke lade være med at se en sammenhæng mellem Færøernes desperate økonomiske situation, der blev klarlagt i det rådgivende udvalgs årsrapport og Finanstilsynets beslutning i august-september om at likvidere vore to store banker – der dog siden hen er blevet reddet – og på den anden side regeringens beslutning om at løse op for en vi-

dere udvikling og forhåbentlig en udvinding af vor undergrunds mulige råstoffer. Håbet om råstofforekomster udgør på længere sigt Færøernes bedste chance for at opretholde den nødvendige levestandard og vort samfunds beståen, hvad der kan forebygge en masseflugt af det færøske folk til Danmark. Den danske pressehætz hjulpet godt på vej af Fremskridtspartiet har delvis ødelagt Færøernes mulighed for at fungere i et normalt økonomisk forhold til udlandet.

Under sit desværre så korte besøg på Færøerne vil statsministeren få lejlighed til at se, hvordan vor del af riget forsøger at kæmpe sig igennem krisen, hvis sværeste del stadig ligger forude, ja, vel langt ind i 1990'erne, hvis fiskeriet ikke hurtigt kommer sig.

Lagtinget prøver i disse dage at leve op til det danske krav om at balancere finansloven for 1993. Vi skal fjerne de sidste par års ca. 15 pct.s underskud her og nu, og det svarer, som jeg har sagt før, til et krav om, at Folketinget skulle få denne finanslov for 1993 til at balancere ved at fjerne det forventede 40 mia. kr.s underskud på én gang, og det ville blive en svær opgave selv for en dygtig finansminister.

Jeg kan gentage, at siden Folkeflokkens genindtræden i landsstyret i 1989 har vi reduceret Lagtingets budget fra ca. 3.500 mio. kr. i 1989 til 2.500 mio. kr. til næste år, det vil sige med et tal, der ville svare til 90 mia. kr. i besparelser i dansk målestok. Det ville forekomme uoverkommeligt her i Danmark, og derudover har landskassen siden 1988 betalt effektive garantiforpligtelser, der i danske tal ville svare til 130 mia. kr.

Disse kæmpeindhug i vores økonomi har medført, at den danske statsstøtte til Færøerne helst skal blive mindre i 1993 end i år, og det er et skridt i den rigtige retning for begge parter og første gang i mange år, måske nogen sinde, at det er sket. Vi har siden 1989 klaret at vende et underskud på betalingsbalancen til et overskud i 1990, 1991 og forhåbentlig også i 1992 med et tal, der i dansk målestok ville svare til 150 mia. kr. i årligt gennemsnit i forhold til 1988, men prisen har desværre været et årligt budgetunderskud på ca. 50 mia. kr. i danske forholdstal, og det er disse besparelser på ca. 400 mio. kr., som vi bliver pålagt at fjerne i 1993 fra lagtingsbudgettet, selv om regeringen af Folketingets udgiftspartier til venstre i den-

[Breckmann]

ne sal bliver tvunget til selv at leve med et sådant.

På samme måde som den danske statsgæld er vokset med ca. 100 mia. kr. de sidste tre år på grund af den socialistiske oppositions uvilje imod at spare i det offentlige, så den nu udgør 55 pct. af det danske BNP, er Færøernes offentlige gæld vokset til ca. 40 pct. af vort BNP. Ca. 25 pct. af den danske finanslov er afsat til rentebetaling mod kun ca. 15 pct. af Lagtingets budget, men i modsætning til Danmark vokser Færøernes offentlige andel af udlandsgælden, mens den danske udlandsgæld bliver mindre. Lagtinget kan nemlig ikke låne til sit behov indenlands. Det gør Folketinget derimod i meget udstrakt grad.

På den positive side prøver vi nu på Færøerne at sænke den færøske selskabsskat helt ned til 22 pct. Derudover prøver vi at indføre en bruttoskat med mindre rentefradragsret, og forhåbentlig får vi lov til på længere sigt at sænke skattetrykket på Færøerne, selv om IMF nu våger over os.

Statsministeren vil også opleve, at Færøerne har desperat brug for at få erhvervslivets og kommunernes gæld saneret, og det klarer vi næppe med egne kræfter alene, hvis fiskefangsterne ikke øges hurtigt, som sagt. Og hellere før end senere bliver Landsstyret nok nødt til at forhandle med regeringen om en helhedsplan for en gældssanering, hvis ikke den færøske økonomi skal gå i stå og stilstanden ende med noget så uhyggeligt og uoverskueligt som et lands bankerot. Det bliver uholdbart for regeringen også, at en del af rigsfællesskabet holder op med at fungere med masseaflytning til følge, og det giver måske endda besværligheder for Danmarks økonomi, hvis man skal til at absorbere i hundredvis, måske endda i tusindvis af færinger, der strømmer hertil.

Færøernes voldsomme økonomiske krise skyldes, som det måske er bekendt, to hovedårsager. Den ene er den store gældsætning især fra 1985-1988, hvor Folketallet blev holdt uden for politisk indflydelse af det daværende socialistiske landsstyre. Den anden årsag er den 50 pct.s nedgang i de hjemlige fiskefangster siden 1985. Fiskeindustrien er jo vor eneste indtægtskilde og udgør 98 pct. af vor eksportværdi.

Politisk er det meget begrænset, hvor hurtigt Lagtinget kan ændre og forbedre vor økono-

mi; der findes næppe noget mirakelmiddel. Og dog kan man ikke lade være med at gentage nogle af de politiske fejlgreb, der både er skyld i Færøernes, men også Danmarks strukturelle skævheder og økonomiske problemer – for vi har vel nogle af disse problemer tilfælles.

I Folketallet synes vi, at kravet fra regeringen om at sænke finansloven med 10 pct. fra den ene dag til den anden ud over de 20 pct., den allerede er reduceret med siden 1989, var for skrap. Derimod giver kravet os en mulighed for at tvinge vore landsstyrepartnere, nemlig Socialdemokraterne, til at gå ind for en hårdt tiltrængt sænkning af det offentlige lønniveau, og det bliver derfor sænket med en 10-15 pct. i 1993. Det er vel et indgreb, som heller ikke Danmark ville have klaret, men som Færøerne nu forsøger.

Jeg selv er bange for, at en anelig sænkning af de offentligt ansattes løn og dermed omkostningsniveauet er »too little and too late« til at redde Færøernes økonomi, hvis som sagt fiskeriet ikke kommer sig – og det snart. Siden 1989 har landsstyret nemlig formindsket støtten til fiskerierhvervet fra 550 til 130 mio. kr. årligt, dvs. med en beløbsramme, der svarer til 130 mia. kr. i dansk målestok. Denne 75 pct.s støttereduktion har rystet vort hovederhverv i sin grundvold og medført 40 pct.s nedgang i fiskernes indtægt fra i fjor til næste år, så det er på tide, at de offentligt ansatte nu viser en solidaritet med fiskerne og med lønmodtagerne i håndværks-, industri- og arbejderforbundene, der har haft 20 pct.s nedgang i deres reelle indtægter allerede, hvis de ikke har mistet deres arbejde oven i købet.

Statsministeren vil opleve en voldsom og ny lig forøgelse i Færøernes ledighed fra 0 til ca. 15 pct. på kun 2 år, og antallet af arbejdsløse fordobles formentlig allerede i begyndelsen af det kommende år, da krisen rigtig gør om sig i massefallitter og lukninger først i fiskerisektoren, siden i erhvervene, i handelslivet og til sidst selvfølgelig også i den offentlige sektor.

Dette her er lidt af en dommedagstale. I stedet burde man måske hellere komme med en opmuntring, for vi ved jo, at når »the going gets tough, the tough get going«. Jovist, men en opretning af Færøernes økonomi – og for resten en yderligere forbedring af den danske økonomi – beror på nogle ganske bestemte politiske forudsætninger, som ikke vil være til

[Breckmann]

stede, før udgiftspartierne til venstre både i Lagtinget og her i folketingssalen gør sig nogle grundlæggende og naturbestemte økonomiske jernregler klokkeklare.

De fleste af disse jernlove har med konflikten mellem den førte blandingsøkonomiske skattepolitik og den menneskelige natur at gøre, og det skader vel ikke, at det bliver nævnt herfra en gang til. De er nemlig gamle og har stået tidens prøve. Den arabiske økonom Ibn Chaldun udtrykte problemet i sin samtid flere hundrede år tilbage med ordene – hvis jeg må have lov at citere:

»I begyndelsen af dynastiet blev et stort provenu indhentet med et lavt skattetryk, men i slutningen af dynastiet blev et lille provenu indhentet med et højt skattetryk, og vi prøver på at komme tilbage til et lavt skattetryk med et stort provenu.« Sagde denne arabiske vismand.

I dette århundrede har man bevist klogskaben i Chalduns råd flere gange. I USA under Calvin Coolidge fik statskassen i 1929 dobbelt så stort et provenu som i 1920 med en 60 pct.s sænkning af skattetrykket, men den voldsomme forøgelse af skattetrykket under Roosevelt forlængede og fordybede 1930'ernes verdenskrise.

Under John F. Kennedy – en blind høne kan som bekendt også finde korn – førte den betydelige sænkning af marginalskatterne til 1960'ernes økonomiske vækst og blomstring, lige til Nixon fejlagtigt forøgede skattetrykket for at finansiere Demokraternes Vietnamkrig med 1970'ernes økonomiske depression til følge.

Under Ronald Reagan i vor egen tid førte skattelettelse til, at USA's økonomi voksede totalt med 32 pct., og det svarer jo til hele Vesttysklands BNP. Gennemsnitsindtægten voksede 18 pct., især for de lavestlønnede, ca. 20 millioner nye arbejdspladser blev skabt, renten og inflationen halveredes, teknologien blomstrede smukt, og det skændige budgetunderskud reduceredes fra 6,3 pct. i 1982 til kun 3 pct. af BNP i 1988, just på grund af den store økonomiske vækst, som USA oplevede takket være skattelettelse.

Denne vækst standsede som bekendt brat på grund af Bushs skatteforhøjelser i 1990; han skulle jo købe sig demokratiske stemmer til Golfkrigen. Den stilsandt har været ved, og vi kæmper stadig væk imod den.

Færøernes økonomi står vel næppe til at redde, og Danmark har også dårlige udsigter i længden, hvis man ikke vil lære og tage konsekvensen af socialismens rabundus over hele verden. Her tænker jeg ikke kun på de ideologiske sammenbruds folk og deres katastrofale fejlbedømmelse af Danmarks udenrigspolitik, i sin tid bedst udtrykt i Lasse Budtz' ord: Hvad skal vi egentlig gøre uden Bresjnev? Hvad kommer der efter denne liberale afspændingsmand? spurgte S som bekendt for nogle år siden. Heller ikke tænker jeg så meget på Europas moralske fejhed og handlingslammelse nu om stunder uden USA's førerskab i militære indgreb som f.eks. i Golfen, i Somalia og i Jugoslavien. Nej, jeg tænker mere på de gruelige økonomi- og skattepolitiske fejltagelser, som de ideologiske sammenbruds mænd her på Tinge og selvfølgelig også på Færøerne ikke vil drage lære af. Sammenbruddets folk har nemlig intet at tilbyde et moderne samfund, og dog besætter den kulturradikale elite de moralske og de politiske højdeder, hvorfra deres forfælede meninger offentliggøres af de skattelønnede professionelle agitatorer i monopolmedierne, på læreanstalterne og i de offentlige institutioner. Deres meningsbombardement af den offentlige opfattelse og mening opretholdes med tvangsudskrevne skattepenge.

Det er utroligt, så lidt tidsånden er ændret de sidste 10 år. Blandingsøkonomiens maske er udskiftet fra hr. Svend Auken til hr. Nyrup Rasmussen, men det ideologiske hittegods er stadig det samme hos sammenbruddets folk. Deres dyre lønningslister tvinger denne borgerlige regering til år efter år at lånefinansiere 40-50 mia. kr. for at overbetale SF's og S' voksende skarer af vælgere gennem overførselsindkomster og offentlige lønninger. Forbrugspartierne her på Tinge er ganske ublu i deres selvretfærdige og selvopfyldende stræben efter regeringsmagten uden mindste berettigelse som alternativt system. Forlegenhed over det ideologiske sammenbrud ejer man ikke, kun en higen efter mere kontrol og offentligt formynderi overskygger alle andre hensyn, også hensynet til vælgermassens borgerlige flertal.

Socialdemokraterne og SF var engang folkets partier, og nu er de offentligt ansattes, de overorganiseredes og de misfornøjede interessegrupper partier, og det koster et vedvarende underskud på finansloven. Overførsels-

[Breckmann]

indkomsterne udgør hele 46 pct. af denne finanslov, sammenlignet med kun 31 pct. – heldigvis – af Lagtingets 1993-budget, og dér er statsstøtten iberegnet.

Skævheden i vor arbejdsmarkedsstruktur og den organiserede arbejdsløshed, som undervisningsministeren så godt udtrykte det i en af sine fremsynede bøger for hele 15 år siden, truer stadig med at kæntre vore økonomier. Jeg håber, at regeringen har den nødvendige styrke og smidighed til at gennemtvinge nogle skattelempler, selv om udgiftspartierne i oppositionen ikke tillader større besparelser på finansloven. Vi har næppe tid til at vente på et budgetoverskud; det kommer heller ikke – just på grund af det for høje skattetryk. Skattelempler har nemlig en forløsende virkning på virkelysten, der forårsager større indtjening, mindre tilskyndelse til skattespekulation, et bredere beskatningsgrundlag og derved et større provenu.

Det var befriende at høre statsministeren i sin åbningstale for nylig nævne regeringens ønske om gennem skattelempler at ville bekæmpe sort arbejde; det gøres nemlig kun gennem et lavere skattetryk. På samme måde er Færøernes eneste redning en mere borgerlig og en mere frisindet skatte-, økonomi- og lønningspolitik. Vi lever på en knivsæg, og der er så lidt, der skal gå galt, for vore bedste folk flytter til andre lande, hvor deres høje uddannelse, arbejdslyst og skaberevner bliver værdsat og kan komme til deres ret.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Når hr. Breckmann erklærer, at årsagen til, det er svært at finde løsninger på Færøerne, bl.a. skal søges i, at Fremskridtspartiet har hettet mod Færøerne, så må jeg klart tilbagevise det. Det, Fremskridtspartiet har gjort, er at lægge kendsgerninger om store, store problemer internt i den færøske økonomi frem i offentligheden – kendsgerninger, som ellers ikke ville være nået frem.

Særlig når man sammenligner med det finanslovsforslag for Færøerne, som er blevet fremsat, viser det sig jo, at den måde, man har tænkt sig at spare på på Færøerne, er den dårligste af alle tænkelige, nemlig at beskære hos dem, der har allermindst. De personer, den

personkreds, der egentlig er årsagen til, at det er gået galt på Færøerne, kan fortsætte i deres luksuriøse stillinger med deres luksuriøse liv osv. Dér kæmper vi den lille mands sag – også på Færøerne.

Så når hr. Breckmann siger, at det ikke kunne lade sig gøre at afskaffe underskuddet i Danmark, det store 40 mia. kr.s underskud, på samme måde som man gør det på Færøerne, så vil jeg tage finansministeren så meget i forsvar, at jeg siger: Jo, hvis man skar i overførselsindkomster osv. på samme måde, som man gør på Færøerne, så var det ingen sag at finde 40 mia. kr. – og hvis der var en glad giver, som gav Danmark en økonomisk gave som den, Færøerne får fra Danmark.

Hr. Breckmann var flere gange inde i sammenligninger, hvor han omregnede tallene til danske forhold for at vise, hvor voluminøse de var på Færøerne. Fakta er jo, at hvis vi overfører de subsidier, som Færøerne får fra dansk side, til danske forhold, hvis Danmark fik tilsvarende subsidier, kunne den danske finansminister godskrive en check på over 100 mia. kr. hvert år. Og så var der jo ingen problemer med at få overskud på de danske statsfinanser.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg lyttede med interesse til hr. Breckmanns beskrivelse af de aktuelle færøske økonomiske vanskeligheder og kan opbyde en del sympati for de tanker, som hr. Breckmann – ligesom også i forrige uge – gjorde sig til talsmand for i dag.

Men jeg må nok sige, at mod slutningen af sin tale, hvor hr. Breckmann beskrev den danske økonomi, kom han så langt ud at svømme, bogstaveligt talt, at vi nu har hørt selv Fremskridtspartiets ordfører gå hen og gribe vor finansminister under armen. Det er jo sjældent, og jeg synes, det var på sin plads, at hr. Kim Behnke gjorde det.

Jeg vil gerne advare hr. Breckmann mod den påstand, at det er S og SF, der herinde tvinger finansministeren til at gå ud og låne mellem 40 og 60 mia. kr. Hvis det skal være udtryk for hr. Breckmanns regnekunst og situationsopfattelse, vil han ikke være en egnet talsmand for færøske interesser, for så står hans regnestykker simpelt hen ikke til troende.

(Kort bemærkning)

Breckmann (Fær.):

Jeg kan kun anbefale hr. Kim Behnke at tage til Færøerne sammen med statsministeren på mandag for ved selvsyn at komme til at forstå lidt bedre, hvad der rører sig på Færøerne, og hvilke slags problemer vi har.

Det ville selvfølgelig være utænkeligt, at vi skar de mindstbemidlede i deres indtægter. Vi har derimod sidestillet en del af pensionsudregningerne på Færøerne med de danske, således at de bedststillede pensionister nu godt kan have en indtægt, men ikke samtidig får deres fulde folkepension udbetalt.

Når hr. Kim Behnke taler om den lille mands sag, så har vi sikkert en meget ensartet opfattelse af, hvad den lille mands sag er, for vi er jo klokkeklar over, at det er en borgerlig politik – jo mere frisindet, jo bedre – der gavner den lille mand og hans indtægt bedst. Så der skulle vi ikke have nogen som helst uoverensstemmelse.

Men som sagt kunne jeg godt tænke mig at være vært for hr. Kim Behnke og alle andre her i Folketinget, der kunne tænke sig at vide lidt mere om Færøernes økonomi.

Jeg skal takke hr. Arne Melchior for hans sympati for Færøerne. Han har måske misforstået mig lidt, når han ikke opfattede, at jeg roste finansministeren på det allerkraftigste for hans dygtige arbejde med at tilvejebringe så stort et flertal omkring dette finanslovforlig. Det er virkelig al ære værd. Jeg bør måske også takke CD for, at de har stået sammen med regeringen for at få dette finanslovforlig i hus.

Men vi beklager vel alle sammen – og mest af alle finansministeren – at han ikke får en større sympati fra venstre i salen, således at man undgik et så stort underskud på budgettet, som man desværre er nødt til at få, og som man bliver nødt til at låne sig frem til en løsning af.

(Kort bemærkning)

Kim Behnke (FP):

Jeg takker på egne og partiets vegne for invitationen fra hr. Breckmann. Fremskridtspartiet har, som det vil være hr. Breckmann bekendt, allerede haft en delegation på Færøerne, hvor vi ved selvsyn har fået en foreløbig, men alligevel en endda temmelig grundig indsigt i meget af det, der foregår på Færøerne. Vi har set forslaget til finanslov for Færøerne, osv.

Men det var ikke den sidste tur. Der kommer mange flere ture fra Fremskridtspartiet til Færøerne, og i den forbindelse vil vi selvfølgelig tage imod invitationen fra hr. Breckmann.

Tommy Dinesen (SF):

Det har jo været en forholdsvis lang debat, og skal man drage nogle konklusioner, så har det været meget spændende at høre, at finansministeren er jublende glad – det var finansministeren i hvert fald i går. Hr. Svend Heiselberg syntes, at han var ude at give julegaver, og i Kristeligt Folkeparti syntes man, at det var godt, missionærerne havde fået noget, men der var så ikke blevet noget til sømandspræsterne. Alle er tilsyneladende glade. De Radikale er, må jeg nok sige, så ansvarsbevidste, at det næsten gør ondt. Det er der ikke noget nyt i.

Men når jeg hører debatten, kan jeg ikke lade være med at tænke på, at hvis der havde siddet 25 arbejdsløse matroser eller nogle af de fyrede fra Unibank eller andre arbejdsløse og hørt debatten, hvad havde de så tænkt? Havde de fået noget med hjem? Det tror jeg ikke, for debatten har kørt meget overordnet og meget pænt og ikke særlig konkret på ret mange områder.

Det er, fordi det hele er aftalt i forvejen, og så må det være irriterende for forligspartierne, når SF bliver ved med at sige, at der ikke bliver gjort nok for de arbejdsløse. Det er den reelle grund til, at SF's forhandlere blev smidt ud, dengang der var forhandling om finansloven.

Hvor er så det konkrete i det her? Ja, hvad er der sket, siden finanslovaftalen blev indgået? En dag var det 750 mennesker i Unibank, der blev fyret, der var nogle fra Hafnia, der var 16 på Gørlev Maskinfabrik, osv. Efterhånden er overskrifterne ikke ret store; det er altså blevet hverdag. Men hvor er der så arbejdspladser, når man nu også fyrer inden for det offentlige? De skal over i det private, siger man, men hvor er de arbejdspladser? De kommer i virkeligheden ikke.

Når man siger – Socialdemokraterne var også inde på det i går – at det er et godt forlig, fordi der er 20.000 arbejdspladser i det, så må jeg indrømme, at jeg bliver forarget. Jeg bliver forarget, fordi jeg ved, at der f.eks. foregår nogle forhandlinger om DSB, hvor der over en 4-årig periode skal fyres godt og vel 2.000 mand, hvis det bliver til noget, og i den sidste

[Tommy Dinesen]

4-årige periode blev der fyret 1.700 mand; noget tilsvarende gør sig gældende hos privatbanerne. Samtidig med at vi leder efter arbejdspladser, fyrer vi folk inden for det offentlige.

Den 4-årige aftale, der nu bliver forhandlet i al hemmelighed, vil SF have ned i salen til debat, og det er netop for at forhindre, at den slags bliver aftalt om natten eller i hemmelighed. For det strider jo mod det, som man går og siger er så godt i denne finanslov. Det er jo ikke rigtigt. Man gør jo bare det modsatte; man gør det bare på et senere tidspunkt.

Hvis jeg skal være konkret, kan jeg fortælle, at jeg blev ringet op forleden dag af nogle mennesker – det er selvfølgelig ikke nogen af dem, der ryger ind i avisoverskrifterne, men det drejede sig altså om 17-18 mennesker i DSB. De bliver nu fyret, nogle af dem i Århus, nogle af dem i Kalundborg, fordi der skal spares; det er det, man antager chefer til. Der bliver flere chefer, der bliver færre af de andre.

Hvad har de så fundet ud af? Ja, jeg bruger dette eksempel, fordi der er ret mange, der har bil og har prøvet at køre om bord i en færge. Hvad skal der nu ske? Jo, man skal ikke længere stoppe, før man kører om bord. Man skal gå op i cafeteriet og købe sig en billet. DSB-folkene ryster selvfølgelig på hovedet, ikke fordi de bliver arbejdsløse, men fordi det giver så mange muligheder for snyd.

Det er jo det, der ligger i de mange offentlige besparelser: man sparer bare, og så kører den derudad. Sidste gang, man lavede en 4-årig aftale, var der noget med, at »Peder Paars« og »Niels Klim« skulle sælges. Finansministeren fortalte mig, at det var en god business. Men de 750 mio. kr. er bare væk. 750 mio. kr. er bare væk! Det er derfor, vi gerne vil have, at disse ting diskuteres her i salen.

Jeg vil også godt gøre opmærksom på, at vi i en forespørgselsdebat har vedtaget – der er i hvert fald flertal for det – at der skal købes nyt materiel til privatbanerne. Det er nu blevet væk. Jeg hørte godt, at De Radikale nævnte det. Det med det nye materiel er nu blevet væk, men det er der altså flertal for, og vi vil ikke være med til, at det bliver forhandlet andre steder end her. Vi vil i hvert fald have offentlighed om disse ting.

Det allermest forargelige, hr. finansminister – eller, det må man vist ikke sige ...

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Nej, det må man ikke sige.

Tommy Dinesen (SF):

Det allermest forargelige er måske, at det de sidste 5-6 år fra finansministeren og også fra regeringen har lydt: Til næste år kommer der gang i den! Flere i arbejde, flere i arbejde! Nu kommer vi altså hen i 1994, måske 1995. Der kommer ikke flere i arbejde; jeg tror ikke på det. Jeg ville gerne tro på det.

Jeg tror – desværre – at i år 2000 er der 300.000 eller 400.000 arbejdsløse i dette land, og det vil vi aldrig komme ud af, hvis denne regering fortsætter på samme måde, som man har gjort hidtil.

Arne Melchior (CD):

CD's fortrinlige finanslovsordfører var i sin tale i dag også inde på, at CD finder, at en velbemandet og velfungerende offentlig sektor er en vigtig forudsætning også for den private sektors trivsel, hvad enten det gælder de private familier og borgere eller det private erhvervsliv.

På den baggrund og med dette som udgangspunkt mener jeg ikke, at vi kan undlade i dagens debat at nævne en af de sjældne – heldigvis i nyere tid sjældne – overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, der i disse dage og endnu i disse timer foregår inden for det københavnske postvæsen. Jeg ved, at der skulle falde dom i Arbejdsretten i eftermiddag; jeg kender ikke dens udfald. Men jeg må advare de pågældende, der laver denne arbejdsnedlæggelse på en måde, der tager ordentlige, fredelige danske borgere som gidsler på en helt uanstændig måde. Hvis ikke de pågældende medarbejdere i den offentlige sektor kender, om jeg så må sige, deres besøgstid eller tiden for ret postudbringelse, så undergraver de tilliden til den etat, som jeg vil erklære mig som en personlig ven af, og som er en væsentlig forudsætning for, at det samfund, vi lever i, har så fornem en funktionsduelighed, som tilfældet er.

Samfundet må beskytte virksomheder og familier i vitale interesser. For strejkens årsag er såmænd ingen anden, end at man har bedt de dertil ansatte personer om at udbringe de breve, de får penge for at udbringe. Og når de har nægtet det, skal der selvfølgelig skrives disciplin

[Arne Melchior]

plinært ind. Og så er man altså så mimoseagtig, at man går i strejke, og så opretholder man den strejke dag efter dag. Det må nu have en ende.

Justitsministeren (Engell):

Det er hr. Steenholdts bemærkninger og de spørgsmål, som hr. Steenholdt stillede tidligere under debatten, som kalder mig på tålerstolen.

Jeg vil godt indledningsvis slå fast over for hr. Steenholdt, at det danske Justitsministerium gennem de senere år og også i år har investeret og investerer millionbeløb for at forbedre retsvæsenets og politiets forhold i Grønland, og derfor må jeg generelt sige, at jeg synes ikke, at hr. Steenholdts betragtninger om situationen for rets- og politivæsenet i Grønland var rimelige. Gennem de senere år har vi investeret millioner af kroner i nye bygninger, bygning af et nyt politiskib, gennemførelsen af et stort forbedringsprogram for de grønlandske detentioner, forbedringer af grønlandske retsbygninger osv., osv., kort sagt investeringer, som rent forholdsmæssigt bestemt kan måle sig med, hvad der investeres i Danmark i disse år.

Dette var altså en generel bemærkning til hr. Steenholdts synspunkter, som jeg som sagt synes var for hårde og ikke retfærdige.

Hr. Steenholdt spurgte mig også om de grønlandske kørekort og situationen i forbindelse med ombytning af disse kørekort. Det er jo sådan, som hr. Steenholdt også ved, at vi vedtog den nye grønlandske færdselslov med ikrafttræden den 1. oktober 1992, og her blev det besluttet at tilvejebringe mulighed for, at grønlandske kørekort kan ombyttes til danske på betingelse af, at man aflægger en orienterende køreprøve.

Dette forudsætter dog, at forholdene omkring køreundervisningen og køreprøveafholdelsen i Grønland bliver lagt i noget fastere rammer end hidtil. Jeg kan sige, at det nødvendige regelsæt til den forbedrede grønlandske køreuddannelse, herunder også udarbejdelsen af en ny grønlandsk teoribog, er under udarbejdelse i øjeblikket i samarbejde mellem Justitsministeriet og politimesteren i Grønland, og jeg håber, at regeludkastene kan være klar til forelæggelse for Grønlands Landsting i forbindelse med forårssamlingen.

Når ordningen er bragt på plads, vil det betyde, at indehaveren af et grønlandsk kørekort bliver sparet for at gennemgå en fuldstændig dansk køreuddannelse. Den pågældende skal bare henvende sig til et af politiets kørekortkontorer i Danmark og få berammet en orienterende køreprøve. Den består som bekendt af både en teoretisk og en praktisk del, fuldstændig som den almindelige danske køreprøve. Hvis man består prøven første gang, er det gratis, og når prøven er bestået, udstedes det danske kørekort, som koster 200 kr.

Det er tanken, at det også under kortvarige turistophold skal være en betingelse for at kunne køre i Danmark, at den pågældende har bestået en orienterende køreprøve, og det er klart, at disse ting selvfølgelig skal ses i lyset af de færdselssikkerhedsmæssige krav, vi nu engang må stille i den danske færdselslovgivning. Men med gennemførelsen af den grønlandske færdselslov og det opfølgende arbejde, der nu er gået i gang, har vi skabt nogle rammer, som jeg synes er rimelige, også over for den del af den grønlandske befolkning, der gerne vil have mulighed for at føre bil i Danmark.

Hr. Steenholdt nævnte også en anden ting, som vi jo har diskuteret i en periode, nemlig spørgsmålet vedrørende løn- og ansættelsesvilkårene for politifolkene i Grønland. Det er jo sådan, at i forbindelse med den seneste aftale om justering af tjenestemandslønningerne i Grønland, der trådte i kraft den 1. april 1991, er der sket en delvis udjævning af lønforskellene. Siden har det ikke været muligt at komme videre med sagen, og det er heller ikke muligt at anvende yderligere lønkrøner i indeværende overenskomstperiode. En udjævning har heller ikke kunnet gennemføres i forbindelse med fordelingen af puljemidler, men Finansministeriet og CO II har haft de første indledende drøftelser vedrørende den kommende overenskomstperiode. Disse drøftelser vil muligvis – og forhåbentlig da – kunne føre til en løsning af problemet, eventuelt gennem en gradvis udjævning af de eksisterende lønforskelle.

Det sidste spørgsmål, hr. Steenholdt rejste, som vi jo også har haft lejlighed til at diskutere tidligere, og som jeg også har talt med de grønlandske myndigheder om, er spørgsmålet om afsoningsforholdene i Grønland. Jeg må sige lige ud, som jeg har sagt det tidligere: Inden for rammerne af de statsmidler, vi har til rådig-

[Justitsministeren]

hed for anlægsbudgetterne, bliver der hverken til næste år eller i de kommende år mulighed for at bygge et nyt lukket fængsel i Grønland. Det er en investering af et sådant omfang og med så store årlige driftsudgifter i forhold til det antal indsatte, vi taler om, at det økonomisk ikke er realistisk, og derfor skal vi prøve at finde andre løsninger. Jeg er i hovedsagen enig i de intentioner, hr. Steenholdt kom ind på, og det er jo også baggrunden for, at jeg selv har foreslået, at vi i forbindelse med anstalten for domfældte i Nuuk etablerer et særligt lukket afsnit, så forhåbentlig nogle af dem, der i dag anbringes i Herstedvester, vil kunne blive i Grønland. Dermed får man yderligere en streng på buen i sanktionssystemet i Grønland, der indebærer, at nogle af de grovere kriminelle i Grønland, der i dag anbringes under åbne forhold, vil kunne anbringes i denne lukkede afdeling i Nuuk.

Prisen for dette projekt er 30-35 mio. kr., og det var min hensigt, at jeg ville have drøftet det med de grønlandske myndigheder i sommer. Nu måtte jeg desværre aflyse rejsen, men vi har jo fortsat en dialog om projektet, som jeg håber vi kan vende tilbage til.

Jeg vil også understrege, at ud over tilvejebringelsen af de nødvendige midler er det en betingelse for, at et sådant projekt kan realiseres, at der er tilstrækkelige beskæftigelsesmuligheder for de indsatte. Her ligger der efter min opfattelse helt klart en forpligtelse for det grønlandske samfund – og her tænker jeg også på myndighederne i Nuuk – til at være behjælpelige med at fremskaffe sådanne realistiske beskæftigelsesmuligheder for de indsatte. Det er et af de problemer, vi også må have bragt på plads.

(Kort bemærkning).

Steenholdt (V):

Jeg takker justitsministeren for svaret. Vi er heller ikke blinde for, at den danske regering har investeret millionbeløb i bygninger, og det er nok også virkelig tiltrængt, da der har været adskillige dødsfald i de grønlandske detentioner. Jeg synes, det var godt gjort af den danske regering at forbedre dem, men alle disse bygninger får kun glade brugere, hvis syddanske og grønlandske politifolk får samme løn for samme arbejde. Det må da være alle tiders, både for justitsministeren og for os alle sammen i

Grønland, og jeg håber sandelig, at vi kan nå frem til det. Jeg tror faktisk, vi er på vej til det.

Kommunikationsministeren (Torben Rechen-dorff):

Hr. Arne Melchior havde nogle bemærkninger om den overenskomststridige arbejdsnedlæggelse på Købmagergades Postkontor. I den anledning vil jeg gerne oplyse, at både Arbejdsretten og Tjenestemandsretten for få minutter siden har afsagt den kendelse, som ikke kan komme bag på nogen, at arbejdsnedlæggelsen er ulovlig, at arbejdet skal genoptages umiddelbart, og at de pågældende idømmes en bøde. Jeg forventer efter disse fuldstændig klare tilkendegivelser fra de to retsinstanser, at arbejdet genoptages omgående.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Hr. Rosing og hr. Steenholdt talte om de vanskelige økonomiske problemer på Grønland og om de tilstundende forhandlinger om bloktilskuddene. Vi har haft det første politiske møde, vi har sat et embedsmandsarbejde i gang, og jeg har en klar forventning om, at vi når frem til et forhandlingsresultat, som vi plejer at gøre. Jeg kan af gode grunde ikke gå ind i substansen netop nu, men jeg håber og forventer altså, at vi kan nå frem til et politisk forhandlingsresultat i februar 1993, så det kan vedtages i Landstinget i forårssamlingen og dermed danne grundlag for de kommende danske finanslove.

Hr. Jacob Lindenskov og hr. Breckmann talte om de endnu vanskeligere økonomiske problemer på Færøerne, som Folketinget jo har beskæftiget sig en del med i den senere tid. Jeg var glad for at høre de klare udsagn om landstyreets vilje til at opfylde de betingelser, der selvsagt måtte følge med de meget store lån, som vi var nødt til at bevilge til Færøerne. Vi håber, det vil lykkes, og vi forventer, at det vil lykkes.

Når jeg bevæger mig til ordførerkredsen, vil jeg godt starte med de to ordførere, som ikke er med i forliget. Med hensyn til hr. Jes Lunde må jeg jo konstatere, at hr. Jes Lundes tale ikke så meget drejede sig om finanslovsforslaget, som det foreligger nu, men snarere var et regeringsprogram for en snarlig fællesregering – sådan måtte jeg forstå det – mellem Socialdemokratiet og SF. Ærligt talt, hr. Jes Lunde, der

[Finansministeren]

er 2 år, til valgperioden udløber, og vi har over 300.000 arbejdsløse. Skulle vi ikke forsøge at løse problemerne? Skulle vi ikke beskæftige os med at skabe nogle resultater i stedet for i tide og utide at spekulere i et regeringsskift? Det er ikke et regeringsskift, der skaber resultater, det er samarbejde her i Folketinget, og jeg synes ærligt talt, at hr. Jes Lunde skulle have koncentreret sin tale om den ting. Jeg er nemlig meget enig med hr. Duetoft i, at der er behov for stabilitet af hensyn til dansk erhvervslivs vilje og lyst til at træffe beslutninger om nye investeringer, som kan føre til etablering af nye arbejdspladser.

Hr. Kim Behnke syntes ikke, at der var sparet nok i den nuværende finanslov, men hr. Kim Behnke havde altså også opgjort spareresultatet forkert. Det er rent faktisk sådan, at af de budgetforbedringer, vi har gennemført, er der tale om 4,2 mia. kr. i egentlige, reelle besparelser; der er tale om nye gebyrer for heldigvis kun 200 mio. kr., og endelig er der en række omlægninger og likviditetsforbedringer for 5 mia. kr., heraf for 2,5 mia. kr. privatiseringer, som hr. Kim Behnke plejer at have stor sympati for.

Hr. Kim Behnke citerede mine tidligere udtalelser om, hvornår underskuddet på statsbudgettet kunne være væk. Jeg må desværre bekræfte over for hr. Kim Behnke, at det har længere udsigter nu end for 1 eller 2 år siden, fordi den vækst i økonomien, som vi havde satset på, er udeblevet. Derfor er jeg også meget enig – og det fremgår jo også af det, der er anført i budgetoversigten – i hr. Kim Behnkes udtalelser om, at vi har en alt for stor gæld. Det er da også derfor, at underskuddet på statsbudgettet og statsgældens størrelse har været en af de begrænsende faktorer i arbejdet med finansloven. Når vi skulle forsøge at skabe vækst i økonomien, måtte det nødvendigvis ske på en måde, der ikke i sig selv forøgede underskuddet på statsbudgettet, og det lykkedes heldigvis for de seks forligspartier at skabe en sådan løsning.

Når jeg kommer til de seks forligspartiets ordførere, vil jeg starte med et meget konkret spørgsmål fra fru Marianne Jelved, som direkte efterlyste et svar, og det må jeg jo så give. Jeg kan godt forstå, at fru Marianne Jelved synes, at overskriften »Kulturen friholdes for besparelser« i augustnummeret af publikationen

Kulturpressen virker overraskende. Der må være tale om en misforståelse hos den pågældende medarbejder, som hænger sammen med det, der står længere nede i teksten om, at forslaget til finanslov for 1993 ikke indeholder aktuelle besparelser for Kulturministeriets statsinstitutioner eller tilskudsområder. Men det skyldes jo netop, at besparelserne på produktivitet og budgetregulering stod registreret på centralstyrelsens budget. De udgjorde i alt 74,9 mio. kr., og det var selvsagt hensigten i forbindelse med finanslovsforslaget, at disse penge skulle spares på Kulturministeriets budget. Derfor er det korrekt, at det faktisk var en indrømmelse, når vi skriver i punkt 16 under afsnittet om besparelser, at de samlede produktivtetsbesparelser på Kulturministeriets område frafaldes, og det fremgår også af, at i de ændringsforslag, vi gennemførte i går, indgår genopretningen med nøjagtig de samme 74,9 mio. kr. Så det pågældende blad har ikke været særlig korrekt i sin omtale af finanslovsforslaget.

Fru Marianne Jelved så i øvrigt gerne, at vi snarest fik gennemført 4-årige aftaler om DSB, privatbanerne og Vejdirektoratet. Dette synspunkt deler regeringen. Vi havde håbet, at det kunne lykkes at lave de tre 4-årige aftaler inden jul, men det har man ikke kunnet nå, og nu vil vi tage sagen op straks i det nye år med henblik på at få etableret disse 4-års-aftaler.

Fru Marianne Jelved så også gerne langsigtede forhandlinger om boligforholdene, så de ikke blot var en del af hvert års finanslovsforhandling. Den idé vil vi meget gerne tage op til overvejelse, og det samme gælder forslaget om at revurdere hele aftalesystemet med amterne og kommunerne.

Ellers har jeg en række fællesbesvarelser til hr. Duetoft, til fru Marianne Jelved og til hr. Kofod-Svendsen, som jeg senere vil komme tilbage til, men jeg vil dog godt takke både hr. Duetoft, fru Marianne Jelved og hr. Kofod-Svendsen for de venlige bemærkninger om det gode samarbejde i forhandlingsprocessen. Sådan har vi også oplevet det fra regeringens side, og det er vel heller ikke så mærkeligt, for vi har jo efterhånden lavet et antal finanslove sammen.

Jeg vil også godt tilføje, at selv om samarbejdet med Socialdemokratiet af kendte parlamentariske grunde er en lille smule anderledes, er der grund til at sige tak til Socialdemo-

[Finansministeren]

kratiet for partiets vilje til at nå et hurtigt resultat. Jeg vil også takke for, at Socialdemokratiet trods protester alligevel accepterede den forhandlingsmetode, som regeringen havde valgt, fordi vi troede, at denne metode kunne give et hurtigt resultat.

Hr. Lykketoft var i sin ordførertale igen inde på, at der er forskel på regeringens finanslovdspil fra august og den finanslov, vi vedtager i dag, og det vil jeg meget gerne bekræfte. Det er jo just det, der er behov for, at man tilpasser sin politik efter den faktiske udvikling i den verden, man lever i. Der er altså sket utrolig meget i Europa, og der er sket utrolig meget i Danmark fra den 25. august og frem til nu. Vi fik først og fremmest den første, ildevarslenende valutakrise med de deraf følgende konsekvenser for konkurrenceevnen, reducerede beskæftigelsesmuligheder og øget risiko for arbejdsløshed. Det betød, at der var behov for at ændre på finansloven i forhold til udspillet fra august, og jeg synes, at den finanslov for 1993, vi er nået frem til, er en fornuftig finanslov i den givne økonomiske situation.

Fru Marianne Jelved sagde, at finansloven var anderledes, end den plejer at være, og det er jeg enig i. Jeg tror i og for sig, at vi skabte gennembruddet for det, der blev forhandlingsresultatet i forbindelse med førstebehandlingen af finansloven her i Folketinget. I hvert fald frygtede jeg indtil det tidspunkt, at mange partier ønskede en mere traditionel finanspolitisk lempelse, som ville føre til en forøgelse af de offentlige udgifter.

Det viste sig heldigvis, at denne frygt var ubegrundet, for der blev etableret fælles målsætning ved førstebehandlingen om, at vi skulle tilstræbe fire ting: øget beskæftigelse, reduceret arbejdsløshed, et samlet resultat, der – selv om vi udnyttede det råderum, der var på betalingsbalancen – respekterede det forhold, at vi har et stort statsunderskud og en stor statsgæld, og endelig skulle det samlede resultat føre til en forbedring af statsbudgettet. Det skabte i hvert fald hos mig en vis tryghed, et begrundet håb om, at det ville være muligt at nå frem til et forhandlingsresultat, hvor vi stimulerede til vækst og beskæftigelse, uden at det gik ud over en fornuftig og ansvarlig finanspolitik.

Og derfor passer finansloven godt ind i det, jeg vil kalde regeringens reviderede vækststra-

tegi, der består af tre hovedelementer. For det første skal vi skabe vækst gennem en styrkelse af infrastrukturen; for det andet skal vi skabe vækst og velfærd gennem en forbedring af konkurrenceevnen for både små og store virksomheder, og for det tredje skal vi skabe øget beskæftigelse i serviceerhvervene.

Hvis vi tager det første punkt, vækst gennem en styrkelse af infrastrukturen, er der jo væsentlige styrkelser af infrastrukturen i den finanslovaftale, som nu bliver gennemført. Der er tale om statslige merinvesteringer på 1,5 mia. kr., der er tale om yderligere offentlige investeringer på 2,3 mia. kr., og inden for byfornyelsen, boligsektoren i øvrigt og erhvervslivet er der tale om ganske store milliardinvesteringer, som resulterer i, at vi får en bedre infrastruktur. Vi får et mere effektivt jernbanenet; vi får nogle bedre og bedre vedligeholdte veje; vi får fornyet vore byer; vi får forbedret vore havne, og vi får forbedret vores miljø, bl.a. ved investering i kloaker. Alt dette er meget fornuftige infrastrukturinvesteringer, fordi projekterne er rentable og alligevel skulle have været gennemført på et senere tidspunkt.

Jeg vil heller ikke lægge skjul på, at jeg er særlig glad for den del af aftalen, der går på, at der nu bliver satset på investeringer i hovedstadsområdet. Jeg står her med Financial Times fra onsdag den 16. december, hvor der er et tillæg om The Baltic Basin States. Danmark omtales som indfaldsporten, og i forbindelse med et billede i bladet af Den Lille Havfrue er der en underoverskrift, som i min frie oversættelse taler om København som adgangsporten til Østersøområdet. Den drøm, vi har om at placere København som ikke bare Danmarks hovedstad, men som hovedstad i Østersøregionen, er blevet næret af de konkrete beslutninger, som er med i vores finanslov.

Det andet hovedpunkt var, at vi skulle skabe vækst og velfærd gennem en fortsat forbedring af konkurrenceevnen. Jeg vil godt sige til hr. Jes Lunde, der har diskuteret det tema i dag, at en forbedring af konkurrenceevnen er fortsat en fuldkommen afgørende og nødvendig forudsætning for øget vækst og velfærd. Derfor har vi også en række erhvervspolitiske initiativer med i finansloven, f.eks. en garantiordning for igangsættere, fremme af viden- og kvalitetsudvikling i mindre virksomheder, forskellige tiltag til eksportfremme og forskellige tiltag til

[Finansministeren]

forbedring af turismens konkurrenceevne. Denne lange række forslag vil føre til, at vort erhvervslivs konkurrenceevne bliver forbedret, og det er som sagt en nødvendig forudsætning for, at vi får råd til at skabe vækst og velfærd.

Men vi må alle sammen erkende, at selv om vi får en fortsat forbedring af konkurrenceevnen, bliver der ikke skabt job nok i produktionserhvervene, og derfor skal væksten i beskæftigelsen ske i serviceerhvervene. Det var det budskab, som regeringen forsøgte at lægge frem i forbindelse med åbningstalen i det lille oplæg »Vejen til fuld beskæftigelse«, og dette arbejde har vi fulgt op med yderligere analyser, bl.a. i det notat af den 17. november 1992, som hr. Kim Behnke refererede til et par gange under debatten. Her taler vi netop om, at der er behov for en række reformer på arbejdsmarkedet og på skatteområdet, for at vi kan skabe et grundlag for en lang række nye job i serviceerhvervene.

Jeg bemærkede hr. Duetofts skepsis for så vidt angår muligheden for at skabe disse job, og jeg er enig med hr. Duetoft i, at det har været vigtigt i forbindelse med denne finanslovtale, at vi ikke har forsøgt at skabe et indtryk af, at nu var alle problemerne løst. Men jeg tror altså stadig væk på, at det er meget vigtigt at satse på det langsigtede mål at skabe fuld beskæftigelse, og at vi forpligter os til at søge de nødvendige midler for at etablere den fulde beskæftigelse; og her må jeg erkende, at vi ikke er helt enige om midlerne.

Jeg tror, vi alle sammen er enige om, at vi skal have lavet de arbejdsmarkedsreformer, som vi ikke har nået endnu. Vi skal genoptage aktiveringsforhandlingerne til januar, bl.a. om ajourføring af det forlig, vi indgik i maj, så det eventuelt kan blive bedre. Vi blev heller ikke færdige med forhandlingerne om Zeuthenudvalgets rapport om forslag til aktivering, og det tema må vi selvfølgelig også tage fat på. Vi blev heller ikke færdige med dagpengefinansieringsystemet, og den opgave venter også stadig væk på os; men det kan da godt være, at lige præcis den opgave hører bedre sammen med en diskussion om en skattereform, og skattereformforhandlingerne venter også på os, det har der også været almindelig enighed om i dag.

Vi kan tilsyneladende godt blive enige om, at marginalsatterne skal sættes ned, det har

der været udtrykt almindelig sympati for. Jeg har også forstået det sådan, at der i virkeligheden er bred enighed om, at nedsættelsen kan – i hvert fald delvis – finansieres ved hjælp af adfærdsregulerende miljøafgifter, så den del kan vi også godt få med. Men jeg må også indrømme, at der er et konkret diskussionspunkt partierne imellem, når man ser på resten af skattesystemet i relation til netop det at skabe vækst i serviceerhvervene, og derfor mener jeg, at det bliver en udfordring for regeringen og partierne at finde ud af, hvordan man kan udnytte de fornuftige dele af Knudsenudvalgets skatterapport, som jeg indrømmer har et hovedsigte, der går på at reducere antallet af fradrag.

Kan man kombinere dette hovedsigte med opretholdelse af fradrag på udvalgte, meget specifikke og målrettede områder som f.eks. det fradrag om reparation og vedligeholdelse, som fem partier har aftalt at vi skal forhandle om til januar? Jeg mener faktisk godt, at det kan lade sig gøre både at tilgodese Knudsenudvalgets hovedsynspunkt og samtidig sige, at beskæftigelsen i f.eks. serviceerhvervene er så meget vigtigere end systemets renhed, at vi alligevel laver et par små pletter på systemet i form af et par fradragsordninger, mens man i øvrigt prøver at sanere fradragene væk. Det er i hvert fald regeringens hensigt, og selv om fru Marianne Jelved meddelte, at Det Radikale Venstre har vurderet sagen og har taget stilling, ved vi jo, at Det Radikale Venstre er et parti, der tror på værdien af en dialog, argumenter og diskussion, og derfor vil vi netop gennem dialog og argumenter forsøge at overbevise om, at det faktisk er muligt at kombinere disse ting, at kombinere hensynet til beskæftigelsen med hensynet til skattesystemet. Det betragter jeg som en væsentlig udfordring i de forhandlinger, der går i gang til foråret, når vi skal diskutere en skattereform.

Og så må vi jo endelig ikke glemme overenskomstforhandlingerne; de er som bekendt helt afgørende for konkurrenceevnen og dermed for udbygningen af vækst og velfærd.

Man kan vel sige det på den måde, at finansloven for 1993 markerer afslutningen på 1992, men samtidig er startskuddet til 1993. Jeg mener faktisk, at der er så mange positive resultater i den aftale, som de seks partier har indgået, at den danner et godt udgangspunkt for for-

[Finansministeren]

årets forhandlinger om de udfordringer, vi alle sammen har, når vi skal – og det skal vi i 1993 – tage fat på at reducere det alt for store arbejdsledelsesproblem.

Afslutningsvis vil jeg alligevel, selv om problemet er stort og vanskeligt at løse, tillade mig at glæde mig over, at Danmark trods alt står relativt stærkt rustet økonomisk til at løse problemerne, når vi sammenligner os med tilsvarende lande.

OECD har lavet en rapport, hvor man sammenligner 15 af de lande, der har de stærkeste økonomier, og hvis man ser på Danmark i det felt, f.eks. på spørgsmålet om lavinflation – altså udviklingen i forbrugerpriserne – så ligger vi på en klar andenplads; kun Japan klarer sig bedre end vi. Hvis vi ser på udviklingen i betalingsbalancen, ligger vi på en sjetteplads, og hvis vi ser på underskuddet på de offentlige budgetter, og det er da interessant i en situation, hvor vi alle synes, at underskuddet er for stort, er det alligevel sådan, at vi har det tredje-laveste underskud. Vores problem er, at vi har haft underskuddet i for mange år, og derfor ligger vi kun på en tiendeplads, når man ser på den samlede offentlige bruttogæld.

Men når man vejer disse parametre sammen, ligger Danmark på en tredjeplads blandt de vestlige økonomier; Japan er nummer ét, Norge nummer to og Danmark en klar nummer tre. Jeg siger det, fordi vi, selv om vi har store problemer, altså også har en økonomisk styrke, der gør, at det skal være muligt for os at bekæmpe arbejdsledelsen.

Jeg vil gerne slutte med at sige tak til medarbejderne i Finansudvalgets Sekretariat. Jeg måtte i modsætning til ordførerne i går tage det lille forbehold, at vi lige skulle igennem afstemningen, og at den også skulle gå godt. Det er gået godt, hvad vi også forventede, og jeg vil bede Finansudvalgets formand om at overgive en tak fra Finansministeriet for det udmærkede arbejde, som embedsmændene i Finansudvalgets Sekretariat har gjort. Jeg skal til gengæld viderebringe den tak, som de forskellige ordførere har givet, til Finansministeriets medarbejdere; jeg er sikker på, at det kan lade sig gøre i forbindelse med den julefrokost, vi starter ved frokosttid i morgen.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Først en korrektion. Når finansministeren mente, at min opgørelse over besparelserne ikke var korrekt, er det, fordi jeg har valgt at dele rentebesparelser og det, jeg vil kalde ægte besparelser, op i to punkter. Hvis man lægger mine to tal sammen, når vi det samme tal. Men rentebesparelserne er ikke resultatet af en politisk beslutning, de er en økonomisk konsekvens, mere en kapitalpostering som følge af nogle bevægelser med Nationalbanken osv., og derfor opfatter jeg dem ikke som en ægte besparelse.

Finansministeren gjorde opmærksom på disse privatiseringsprovenuer, og når Fremskridtspartiet i går stemte imod den konto på finansloven, skyldes det altså, at vi ikke ønsker at bruge pengene på driftsbudgettet, men hellere vil bruge dem til afdrag på gælden. Jeg kunne forstå, at finansministeren bekræftede, at det er et meget stort gældsproblem, vi har, og hvis vi er enige om det, så lad os gøre noget ved det.

Når finansministeren siger, at vi skal have marginalsatten sat ned og erstattet af adfærdsregulerende miljøafgifter, må jeg advare imod at bruge den fremgangsmåde – ikke med egne ord, men med ord fra Skatteministeriets seneste skattepolitiske redegørelse. Der redegøres meget grundigt for, hvor farligt det er at erstatte en indkomstafhængig skat med adfærdsregulerende miljøafgifter. Hvis folk lader sig adfærdsregulere, kommer der ingen penge i kassen, så det er ikke så nemt, som det lød i finansministerens tale.

Med hensyn til OECD glemte finansministeren i opremnsningen af Danmarks placeringer, at Danmark også har en førsteplads. Finansministeren nævnte, at vi har en god andenplads for så vidt angår inflationen, men finansministeren glemte vores førsteplads for så vidt angår skattetrykket; det er en kedelig plads blandt OECD-landene.

Formanden:

Vi nærmer os afslutningen så stærkt, at man nok må kunne dæmpe snakken i det par minutter, der er tilbage.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Tak til finansministeren for svaret, selv om det ikke var tilfredsstillende, men jeg noterede

[Marianne Jelved]

mig dog, at finansministeren var enig i det, Det Radikale Venstre mener, nemlig at fradrag er pletter på en i øvrigt ren ordning.

Jeg vil godt understrege, at den målsætning, Knudsenudvalgets rapport gør meget ud af, er en forenkling, en mere retfærdig beskatning, fordi alle i samme udgangsposition skal beskattes ens, uanset hvor de efterfølgende bruger deres penge, ligesom der skal være færre spekulationsmuligheder.

Derfor er det vigtigt for Det Radikale Venstre at understrege allerede nu, inden vi tager fat, at godt nok går vi ind for dialog og argumentation og dokumenterer det hver dag og hver time i døgnnet, men det betyder ikke, at Det Radikale Venstre er principløst eller holdningsløst. Vi kan gå på kompromis, når tingene trækker i den rigtige retning, men vi er ikke med i den 5-parti-erklæring, der er i finansloven, for det er afgørende for os, at vi får så ren en model som overhovedet muligt.

Finansministeren mangler helt at svare på et andet af mine spørgsmål, nemlig hvor dokumentationen er for, at den type fradrag har beskæftigelseseffekt. Det er et valg, om man vil sænke personskatten, men det får efter vores opfattelse lige så stor effekt som at lave det, jeg vil kalde en uren model, og vi er meget faste i kødet i denne sag. Så er det sagt!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 131 stemmer (S, KF, V, CD, RV, KRF, Breckmann (FÆR.) og Hans Erenbjerg (UP)) mod 21 (SF og FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Kommunaludvalget (16/12 92):

Udtræder: Poul Nødgaard (FP)

Nyt medl.: Ernst B. Schmidt (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 18. december 1992, kl. 9.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.09